Gheorghe Rafael Ştefănescu

AMINTIRI DIN

ROMÂNIA SOCIALISTĂ

Editura Mirador

Gheorghe Rafael Ştefănescu

Amintiri din România socialistă

www.amintiridinromania.com

Arad , 2005

6 ***Motto:***

Pentru a privi spre viitor, trebuie să cunoaştem trecutul.

Prefaţă

Au trecut decenii de gestaţie până când m-am hotărît să-mi aştern pe hârtie amintirile şi gândurile.

De remarcat că, deşi am fost prigonit de către regimul comunist, am fost totuşi adeptul regimului de-a-lungul a multor ani, indus fiind în eroare de "dezvoltarea economiei", reformele sociale, influenţa propagandei ideologice, lipsa de acces la surse de informaţie străine, lipsa perspectivei istorice şi naivitatea tinereţii.

Astazi, nedreptăţile ce mi s-au făcut şi greutăţile prin care am trecut personal, mi se par neînsemnate faţă de anvergura catastrofei naţionale.

Ceea ce m-a preocupat în mod special în ultimele decenii, a fost înţelegerea mecanismelor care au dus la această catastrofă.

Vreau să precizez că, deşi sunt multe aspecte autobiografice, nu este vorba de o autobiografie completă.

Am prezentat doar aspectele istorice, economice, sociale şi relaţiile dintre oameni, oglindite prin ochii unui individ, cu "origine nesănătoasă", destul de naiv, care a avut "norocul" sa trăiască 35 de ani sub regimul comunist, în variate medii sociale.

Comentariile (cu caractere italice) cu care se încheie fiecare capitol, reprezintă datele istorice din literatură şi opinia mea actuală.

"Criza generală a economiei ţărilor comuniste", a durat o lungă perioadă istorică, manifestându-se, în final, prin pierderea competiţiei cu economiile capitaliste şi prăbuşirea acestor regimuri.

Scopul prezentei scrieri este prezentarea evoluţiei în etape (sau faze) istorice a fenomenelor economico-sociale sub regimul comunist din România, în mersul lor spre faliment.

De-a-lungul anilor, am ajuns în mod treptat la concluzia ca aceste fenomene au evoluat în patru etape:

a) "Jaful"

Etapa a avut 3 caracteristici:

a. *Trecerea întregii bogăţii a ţării în mâna statului*: naţionalizarea, reformele monetare, deposedarea de valută şi metale preţioase a populaţiei, cooperativizarea meseriaşilor, colectivizarea ţăranilor.

b. *Prigoana* – împotriva membrilor partidelor de opoziţie, a "exploatatorilor", a foştilor intelectuali, a ţăranilor care se opun colectivizării, a celor suspectaţi că posedă aur sau valută, sau a oricui era suspectat că se opune regimului.

c. *Importante reforme sociale* ca: învăţământul şi asistenţa medicală gratuite, asigurarea dreptului la muncă şi pensia de vârstă, lichidarea analfabetismului.

b) "Înflorirea"

A durat aproximativ două decenii şi jumătate şi a dus la o impresionantă creştere a producţiei industriale.

A avut loc o mai bună aprovizionare a populaţiei şi o anumită creştere a nivelului de trai.

Din păcate, este vorba de o **înflorire falsă**, forţată:

a. Resursele financiare investite nu proveneau din rentabilitatea economică ci, în ordine istorică, predominant din: trecerea bogăţiilor ţării în mâna statului, credite externe, iar - mai târziu - prin forţarea exportului peste limitele raţionale (ceea ce va produce mari suferinţe poporului).

La acestea se adaugă acumulările de capital intern, prin menţinerea nivelului de trai scăzut (puterea de cumpărare a salariatului fiind printre cele mai mici dintre ţările comuniste europene).

b. *În noile intreprinderi, de la început s-a semănat "sămânţa pieirii"*, prin mecanisme monopoliste ineficiente, incompetenţă, hoţie, etc, care a dus, inexorabil, la criza sistemului.

c. *Durata lungă a perioadei de "înflorire"* se explică prin faptul că procesele economice se desfăşoară de-a-lungul a multor ani. În condiţiile economiei de stat pierderile se pot acoperi timp de decenii.

Istoric şi politic, etapa "înfloririi" se poate împărţi în trei:

a. *Dominaţia sovietică*

b. *"Liberalizarea" lui Gheorghiu-Dej*

c. *Prima parte a guvernării lui Ceauşescu*

Încercarea reglementării tuturor aspectelor vieţii cetăţeanului de către stat, a fost unul din deziderатele regimului comunist, pe toată perioada existenţei sale.

Niciodată nu s-au respectat drepturile omului, dreptul la asociere, s-a falsificat istoria, s-a impus realismul socialist în literatură şi artă, materialele publicate în mijloacele de informaţie în masă erau cenzurate şi erau prigoniţi toţi care se opuneau sau erau suspectaţi că se opun regimului.

Nepromovarea după criterii profesionale, lipsurile în aprovizionarea populaţiei şi în prestarea serviciilor, a dus la apariţia unei economii "subterane", la înflorirea corupţiei, a mitei, a hoţiei.

c) Decăderea

Mecanisme economice asemănătoare au existat în toate ţările comuniste, care au dus în final la pierderea întrecerii economice cu ţările capitaliste şi prăbuşirea regimurilor respective (criza generală a comunismului).

În România, guvernarea lui Ceauşescu a constituit un factor agravant de prim rang, prin politica de centralizare excesivă a economiei, incompetenţă, gigantomanie, rigiditate în gândire, îngustime de vedere, neînţelegerea realităţilor economice.

În această perioadă, orbit de cultul personalităţii (care va lua apoi proporţii tragi-comice), învestit cu puteri absolute, înconjurat de

“Dinastia Ceauşescu” şi de oameni incompetenţi sau care nu aveau curajul să i se opună, s-au luat o serie de hotărîri dezastruoase pentru economie.

Spre mijlocul anilor 70, aceasta a început să capoteze.

Materiile prime autohtone nu mai ajungeau să aprovizioneze uriaşele complexe industriale, fiind necesar importul lor la preţuri ridicate.

În schimb, mărfurile româneşti se exportau la preţuri scăzute.

Desvoltarea industrială se baza pe angajarea de noi muncitori şi nu pe creşterea productivităţii muncii.

Timp de decenii, forţa de muncă industrială se recruta din sectorul rural, ducând la scăderea rezervelor de braţe de muncă disponibile de la ţară, unde au rămas în special femeile şi bătrânii.

Pentru prima dată, "dezvoltarea industrială" a fost frânată de o lipsă marcantă a forţei de muncă.

Muncitorimea şi ţărănimea era lipsită de motivaţie.

Ţara avea datorii externe, pentru care cu greu putea plăti dobânzile.

Conducerea centralizată - incompetentă - şi aparatul birocratic greoi nu erau in stare să stăpânească o economie complexă şi diversificată.

Au fost şi o serie de factori defavorabili internationali şi naturali ca: ridicarea preţurilor materiilor prime, sistarea livrării petrolului din Iran din cauza războiului, cutremurul din 1977, anii de secetă.

Au apărut tot mai des probleme de aprovizionare a populaţiei.

Serviciile, care nu erau bune nici înainte, s-au înrăutăţit şi mai mult.

d) Falimentul

A apărut, când statul n-a mai fost în stare să-şi achite nici măcar dobânzile datoriilor externe şi s-a luat hotărîrea dezastruoasă de reducere drastică a importului şi forţarea exportului.

Aceasta a dus la accentuarea degradării utilajului industrial, şi aşa în mare parte învechit şi prost întreţinut.

Nivelul de trai s-a prăbuşit la nivelul ţărilor lumii a treia, ne mai putându-se asigura în mod satisfăcător, nici necesităţile de bază ale populaţiei: căldura, curentul electric, combustibilul, alimentele şi alte produse de larg consum, ceea ce a produs mari suferinţe poporului.

Prăbuşirea regimurilor comuniste (pe plan extern) şi nemulţumirea crescândă a populaţiei (pe plan intern) au fost factorii principali care au dus la răsturnarea regimului în decembrie 1989.

Din păcate, dezastrul economic a României comuniste a fost total, lovind nu numai în toate sectoarele de bază ale economiei dar şi în mentalitatea oamenilor. Va fi necesară o apreciabilă perioadă istorică, pentru a recupera rămânerea în urmă faţă de ţările avansate.

1. Primele amintiri
(1942-1947)

Războiul

În timpul celui de al doilea război mondial, am locuit la Deva.

Tatăl meu, avocat, a decedat de atac de cord în 1942, în aceiaşi lună când împlineam vârsta de 4 ani.

Printre amintirile legate de război, a fost pâinea neagră, necrescută, acră, care uneori conţinea resturi necomestibile (pietricele, paie).

Împreună cu prietenii, obişnuiam să mergem la gară să vedem descărcarea răniţilor din trenuri.

Ne-a impresionat profund vederea acestor soldaţi tineri, aduşi de pe frontul de răsărit, coborîţi din tren cu ajutorul tărgilor, mutilaţi, palizi, gemând de dureri şi transportaţi cu camioanele la spitalul orăşenesc.

În timpul alarmelor aeriene ne adăposteam în grădină, sub un nuc umbros.

Deşi aveam o tranşee săpată conform dispoziţiilor, nu ne puteam folosi de ea din cauza apei ce se aduna pe fundul ei.

În anul 1944, de Paşte, s-a sunat alarma şi deasupra au apărut zeci de avioane americane, care zburau la mare înălţime.

La un moment dat, am auzit bubuituri continui şi, ridicând capul, am văzut cum se ridicau nori negri de fum dinspre Simeria. Gara Simeria, nod de cale ferată, a fost distrusă de un "covor de bombe".

După încetarea alarmei, am găsit zeci de fâşiuţe de staniol aruncate din avioane şi a căror funcţie am aflat-o mulţi ani după aceea: derutarea radarului.

Ocupaţia sovietică

Din septembrie 1944 trupele sovietice au început să treacă prin Deva, spre frontul de apus.

Treceau convoaie lungi de camioane de fabricaţie americană, tancuri, catiuşe, dar şi căruţe trase de cai, soldaţi călări şi am văzut şi o cămilă cu două cocoaşe, a cărei vedere m-a impresionat. Era pentru prima dată când vedeam un astfel de animal.

La intersecţii erau postate soldate care dirijau circulaţia cu ajutorul steguleţelor.

Trecerea trupelor sovietice a fost în general paşnică şi populaţia a dat dovadă de o atitudine binevoitoare.

Apoi, am auzit de rechiziţionări de maşini, cai, alimente.

Soldatul sovietic era un înfocat "colecţionar" de ceasuri de mână. Printre "victime" au fost şi sora mea cu soţul ei, fiind opriţi pe stradă de doi soldaţi care, prin semne, au cerut să-şi scoată ceasurile şi să i le înmâneze.

Se vorbea şi de fapte mai grave ca violuri, jafuri de magazine, beţii.

Într-un depozit de băuturi, după ce au tras cu armele în butoaie, găurindu-le, câţiva soldaţi s-au înecat în vin.

În afara faptului că nişte soldate au sustras o pereche de pantofi de ai mamei, contactul meu direct cu soldaţii, încartiruiţi temporar la noi, nu a fost neplăcut.

Copil fiind, m-au servit cu mâncare luată din cămara vecinei şi cu carne din oaia pe care au tăiat-o la noi în curte. În plus au dăruit mamei o bucăţică de impermeabil, din care ea mi-a croit un şorţuleţ.

În timpul războiului, noaptea se păstra camuflajul; străzile nu erau iluminate iar geamurile erau acoperite cu hârtie colorată - ca nici o rază de lumină să nu se strecoare afară. În nopţile înnourate era întuneric beznă.

În toamna anului 1944, în timp ce eram în vizită în oraş, la cuscri (părinţii soţului surorii mele), s-a sunat alarma aeriană.

De cum am ieşit, se auzea deja zgomotul avioanelor, care au lansat baloane luminoase iluminând toată zona.

De jos se trăgea cu mitraliera cu cartuşe trasoare.

Cuscra a intrat în panică şi am fugit, repede, într-o grădină unde erau tranşee şi soldaţi sovietici.

S-au auzit bubuituri şi s-au văzut străfulgerări în zare. Bubuiturile au continuat încă multă vreme după ce avioanele s-au îndepărtat.

Era aviaţia germană, care a bombardat Simeria, iar bubuiturile care au continuat după raid, cum s-a spus mai târziu, proveneau de la un tren încărcat cu muniţii, care a fost atins.

Viaţa la ţară

În toamna aceluiaşi an ne-am mutat la Geoagiu, unde părinţii mei posedau avere (pământuri, livezi, case etc.).

Condiţiile de trai erau primitive. Nu exista curent electric (se ilumina cu lampa cu petrol), apa se scotea din fântână, closetul era afară, făceam foc cu lemne, baie în troacă (copaie), nu aveam telefon, radio, sau orice alt aparat – aşa cum există astăzi aproape în fiecare casă.

Mama, văduvă, nu mai era tânără (m-a născut la 41 ani), suferea de artrită reumatoidă, cânta frumos la pian, scria poezii, picta, vorbea limbi străine, dar nu avea experienţă în conducerea gospodăriei.

Pentru a o ajuta în acest domeniu, a invitat să locuiască la noi o pereche de rude îndepărtate, vârstnici şi fără copii.

Pământul a fost dat în arendă. Proprietarul dădea pământul şi sământa, iar cel care-l lucra primea jumătate din recoltă.

Deşi se lucra cu mijloace primitive, fără maşini agricole ci cu plugul tras de boi, semănatul cu mâna, etc., ţăranul se descurca destul de bine, datorită sârguinţei şi terenului fertil din câmpia Ardealului.

Marea majoritate celor necesare traiului se obţineau din resursele locale.

Toate alimentele se produceau în gospodărie.

Chiar şi cei săraci creşteau păsări, porci, capre sau oi.

Astfel se acoperea necesarul de carne, ouă, lapte şi derivate.

Grâul se măcina la moara de apă, pâinea se cocea în cuptorul situat în curte, după ce se încingea bine cu tulei de porumb sau crengi uscate. Concomitent, din coca de pâine se pregăteau şi "vărzările".

Uleiul se extrăgea din seminţe de floarea soarelui sau dovleac.

Se mai preparau prune şi alte fructe uscate, magiun.

Ţuica se distila - mai ales din prune.

Oţetul se făcea din mere pădureţe.

Cânepa deasă ca "peria", creştea peste un stat de om. Se recolta, se lega în snopi şi se scufunda "la topit" într-un iaz. Femeile, cu fustele prinse-n brâu, fixau snopii de ţăruşi şi puneau pietre peste ei ca să se scufunde sub apă.

La şcoală am învăţat că "topitul cânepii" este un proces microbian, care produce desprinderea fibrelor de tulpina lemnoasă.

După ce cânepa era scoasă de la "topit", se usca şi se meliţa. Meliţa era compusă dintr-o scândurică cu un mâner la un capăt, capătul celălat rotindu-se în jurul unui ax. Această parte mobilă glisa între alte două scândurele, fixate pe un stativ de înălţime convenabilă.

Prin meliţat, se zdrobea partea lemnoasă a tulpinei, fibrele rămânând intacte. După ce se îndepărta partea lemnoasă prin scuturare şi lovire, fibrele se pieptănau la un "pieptene" format din cuie lungi, forjate, fixate de o scândurică.

Fibrele de calitate, (fuiorul), se torceau, apoi se ţeseau la războiul de ţesut - care se găsea în majoritatea caselor.

Din cânepa sădită mai rar (hăldani), deobicei de-a-lungul lanurilor de porumb, se obţineau fibre mai grosolane, folosite la confecţionarea frânghiilor.

Mai puţin se foloseau ţesăturile din in, deşi erau mai fine.

Lâna era o materie de bază pentru confecţionarea locală a hainelor.

Se mai creşteau viermi de mătase, care furnizau borangicul pentru ţesături şi fine lucrături de mână.

Vara, majoritatea oamenilor umblau desculţi. Iarna se purtau bocanci, mai rar cizme, dar cei mai în vârstă şi mai săraci erau încălţaţi în opinci cu nojiţe din piele.

Practic, se cumpăra puţină marfă de la "boltă" (prăvălie) – sare, zahăr, drojdie, petrol, lumânări, chibrituri, tutun, sticlă de lampă, cuie, etc.

Materialele de construcţie se obţineau tot din resurse locale.

Cărămizile erau fabricate de către ţigani.

Varul nestins, se obţinea prin "arderea" pietrei de var de către moţii din Ardeu.

Nisipul şi pietrişul se aduceau de pe malurile Mureşului.

Lemnul, adus din pădure, era fasonat în grinzi cu ajutorul "bardei".

Scândurile se "tăiau la joagăr", acţionat prin putere hidraulică.

Multe case bătrâneşti erau acoperite cu paie sau şindrilă.

Meseriaşi ca: fierari, rotari, dogari, cojocari, pantofari (cizmari), etc., completau necesităţile săteanului.

Pentru mine, cei aproape 8 ani petrecuţi la ţară, au fost o revelaţie, şi unii din cei mai frumoşi din viaţă.

Am fost fermecat de natura - în veşnica ei schimbare - şi mereu descopeream lucruri noi.

Mai ales în timpul vacanţelor de vară, hoinăream desculţ, cu prietenii, ne urcam în duzi, cireşi şi alţi pomi fructiferi, uneori furam fructe văratice de la gospodari, mâncam fel de fel de verziciuni (caise verzi, fasole, mazăre, măcriş, fructe sălbatice), căutam ciuperci în pădure, ouă în cuiburile de păsări, pescuiam, băteam mingea făcută din păr de vacă, puneam “cozi” la trecători (confecţionate din ciulini în care înfigeam câte o pană), “puşcam” cu carbid sau amestec de clorat de potasiu şi sulf, mă băteam cu berbecul vecinului şi câte alte jocuri şi năzbâtii n-am făcut.

Săraca mama se plângea că plecam de dimineaţă şi mă întorceam murdar, cu hainele rupte, picioarele zgâriate, cu ţepi în talpă, şi refuzam să mănânc la mese. Uneori mă mai şi bătea, dar nu ajuta prea mult.

Fiind mai măricel, vara cutreieram dealurile şi pădurile pentru a aduna plante pentru ierbar şi insecte pentru insectar, făceam baie în iazul morii de apă - care trecea prin curtea noastră.

Ca să creştem nivelul apei, am împrovizat un baraj din bolovani. La un moment dat, s-a repezit morarul spre noi cu furcă; apa începuse să inunde moara.

Existau apoi o mulţime de jocuri, pe care le jucam în special la şcoală în pauzele dintre ore: o variantă de oină; diferite alte jocuri care se puteau juca în doi sau în patru, mingea făcută din păr de vacă fiind lovită cu mâna sau cu un băţ, "piu", unde un beţişor era proiectat cu ajutorul unei palete; "ţările" – în care fiecare îşi alegea numele unei ţări. Toţi se adunau in jurul mingii aşezată în centru, iar când numele ţării era strigat de către conducătorul jocului, jucătorul trebuia să ridice mingea şi să nimerească pe unul din participanţi.

Se mai juca "fotbal" cu minge de cauciuc. În clasele mai mari, existau una sau două mingi de fotbal adevărate, iar "proprietarii" lor erau la mare cinste.

Mai târziu, din iniţiativa şcolii, s-a introdus jocul de volei.

Fabricarea unui avion de hârtie care plana, făcut dintr-o foaie smulsă din caiet, era o altă preocupare iubită.

Ingeniozitatea copiilor de la ţară se manifesta şi prin construirea de jucării din materiale naturale. Astfel ne confecţionam un fel de puşcă cu aer comprimat, dintr-o ţeavă făcută dintr-o ramură de soc, cu "gloanţe" din câlţi, umezite cu salivă, care pocnea şi arunca "glonţul" la câţiva metri.

O alta variantă, tot din ţeavă de soc, era puşca de apă, cu care puteam stropi la câţiva metri.

Mai faceam "hurgoi" – un fel de tulnic, cu pâlnia confecţionată din coajă de salcie.

Dintr-o nucă în care scobeam găuri şi treceam o sfoară prin ele, confecţionam un fel morişcă (sfârlează).

In timp ce scobeam cu briceagul o nucă, am avut ghinionul să mi se înfigă în ochi o mică aşchie, provocându-mi mari dureri. Medicul m-a timis la secţia de oftalmologie Deva, unde s-a efectuat extragerea aşchiei.

Uneori fabricam un "felinar-sperietoare" dintr-un dovleac golit de seminţe, în care tăiam orificii în formă de ochi, nas şi gură, iar în interior aprindeam o lumânare.

La lucru manual băieţii făceau coşuleţe împletite din "hoaspe" (pănuşi de porumb), pălării de paie sau rogojini din papură.

Unii încrustau frumoase înflorituri pe o scândurică, din care apoi se confecţiona un cuier de perete.

Şcoala

În clasa întâia, scriam zgâriind cu "stilul" pe "tăbliţa şcolară" din ardezie.

Pe o faţă avea linii orizontale, iar pe cealaltă pătrăţele.

Scrisul se putea şterge cu uşurinţă, cu buretele.

Desigur, nu puteam primi mai multe teme pentru acasă, decât încăpeau pe cele două feţe ale tăbliţei.

În cursul primar am avut o învăţătoare severă dar dreaptă.

Bătaia era permisă. Avea un băţ în colţul clasei, lângă catedră şi pentru fiecare abatere, în funcţie de gravitate, hotăra câte lovituri în palmă va primi elevul în cauză. Putea să dozeze şi tăria loviturii.

Dacă răspundeam bine, ne lăuda. Disciplina era păstrată cu severitate şi mai de frica băţului, mai din dorinţa de a fi lăudat, cu toţii am învăţat să citim, să scriem şi să socotim.

La început, având o memorie foarte bună, învăţam repede textul pe de rost şi când mă punea să citesc, turuiam repede, până când a descoperit că, de fapt, nu ştiam să leg literele între ele.

Fiecare zi de învăţământ se deschidea cu rugăciunea “Tatăl nostru”, cu faţa la icoană, de Paşte se cânta “Hristos a inviat”, iar de sărbătorile naţionale se cânta imnul “Traiască Regele”.

Preotul preda orele de religie.

Mai târziu, odată cu venirea la putere a comuniştilor, toate acestea sau întrerupt, iar icoana a fost înlocuită cu tablourile “celor patru mari dascăli ai omenirii” – Marx, Engels, Lenin şi Stalin.

Evenimente politice

Îmi aduc aminte de venirea la putere a guvernului Dr. Petru Groza, avocat din Deva (6 martie 1945).

Sora-mea mi-a povestit că Petru Groza era un avocat înstărit. Când mai trăia tata, venea uneori la noi în vizită de sfârşit de săptămână, împreună cu un avocat german din Orăştie, protopopul şi alţi intelectuali. Deobicei se încingea un joc de cărţi până-n zori, însoţit de mâncare abundentă udată cu băutură.

La şcoală am auzit de reforma agrară, care în comuna noastră nu s-a aplicat, nefiind mari proprietari.

Un alt eveniment important a fost prima campanie de alegeri pe care am văzut-o în viaţă (noiembrie 1946).

La alegeri participau Frontul Naţional Democrat (FND) condus de Petru Groza pe de o parte, şi partidele istorice (Naţional Ţărănesc, Naţional Liberal) pe de altă parte.

În convorbirile particulare, populaţia dezbătea pe larg tema alegerilor, argumentând pentru partidul în favoarea căruia intenţionau să voteze.

Ceea ce m-a frapat atunci, a fost lipsa - aproape totală - a propagandei în favoarea partidelor istorice.

Cu exceptia unor inscripţii ce au apărut pe ziduri în cursul nopţii "Trăiască Maniu şi Regele", propaganda în favoarea acestor partide a fost inexistentă.

Dimpotrivă, FND dispunea de un bogat material de propagandă, cu zeci de afişe, panouri şi caricaturi. Noi copiii, le dezlipeam cu plăcere de pe garduri şi pereţi, fără vreo intenţie politică, doar pentru a le colecta.

Deoarece la sate exista un număr considerabil de analfabeţi, fiecare partid era reprezentat pe foaia de vot printr-un simbol, care trebuia ştampilat de către votant.

Simbolul FND-ului era soarele, şi peste tot apărea îndemnul: "Votaţi soarele!"

În preajma alegerilor a fost detaşată în comuna noastră o mică unitate militară, devotată regimului.

Mă aflam în bune relaţii cu câţiva soldaţi, încartiruiţi la noi.

La alegeri FND-ul a obţinut o victorie zdrobitoare şi eu cred că victoria (cel puţin în comuna noastră) a fost reală.

A doua zi după alegeri, învăţătoarea a întrebat cu cine au votat părinţii.

Cu toţii au raportat că au votat în favoarea FND, cu excepţia unui singur coleg, al cărui tată a luptat pe frontul rusesc şi care a declarat că nu e bine, fiindca se va face colhoz.

"Educaţia sexuală"

Mama, ca toate domnişoarele crescute la pension, nu a primit nici un fel de educaţie sexuală.

După cum am aflat mai târziu, părerea ei era că vom primi informaţiile necesare de la alţii şi ne vom descurca în viaţă, aşa cum s-a descurcat şi generaţia dânsei.

Lămurirea acestui capitol se pare că a avut loc mult mai timpuriu decât spera ea.

Când aveam vreo opt ani, mama a angajat ca servitoare, pe Măria, o ţărăncuţă divorţată.

Spre uimirea mea, în timp ce ne plimbam amândoi în grădină, şi-a ridicat fusta în faţa mea expunându-şi toată partea inferioară a corpului (fiind vară, umbla desculţă şi nu purta chiloţi). Apoi a început să-mi explice pe îndelete tot ceea ce ştia despre organele genitale şi contactul sexual.

O ascultam impresionat. Folosea termenii populari (consideraţi vulgari), dar vorbea direct, cu simplitate şi fără ruşine.

Deşi la şcoală auzisem eu câte ceva despre contactul sexual, am aflat multe amănunte pe care nu le ştiam.

În faţa mea se deschidea o lume necunoscută, plină de farmec.

Pentru prima data în viaţă puteam să vorbesc cu cineva fără să-i ascund nimic, putând folosi şi termenii cei mai vulgari, sau să mă desbrac în faţa ei fără să mă ruşinez.

Mă ataşasem de ea destul de mult, căutând prilej să stăm cât mai mult singuri.

Am impresia că îi făcea plăcere să mă iniţieze, avea un partener de discuţie şi poate simţea pentru mine un fel de dragoste maternă.

Mi-a povestit fel de fel de poveşti populare legate de sex.

Foarte curând mi-a declanşat erecţii, dorinţa şi impulsul sexual.

Într-o seară, surprinzând-o în pat, imediat m-am urcat peste ea. La insistenţele mele chiar mi-a permis o intromisiune. Am avut o mare satisfacţie, deşi n-am simţit nici o plăcere fizică, nefiind încă puber.

Simţeam pentru ea atracţie fizică, prietenie, dar nu o iubeam.

Această iniţiere sexuală timpurie, înaintea primei iubiri, mă va costa mult în viitor, neconcepând ca sentimentele înalte şi pure ale iubirii să fie "întinate" dela început de contactul fizic.

Prima iubire (nemărturisită), a venit foarte curând.

Era vorba de o fată cu câţiva ani mai mare decât mine, refugiată în timpul foametei din Moldova şi găzduită la vecini. Era o fată mai înaltă decât mine, brunetă, ochioasă, cu cozi.

Ne întâlneam în curte când venea să ia apă din puţul nostru. Avea nişte ochi căprui calzi, în care îmi afundam privirea de câte ori o întâlneam. A început să-mi placă din ce în ce mai mult. Era un sentiment înalt şi pur: iubeam ochii ei, zâmbetul, mişcările, toată făptura ei.

Dacă cu Măria puteam vorbi deschis, cu ea eram timid, şi nu ştiam cum să-i mărturisesc marea mea dragoste.

Deşi mă hotărîsem să o fac, mărturisirea n-a avut loc, din cauza timidităţii. Puţin timp după aceea s-a reîntors în Moldova - pricinuindu-mi, astfel, o mare durere.

Între timp, mă împrietenisem cu Ion, ajutorul morarului.

Flăcău de 18 ani, venit de la munte, nu avea prieteni în sat. Mânat de o puternică dorinţă sexuală, umbla după fete, eu devenindu-i un fel de confident.

Conversam cu el la fel de deschis ca şi cu Măria. M-a ajutat să-mi completez "educaţia sexuală".

Printre altele am învăţat să folosesc expresii vulgare şi înjurături, pe care le practicam liber la moară, unde veneau fel de fel de oameni.

Majoritatea zâmbeau când auzeau ce vorbe ieşeau din gura "copilaşului", până când unul dintre săteni i-a spus mamei că şi-ar bate copilul, dacă ar vorbi astfel. Desigur am fost aspru admonestat.

Se pare că mama nu era prea mulţumită de munca Măriei, căci la scurt timp a fost înlocuită cu o altă fată – Veta.

Aceasta era alt tip de fată, cam de 25 ani, liniştită, zâmbitoare, nu vorbea vulgar, se comporta faţă de mine cu un fel de grijă maternă, dar ştia să menţină distanţa.

Între timp primisem în gazdă pe D-l Emil - tânăr judecător necăsătorit, frumuşel şi manierat.

La scurt timp după venirea lui, am descoperit că Veta îi devenise amantă.

Patul meu era aşezat lângă camera lui Emil, iar printr-o uşă blocată care despărţea încăperile, seara după ce mă culcam, auzeam scârţâiturile ritmice ale patului, ceea ce mă excita.

I-am comunicat Vetei descoperirea dar, desigur, ea a negat totul, până când am surprins-o ieşind în "neglijeu", din camera în prealabil încuiată a lui Emil.

Neavând încotro, a acceptat tacit existenţa relaţiei, dar cu mult bun simţ, fără să intre în amănunte.

De fapt mă împrietenisem cu ambii membri ai cuplului.

Emil mi-a completat "educaţia sexuală" în domenii mai puţin cunoscute de mine, ca ciclul femeii, prostituţia, aberaţiile sexuale, etc.

Devenind prieteni "la cataramă", îmi permiteam să mă comport cu el ca şi cu un frate mai mare.

Uneori se întorcea acasă, seara, folosindu-se de o lanternă, afară fiind întuneric beznă.

Într-o seară, văzându-l apropiindu-se cu lanterna, m-am hotărât să-l sperii. Furişându-mă prin întuneric, i-am sărit în spinare şi i-am ţipat în ureche.

Se pare că s-a speriat zdravăn: a tresărit şi a început să bâiguie dar, întorcând capul spre mine, mi-am dat seama cu groază, că de fapt nu sărisem în spinarea lui Emil ci a directorului şcolii. Desigur, imediat am luat-o la goană cu maximum de viteză.

A doua zi, i-am spus mamei că nu merg la şcoală, nesimţindu-mă bine.

Întâmplarea n-a avut urmări. Nici azi nu ştiu dacă d-l director nu m-a recunoscut sau a trecut cu vederea incidentul.

Cu Veta discutam deschis despre sex, încercând să evit cuvintele vulgare. Se pare că ţinea la mine. Uneori mă îmbrăţişa şi mă săruta pe buze, dar nu mai mult de atât.

Intr-o zi mi-a dat de înţeles că este gravidă.

A înghiţit în faţa mea câteva pastile, exprimându-şi îndoiala în legătură cu efectul lor (de provocare a avortului). Dimpotrivă, eu o încurajam să lase sarcina.

La scurt timp dupa aceea, a plecat de la noi. Am auzit apoi, că a născut la casa de naştere, o fetiţă care semăna leit cu Emil.

Comentarii

Între cele două războaie mondiale are loc o frumoasă creştere a economiei româneşti.

În cursul reformei agrare a regelui Ferdinand (1917-1921) se distribuie aproape 6 milioane de hectare la 1.4 milioane ţărani.

Ca urmare, ţăranii cu gospodării mai mici de 10 hectare posedau aproape două treimi din terenul arabil al ţării.

Totuşi, fărămiţarea excesivă a pământului, lipsa creditelor, ignoranţa, nu permit crearea unui sector agricol productiv modern şi sărăcia continuă în multe zone agricole.

În ciuda creşterii producţiei industriale, România rămâne o ţară predominant agricolă.

Criza economică mondială din 1929-1931 duce la prăbuşirea preţurilor grânelor şi secarea capitalului străin, provocând criză agricolă şi şomaj.

Din 1934 începe relansarea industriei româneşti, în special cu capital autohton, ducând la o creştere a producţiei industriale de 26% între anii 1931-1938, în timp ce în majoritatea ţărilor dezvoltate economia este în declin.

După căderea României în sfera de influenţă germană, în 1939 se semnează un acord economic pe 10 ani cu Germania.

În timpul războiului, aceasta se aprovizionează din România cu petrol, grâne şi produse industriale, dar se opune să plătească contravaloarea în aur sau produse, încât chiar oficialităţile încep să vorbească de exploatarea ţării de către germani.

Bombardamentele aliate din 1943 şi 1944 încetinesc producţia industrială.

În timp ce Armata Roşie pătrunde pe frontul moldovenesc, are loc lovitura de stat din 23 august 1944.

Antonescu este arestat din iniţiativa regelui Mihai, cu colaborarea unor ofiţeri superiori.

Toţi istoricii occidentali sunt de acord că civilii înarmaţi, conduşi de partidul comunist, au avut doar un rol de sprijinitori în cursul loviturii de stat.

Ocupaţia sovietică blochează fluxul transporturilor, reducând toată activitatea economică.

Prin armistiţiul semnat cu Uniunea Sovietică, la 12 septembrie 1944, România este obligată la plata unei despăgubiri de război de 300 milioane dolari, dar bunurile transferate se socotesc la preţurile din 1938, ceea ce permite sovieticilor să ia de 2-3 ori mai multe produse decât dacă ar fi fost socotite la preţurile din 1944. (Plata despăgubirilor a continuat până în anul 1954).

În plus, se rechiziţionează alimente şi alte bunuri necesare Armatei Roşii în tranzit şi pentru forţele de ocupaţie.

De asemenea, sovieticii expropriază toate proprietăţile germane.

În 1946, cam o treime din echipamentul industrial românesc fusese deja transferat în Uniunea Sovietică (printre care fabrici întregi, cum a fost fabrica de avioane IAR din Braşov).

Se apreciază, că valoarea totală a "prăzii de război" ar ajunge la echivalentul a 1,7- 2 miliarde dolari.

În octombrie 1944, comuniştii, social democraţii şi Frontul Plugarilor formează Frontul Naţional Democrat (FND).

De remarcat că numărul membrilor Partidului Comunist creşte de la aproximativ 1000, în timpul războiului, la peste 700.000 la mijlocul anului 1946 (la o populaţie de aproape 16 milioane).

Conducerea Partidului Comunist se constituie pe de o parte din "comunişti autohtoni" ca Gheorghe Gheorghiu-Dej şi Lucreţiu Pătrăşcanu, pe de altă parte din "aripa moscovită" a Anei Pauker şi a lui Vasile Luca, existând o luptă pentru putere între cele două grupări.

La ordinul lui Stalin, Gheorghe Gheorghiu-Dej este ales prim secretar al partidului, dar "aripa moscovită" continuă să aibe o funcţie importantă în conducere.

Numirea lui Petru Groza (simpatizant al comuniştilor) la şefia guvernului, la 6 martie 1945, se efectuează sub presiune sovietică directă.

Andrei Vişinschi, reprezentantul Ministerului de Externe Sovietic, prezintă un ultimatum Regelui Mihai, prin care cere demiterea guvernului Rădescu şi numirea lui Petru Groza pentru a forma un nou guvern, ameninţând că în caz contrar România îşi riscă existenţa ca naţiune independentă.

Tancurile sovietice înconjoară palatul regal, trupele sovietice dezarmează trupele româneşti, ocupă Palatul Telefoanelor şi posturile de radioemisie.

În lipsa sprijinului occidentului, regele este nevoit să cedeze.

De remarcat, că în vizita secretă a lui Churchill la Moscova, înaintea întâlnirii de la Ialta, acesta promisese lui Stalin influenţă sovietică de 90% în România.

Numirea lui Petru Groza înseamnă acapararea puterii de către comunişti.

Groza numeşte comunişti în posturile cheie şi refuză numirea în guvern a reprezentanţilor legitimi ai partidelor Naţional Ţărănesc şi

Naţional Liberal, excepţie făcând dizidenţii acestor partide care acceptă dominaţia comunistă.

În primele săptămâni ale puterii, guvernul Groza efectueaza reforma agrară.

Se împart 1.1 milioane hectare la 800.000 ţărani.

În mai 1945 România şi Uniunea Sovietică semnează un acord economic pe termen lung, care permite constituirea societăţilor mixte: "Sovrom"-uri.

În aceste societăţi, scutite de impozite, sovieticii deţin poziţiile cheie, controlează toate sursele de venit ale României, inclusiv industria petroliferă şi producţia de uraniu, şi, de-a-lungul anilor vor provoca pierderi enorme economiei româneşti.

În 1946 industria românească produce mai puţin de jumătate faţă de anul 1938.

În mai-iunie 1945, Ion Antonescu, Mihai Antonescu şi doi generali sunt acuzaţi de crime de război, judecaţi şi apoi executaţi.

La conferinţa de la Potsdam, în iulie-august 1945, Statele Unite protestează că Uniunea Sovietică nu implementează declaraţiile de la Ialta şi cere alegeri libere în România.

Uniunea Sovietică refuză, argumentând că ar fi un amestec în treburile interne ale României şi cheamă ca Statele Unite, Britania şi Franţa să recunoască guvernul Petru Groza, ceea ce ele refuză.

Regele Mihai cere demisia lui Petru Groza, guvernul nefiind recunoscut şi nici democratic.

Groza se opune şi atunci regele se retrage la reşedinţa sa de vară, refuzând să semneze pe actele legistative şi decretele guvernamentale ("greva regală").

În decembrie 1945, la întâlnirea miniştrilor de externe de la Moscova, Statele Unite acuză guvernul român ca autoritar şi nereprezentativ, cerând numirea în guvern ai reprezentanţilor legitimi ai partidelor de opoziţie.

Stalin face concesii limitate. Sunt numiţi doi miniştri din opoziţie, dar fără portofolii. Alegerile se fixează pentru 19 noiembrie 1946.

Sindicatele controlate de comunişti, stânjenesc împărţirea ziarelor partidelor de opoziţie.

Mulţi activişti ai partidelor de opoziţie sunt atacaţi fizic.

În martie, comuniştii reuşesc să provoace o diviziune în sânul Partidului Social Democrat şi începe o discreditare a figurilor proeminente ale Partidului Naţional Ţărănesc şi Partidului Naţional Liberal, înfierându-i ca reacţionari, profascişti, antisovietici, subminând economia şi unitatea naţională.

Candidatura lui Petru Groza, avocat instărit, nefiind membru al Partidului Comunist şi la inceput ducând o politica relativ democratică, induce în eroare o parte din electorat.

Se pare că foarte mulţi, chiar si din din pătura de mijloc, voteaza în favoarea lui la alegeri, FND obţinând o victorie de aproape 90%.

Imediat după alegeri, Groza devine unealta docilă a comuniştilor, traducând în viaţă politica dictată de către aceştia.

Deputaţii partidelor de opoziţie părăsesc în curând Marea Adunare Naţională, sau li se interzice să participe la dezbateri.

Obiecţiunile Statelor Unite şi Marii Britanii sunt respinse ca amestec în treburile interne.

2. "Jaful"

(1947 – inceputul anilor '50)

Gospodăria

Noul guvern nu a mai permis arendarea pământului, fiind obligaţi să-l lucrăm în regie proprie.

Spre bucuria mea, curtea s-a umplut cu animale (câte o pereche de cai, boi şi vaci; păsări aveam şi înainte) şi câţiva “muncitori agricoli” salariaţi, care lucrau pământul arabil, livezile şi aveau grijă de gospodărie.

Îi însoţeam deseori la munca câmpului şi m-am împrietenit mai ales cu unul din ei, Bade Laie, ţăran sărac fără pământ, însurat, fără copii, foarte inteligent, destoinic şi cu bun simţ, care lucrase la noi şi înainte.

De multe ori îl vizitam acasă, unde îşi înjghebase o gospodărioară frumuşică.

M-a impresionat felul cum soţia, Nana Veronica, avea grijă de animalele din curte (păsări, purcei, capre, căţel), cu care vorbea ca şi cum ar fi copiii ei, iar animalele erau blânde şi o ascultau de parcă înţelegeau tot ce spunea.

Jefuiţi

Într-o seară, după cină, pe la ora opt, s-a deschis uşa casei noastre şi au intrat cinci bandiţi, o parte mascaţi, înarmaţi cu pistoale şi cuţite, au tras perdelele, au legat-o pe mama şi pe cei doi bătrâni de scaune.

În timp ce bătrânii se văitau şi plângeau, mama şi cu mine am rămas liniştiţi.

Şeful bandei m-a luat de mână să-i arăt unde sunt banii şi bijuteriile.

Ca să-i îmbunez, le-am oferit macheta din alamă, a unui tun din primul război mondial, primit cadou de către tatăl meu dela soldaţii pe care i-a instruit la mitraliori, dar m-au refuzat.

Ştiind că mama ţine valorile în dulap, le-am indicat dulapurile.

În continuare, am însoţit tot timpul pe şeful bandei, care părea un om sigur pe sine şi liniştit.

Timp de 3 ore au cotrobăit şi au luat tot ce au vrut: bani, bijuteriile mamei, lenjerie, maşina de cusut, etc.

Se pare că veniseră cu un camion, staţionat pe un teren viran în spatele grădinii.

La urmă au încercat s-o şantajeze pe mama să divulge unde a ascuns eventualele valori care bănuiau că le-ar mai avea, spunându-i că dacă nu va mărturisi, ne vor lua cu ei.

Atunci am început să-l rog pe şeful bandei să nu ne omoare.

Până la urmă, ne-au încuiat în casă şi au plecat.

Deşi bandiţii au fost prinşi, după o jumătate de an şi torturaţi de către poliţie, majoritatea lucrurilor nu au mai fost recuperate.

Seceta

După doi ani consecutivi de secetă (1945, 1946), anul 1947 a fost marcat de foamete, care a atins în special Moldova.

În urma unei acţiuni organizate, copii din Moldova calamitată s-au adăpostit la familii din zonele neafectate. Noi am adăpostit o fetiţă din judeţul Dorohoi.

Într-o zi a intrat în curtea noastră un moldovean şi a cerut ceva de mâncare.

Mama i-a aşternut un prosop pe masa din curte, i-a pus în faţă o oală de lut plină cu lapte bătut, o jumătate de pâine (pâine de ţară, coaptă la cuptor, cântărind câteva kilograme), cană, polonic şi cuţit, să mănânce pe săturate, şi şi-a văzut de treburile gospodăriei. Când s-a întors, spre stupefacţia dânsei, omul mâncase tot ce ea îi dăduse!

Reforma monetară

În comerţ lipseau alimentele de bază.

În loc de zahăr mama făcea sirop din sfeclă de zahăr.

Ulei se obţinea mai uşor din floarea soarelui, sau seminţe de dovleac.

Portocală am văzut prima dată la vârsta de 12 ani, iar banană - la vârsta de 25.

În 1947, se ajunsese la hiperinflaţie, valoarea banilor deteriorându-se cu repeziciune.

Guvernul a realizat prima reformă monetară.

Fiecare familie putea să schimbe în lei noi doar o anumită sumă (destul de mică). Au fost oameni care au ars saci cu bani.

Imediat după reformă, comerţul a "lâncezit", populaţia întregii ţări dispunând de puţine lichidităţi monetare, iar producătorii se abţineau să aducă marfă la piaţă, temându-se că vor fi obligaţi s-o vândă sub valoarea ei reală.

Ca să facă faţă cheltuielilor curente, mama a trimis la piaţa din Deva vreo două căruţe cu mere (asaltate de cumpărători).

În continuare, s-a trecut la înfăptuirea naţionalizării principalelor mijloace de producţie, a băncilor, imobilelor etc.

Prigoana

Concomitent, s-a pornit prigoana împotriva membrilor partidelor de opoziţie şi a "exploatatorilor".

Arestările (nelegale, fără mandat de arestare) curgeau lanţ, fiind reţinuţi chiar şi oameni pentru motive neclare pentru noi.

La 30 decembrie 1947 eram în tren în drum spre matuşa mea din Arad. O duduie din compartiment a început să se lamenteze că a auzit o veste care nu i-a plăcut: regele a abdicat.

Prigoana a continuat cu intermitenţe, de-a-lungul întregii epoci de dominaţie comunistă.

Bancuri

Deşi aspru pedepsite, bancurile politice aveau o largă circulaţie.

• Doi cetăţeni conversează:

- În câte categorii se poate împărţi populaţia României?

- În trei: cei care au fost la închisoare, cei care sunt la închisoare şi cei care vor fi la închisoare.

• Altă conversaţie:

- Care sunt cele mai periculoase bancuri politice?

- Cele de 10/5.

- Nu înţeleg ce vrei să spui.

- Adică 10 ani de muncă silnică pentru cel care îl povesteşte şi 5 ani pentru cei care-l ascultă.

• O babă vede o coadă mare şi întreabă:

- Ce se dă?

- Au sosit ceasuri din URSS.

- Atunci stau şi eu. Pe al meu îl recunosc şi dintr-o mie!

Activităţi culturale şi de propagandă

Îmi aduc aminte de sărbătorirea zilei de 7 noiembrie, ziua victoriei "Marii Revoluţii Socialiste (bolşevice)" din Rusia.

Începând din 1 noiembrie, în fiecare seară era câte un eveniment cultural (de la care eram nelipsit): filme sovietice aduse de "caravană" (cu generator de curent), piese de teatru, tragere la ţintă cu armele de vânătoare, retragere cu torţele, etc.

Se scandau lozinci: "Ana, Luca şi cu Dej, au băgat spaima'n burgezi!", "Cu Partidul nostru-n frunte, spargem munte după munte!"

Propaganda comunistă lucra din plin. Se expuneau grafice cu creşterile planificate ale producţiei de curent electric, oţel, etc.

Se preamărea eroismul şi viaţa fericită a omului sovietic.

Ştiinţa şi tehnica sovietică erau cele mai avansate din lume, majoritatea oamenilor de ştiinţă şi a inventatorilor erau ruşi.

În schimb, "modul de viaţă american", "imperialiştii americani", "aţâţătorii la război", erau aspru criticaţi, defăimaţi, caricaturizaţi.

Adevărul este că mulţi cetăţeni erau nemulţumiţi de regim. În special intelectualii şi oamenii mai înstăriţi, dar şi mulţi ţărani.

Se vorbea că va fi război şi vor veni americanii.

Aveam un vecin care tocmai îşi construise o casă nouă. Mama mi-a povestit că i-a declarat că nu i-ar părea rău să-i bombardeze casa nouă şi s-o distrugă până-n temelii "numai să vină americanii şi să ne scape de comunişti".

La acestea s-a adăugat şi campania de defăimare a lui Tito, apoi condamnarea "atrocităţilor" săvârşite de americani în Coreea, sprijinul ţărilor frăţeşti şi solidaritatea oamenilor muncii cu lupta dreaptă a poporului coreean.

Suferinţele mamei

Secretarii de partid care s-au succedat în comună erau oameni simpli, fără prea multă şcoală, care se străduiau din răsputeri să traducă în viaţă "ascuţirea continuă a luptei de clasă", propovăduită de către Stalin.

Mama, văduvă vârstnică, bolnavă şi fără multă experienţă de viaţă, a fost etichetată chiaburoaică şi prigonită fără încetare.

I s-au stabilit cote obligatorii către stat (pe preţuri de nimic) mai mari decât recolta, astfel că pentru a face faţă obligaţiilor, era nevoită să cumpere produse pe piaţa liberă.

I s-a expus caricatura la gazeta de perete.

I s-au intentat procese pe motive imaginare: că pe truchiul prunilor cresc licheni; că borhotul de la fiertul ţuicii scurs intr-o groapă, ar putea, prin infiltrare, infesta apele râului; că a tăinuit cinci hectare de pământ, etc.

Când, la procesul judecat la Deva, mama a arătat că există o concordanţă perfectă între ceea ce este înscris la cartea funciară şi ceea ce a declarat, procurorul a argumentat, că deşi se pare ca actele sunt în regulă, totuşi trebuie să fie condamnată, fiindcă este o mare chiaburoaică.

A fost condamnată la amenzi grele, încât pentru a acoperi plăţile a trebuit să vândă o casă.

Secretarul organizaţiei de bază se comporta ca regele neîncoronat al comunei. Într-o seară, fiind băut, a tras cu pistolul în direcţia unui flăcău.

Tatăl flăcăului, ţăran sărac, care a protestat, a fost condus la postul de miliţie (între timp se desfiinţase poliţia şi jandarmeria) şi bătut la sânge de către secretarul de partid şi şeful de post.

Plângerile lui ulterioare, depuse la Deva, au rămas fără efect.

Suferinţele mamei m-au afectat profund, mă intristau şi mă revoltau. Simţeam că este o mare nedreptate, dar eram neputincios.

Sub influenţa celor auzite la şcoală, am început să înţeleg că de fapt ţara progresează şi regimul vrea să construiască o societate mai dreaptă, aşa că încet, încet am început să consider că suntem victimele nevinovate al unui proces pozitiv.

În cele din urmă, mama a fost deposedată de avere, şi în anul 1951 a plecat la Arad, la sora dânsei, să înveţe croitorie, iar eu - elev în clasa a 7-a - am rămas la internatul şcolii din comună.

Predarea averii a fost o mare uşurare pentru mama şi pentru mine, considerând că de acuma putem intra în "rândul oamenilor", nemaifiind bogaţi.

Şcoala

Şcoala, şi mai ales ciclulul doi, a constituit pentru mine un eveniment de primă importanţă.

Majoritatea profesorilor erau excepţionali.

Severi dar drepţi, cu simţ pedagogic, pasionaţi de materiile pe care le predau, aveau chemare pentru meseria de profesor.

De la ei am învăţat nu numai simţul datoriei şi cum să învăţăm, dar şi ce este omenia. Profesorul de botanică şi zoologie pretindea să avem un caiet cu rezumatele lecţiilor din carte, inclusiv desenele, să facem ierbar şi insectar.

La fizică şi chimie, trebuia să citim lecţia care urma să se predea, să aducem materialele necesare şi să efectuăm experienţele descrise în carte, în faţa clasei. Profesorul de română ne-a îmboldit să facem primele compoziţii literare.

Până astăzi mai ţin minte româna, matematica, fizica, ştiinţele biologice, pe care le-am învăţat la şcoala elementară.

Învăţam foarte bine şi exista o apreciere reciprocă între mine şi profesori.

M-am împrietenit în special cu profesorul de ştiinţe naturale care, deşi foarte sever, mă aprecia foarte mult şi deseori mă prezenta ca model în faţa clasei.

Uneori îl vizitam şi acasă, să mă ajute la clasificarea vreunei plante adunate pentru ierbar.

Dimpotrivă, pe profesorii care nu erau bine pregătiţi, şi predau materia în mod sec şi neatractiv, nu i-am apreciat şi nici materiile predate nu le-am însuşit temeinic.

De exemplu, istoria a început să-mi placă doar mulţi ani mai târziu.

La constituirea organizaţiei de pionieri, fiind conştient că din cauza situaţiei sociale nu am şanse să fiu acceptat, nici nu am înaintat cerere de primire.

După ce mama nu mai poseda avere, la intervenţia profesorului de ştiinţe naturale am fost şi eu trecut în rândurile organizaţiei, cu o întârziere de doi ani.

Am simţit o bucurie deosebită, m-am prezentat cu cravata roşie legată de gât şi cu figura luminată în faţa mamei. Simţeam că s-a făcut dreptate şi eram hotărît să fac totul pentru construirea noii societăţi.

La şcoală eram un fel de vedetă, fiind primul la învăţătură, apreciat de profesori, în acelaşi timp în relaţii foarte bune cu colegii şi având mai mulţi prieteni.

La alegerile organizaţiei de pioneri, a fost propus şef de unitate un coleg (băiat liniştit şi la locul lui), care făcuse un curs special pentru ocuparea acestei funcţii.

La adunarea generală mai mulţi s-au opus propunerii şi au început să-mi scandeze numele. Până la urma am fost ales în unnimitate, împotriva indicaţiilor venite "de sus".

La invitaţia unui coleg (fiu de ţăran sărac lipit pământului), la un sfârşit de săptămână, am mers pe jos la Mada, satul lui natal.

Era un sat de munte, la poalele unor stânci majestuoase, printre care râul Geoagiului a săpat chei adânci.

Am rămas impresionat de natura sălbatecă şi de oamenii de munte săraci, care lucrau pământul şi creşteau vitele cu tehnici vechi de secole.

Este interesant că în ciuda tuturor nedreptăţilor şi deformarea realităţii, la care am fost martor, inclusiv suferinţele mamei, eram convins de superioritatea sistemului.

Consideram că sacrificiul nostru este un aspect nedrept şi dureros, dar neînsemnat faţă de progresul societăţii.

Începuse campania pentru lămurirea ţăranilor să intre în gospodăria colectivă, dar cu toate eforturile, inclusiv recrutarea cadrelor din învăţământ pentru a-i convinge,majoritatea se opuneau ideii colectivizării.

A doua iubire

În timp ce lucram cu un grup de pionieri la confecţionarea unei gazete de perete, am colaborat cu mai multe fete.

Spre uimirea mea, mai mulţi colegi mi-au transmis că una din fete, Lucia, a declarat că mă iubeşte: îi place cum arăt, cum mă comport, cum gândesc şi chiar numele îi pare frumos.

Era fiică de profesori, fată frumoasă, drăguţă, deşteaptă şi voluntară, mai tânără decât mine cu doi ani.

Această declaraţie neaşteaptată, a redeşteptat în mine acel sentiment de iubire pură şi profundă, cu respingerea ideii contactului fizic.

Fiind o iubire mărturisită şi reciprocă, deşi ne întâlneam rar şi ocazional, ne priveam cu feţele zâmbitoare, luminate de afecţiune. Afundându-mi privirea în ochii ei, aceasta mă tulbura şi îmi dădea un sentiment de fericire intensă.

Mai degrabă ea găsea motive să mă viziteze, deobicei cu o prietenă, invocând probleme pionereşti.

Această idilă mi-a luminat ultimii doi ani de şcoală, până când am părăsit comuna.

A doua reforma monetară

În 1952 a avut loc a doua reforma monetară.

De data aceasta cetăţenii aveau dreptul să schimbe toţi banii pe care-i posedau, dar rata de schimb scădea progresiv cu suma.

Astfel, familia sorei mele din Cluj, a avut ghinionul ca în ajunul reformei, să vândă casa unde locuiau. Cu banii primiţi la reformă, au cumpărat o pereche de pantofi, iar restul i-au folosit pentru traiul de zi cu zi. In continuare au locuit cu chirie.

Arestarea mamei

Dupa plecarea mamei la Arad, am fost chemat la cancelarie, unde mă aştepta şeful postului de miliţie, care m-a întrebat unde e mama. I-am răspuns că este la Arad şi la cererea lui i-am dat adresa.

La scurt timp, am primit o scrisoare de la mătuşa mea, în care îmi comunica că mama a fost arestată, nu se ştie pentru ce şi nici unde se află.

Am fost profund afectat. Ştiam că nu s-a ocupat de politică, că este perfect corectă şi nu are nimic de ascuns. Nemaiavând avere, nu-mi puteam explica motivul arestării.

Îmi făceam procese de conştiiţă de ce am transmis adresa ei din Arad, ca după aceea să ajung la concluzia că probabil puteam doar să întârzii evenimentul căci, oricum, miliţia i-ar fi dat de urmă.

N-am suflat o vorbă nimănui despre arestarea ei. Nu ar fi ajutat la nimic! Acest secret îmi apăsa greu sufletul provocându-mi stări de tristeţe, nelinişte şi insomnie.

A reapărut dupa 3 luni, înălbită şi îmbătrânită.

Ne-a povestit că majoritatea timpului a fost închisă şi anchetată la Zlatna, cerându-i-se să mărturisească unde a ascuns aurul.

Săraca, le-a spus că dacă ar fi avut aur, l-ar fi dat şi ar fi fost eliberată, aşa că, singura ei vină este că a respectat legile statului şi nu deţine aur.

Comentarii

Evenimente istorice şi politice

În 1946 începe războiul rece şi campania de defăimare a "imperialiştilor americani" apoi a lui Tito, în contrast cu preamărirea Uniunii Sovietice şi a culturii ruse.

În februarie 1947 se semnează la Paris tratatul de pace cu aliaţii, care prevede, printre altele, respectarea drepturilor omului, incluzând drepturile politice, libertatea cuvântului, a religiei, dreptul de asociaţie, etc., pe care guvernul comunist nu le va aplica niciodată.

Planul Marshal, pentru reconstrucţia economică a Europei, este refuzat de România, ca de altfel de către toate statele sub dominaţie sovietică, pe motivul că ar fi amestec în treburile interne.

În urma anunţării planului Marshal, expulzării comuniştilor din guvernele francez şi italian, şi constituirii blocului de vest, Stalin va institui un control complet asupra Europei de est.

Se constituie Cominform-ul, organizaţie a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, şi a partidelor comuniste ale ţărilor est europene, Franţei şi Italiei.

În 1947, în urma secetei, a jafului trupelor de ocupaţie, a plăţii despăgubirilor de război şi a inflaţiei, pentru prima dată după 100 de ani, Moldova suferă de foamete.

În acest an se raportează un excedent de peste 100.000 decese, faţă de anul 1948.

Se primeşte ajutor umanitar străin, în special alimente (mai ales din partea Statelor Unite).

În decembrie, Regele Mihai este forţat să abdice (ameninţat de Groza şi Gheorghiu-Dej cu greva guvernamentală şi război civil).

În 1948 se proclamă Republica Populară Română şi se promulgă o constituţie de tip sovietic.

În acelaş an, se produce ruptura sovieto-iugoslavă şi în partidele comuniste din blocul sovietic începe epurarea "titoiştilor", sau acelora care aprobă "calea naţională" de construire a comunismului.

În România, serveşte ca motiv pentru epurarea a 192.000 membri de partid (1949), închiderea, judecarea şi mai târziu executarea lui Lucreţiu Pătrăşcanu ("deviaţionist şi prieten al criminalilor de război").

"Jaful"

Reformele monetare

Prin reforma din 1947, statul acaparează practic toţi banii din circulaţie.

Măsura aceasta este resimţită în special de către burghezia comercială şi industrială, care nu reuşise să părăsească ţara cu averile, dar sunt loviţi toţi aceia care posedă bani, în momentul când, pe neaşteptate, se anunţă reforma.

Cum spunea unul din posturile de radio occidentale: "România şi-a jefuit propriul popor".

În 1952, se efectuează a doua reformă monetară, care loveşte în cei ce posedau numerar la data anunţării reformei. Cei ce deţin banii la CEC, benficiază de o rată de schimb mai bună.

Naţionalizarea

În 1948, Marea Adunare Naţională votează completarea naţionalizării băncilor, societăţilor industriale, miniere, de transport şi asigurare.

Se naţionalizează şi bunurile imobiliare peste o anumită valoare.

În 1951 statul controlează 90 % din industrie.

Confiscarea valutei şi metalelor preţioase

După legiferarea obligativităţii predării acestor bunuri, se porneşte o campanie de depistare a celor suspectaţi că ar deţine în mod ilegal valută, aur sau bijuterii ce depăşesc "necesarul" pentru uz personal.

Se folosesc informatori şi se efectuează numeroase percheziţii şi anchetări în stare de arest. Se confiscă şi salbele cu "cocoşei" de la gâtul ţigăncilor nomade.

Impozitarea particularilor

Preconizându-se cooperativizarea, se stabilesc impozite grele pentru micii meseriaşi liber-profesionişti sau micii comercianţi.

Până să fie forţaţi să intre în cooperative, vor vărsa sume uriaşe în visteria statului. In 1953, numai 14% din magazine mai sunt particulare.

Cote obligatorii din recoltă

Pentru a forţa ţărănimea să intre în gospodăriile colective, pe lângă alte măsuri, se stabilesc cote obligatorii din recoltă, plătindu-se o contravaloare bănească mult sub preţul pieţii.

Aceste cote reprezintă majoritatea recoltei şi uneori chiar o depăşesc.

Astfel, statul obţine majoritatea produselor agricole, pe preţuri de nimic.

La începutul anilor 50, statul deţine toată bogăţia ţării.

Prigoana

În a doua jumătate a anului 1947, se declanşează prigoana împotriva membrilor partidelor de opoziţie. Numeroşi politicieni sunt arestaţi sau părăsesc ţara. Partidele Naţional Ţărănesc şi Naţional Liberal sunt disolvate, Iuliu Maniu şi Ion Mihalache sunt judecaţi sub acuzaţia că au complotat împotriva guvernului şi condamnaţi la închisoare pe viaţă.

În 1956 se va anunţa că Iuliu Maniu a decedat în închisoare în 1953.

La fel sunt epuraţi, din partid, foştii membri ai partidelor de opoziţie care au colaborat la preluarea puterii de către comunişti.

Deşi constituţia acordă drepturi civile, politice şi recunoaşterea proprietăţii private, foarte curând autorităţile renunţă la separarea juridicului de executiv şi se înfiinţeaza Departamentul Securităţii Statului (Securitatea).

Printr-un act emis in 1949, indivizii consideraţi periculoşi pentru societate, pot fi pedepsiţi, chiar dacă abaterile nu sunt definite de către lege ca fiind "criminale".

Se introduce sentinţa capitală pentru crime economice grave.

Prigoana se extinde împotriva "exploatatorilor", unor intelectuali, celor suspectaţi că deţin valută sau difuzează bancuri politice.

Prigoana face multe victime şi umple inchisorile şi taberele de muncă.

Cultura

Se rescrie istoria, accentuându-se marea contribuţie a Rusiei şi importanţa influenţelor slave.

La şcoală, se introduce studiul obligatoriu al limbii ruse, se pune accentul pe ideologia comunistă, evidenţiindu-se totodată contribuţia esenţială a Rusiei şi Uniunii Sovietice la desvoltarea ştiinţei şi culturii.

Legăturile culturale cu occidentul sunt rupte, scriitorii şi artiştii fiind obligaţi să îmbrăţişeze "realismul socialist".

Biserica Ortodoxă devine o instituţie controlată de stat.

Reforme sociale

După preluarea puterii de către comunişti se efectuează o serie de reforme sociale importante, de care vor beneficia pături largi ale populaţiei.

Invăţământul obligatoriu şi gratuit

Deschide larg porţile şcolilor pentru toţi.

Partidul Comunist vede educaţia ca o mare realizare a regimului, factor de importanţă capitală pentru crearea omului socialist de tip nou şi un mijloc de furnizare a forţei de muncă, necesară dezvoltării economiei.

Are loc o creştere continuă a numărului cadrelor didactice la toate nivelele de învăţământ, cu scăderea ratei elevi/profesor.

Se acordă burse şi idemnizaţii pentru cei ce studiază.

Se pune accentul pe primirea preferenţială a fiilor de muncitori şi ţărani în institutele de învăţământ mediu şi superior.

Este nevoie de crearea unei intelectualităţi noi, devotate cauzei comuniste şi uşor de manipulat.

Elita intelecualităţii vechi este eliminată.

Mulţi işi pierd serviciile, sunt deposedaţi de avere, închişi, sau chiar ucişi.

Cei care supravieţuiesc epurării, vor trebui să accepte supunerea şi cooperarea cu noul regim.

Lichidarea analfabetismului

În 1945, 27% din populaţie era analfabetă.

Se iniţiaza o mare campanie de alfabetizare, analfabetismul fiind oficial "eradicat" în anul 1966.

Asistenţa medicală gratuită

Constituie un mare progres pentru îmbunătăţirea sănătăţii poporului.

Accesibilitatea la asistenţa medicală este îmbunătăţită. Cu timpul, se va pune accentul pe lupta împotriva bolilor infectioase (malaria, poliomielita, sifilisul, tuberculoza), educatia sanitară a populaţiei, scăderea mortalităţii infantile şi creşterea expectanţei de viaţă.

Dreptul la muncă şi pensie de vârstă

Aceste drepturi sunt asigurate pe toată durata regimului. Practic, nu există şomaj.

Urbanizarea

În 1948 populaţia rurală reprezintă 76.6% din totalul locuitorilor ţării.

Odată cu începerea industrializării, forţa de muncă disponibilă de la ţară (mai ales tinerii) începe să fie absorbită de intreprinderile în plină dezvoltare din oraşe, unde câştigul este mai bun.

Aceasta va duce la creşterea populaţiei oraşelor, creindu-se aglomeraţie şi probleme de spaţiu locativ.

3. "Înflorirea"
(Începutul anilor '50 – mijlocul anilor '70)

Cu domiciliu obligatoriu la Aiud

În aprilie 1952, la scurt timp după eliberarea ei din închisoare, m-a vizitat mama la şcoală, anunţându-mă că trebuie să părăsim comuna în decurs de 24 ore, fiind trimisă cu domiciliu obligatoriu la Aiud.

Prima mea reacţie a fost să mai rămân încă 2 luni la internat, ca să termin clasa, dar mi-a arătat că şi numele meu figura pe somaţia care o primise.

Am fost şocat! Nu mi-am închipuit că un elev premiant, apreciat de profesori şi colegi, dedicat regimului, şeful unităţii de pioneri, poate fi trimis cu domiciliu obligatoriu în Aiud.

Nedreptatea m-a întristat profund, dar în acelaşi timp mi-a întărit hotărîrea neclintită de a lupta cu toate vicisitudinile şi a reuşi în viaţă.

Astfel, a doua zi am părăsit comuna, cu ceea ce am putut încărca într-o căruţă.

La Aiud ne-am prezentat la secţia "Spaţiu locativ", unde ni s-a spus că nu ne pot repartiza nimic.

Spre norocul nostru, acolo am întâlnit un bărbat, care ne-a explicat că are doi copii mici şi deoarece soţia lucrează, a propus ca mama să facă menajul şi să aibe grijă de copii, contra adăpost şi hrană.

Buletinul mamei fusese ştampilat deasupra pozei cu iniţialele D.O. şi trebuia să se prezinte la miliţie în fiecare săptămână.

Dupa câteva luni, mama cu greu mai rezista, cu mâinile ei dureroase şi deformate de artrita reumatoidă.

Între timp am descoperit în oraş o rudă îndepărtată care, impresionată de situaţia mamei, a obţinut de la funcţionara de la spaţiul locativ o cameră pentru noi (contra unui bidon de untură!).

După absolvirea şcolii elementare din Aiud, ştiam că nu am nici o şansă să fiu primit la liceu.

M-am hotărît să urmez o şcoală profesională, dar am fost refuzat şi acolo.

O altă problemă era cea a existenţei.

Mama nu avea nici un venit (pensia de urmaş de avocat a fost anulată) şi nici nu era aptă de muncă.

De remarcat că în primii ani, la Aiud, Bade Laie, fostul "muncitor agricol" în gospodăria noastră, ne-a vizitat de câteva ori, încărcat cu tot felul de alimente.

Aveam 14 ani şi simţeam că toate drumurile îmi sunt barate. Situaţia părea fără speranţă, dar făcând bilanţul sufletesc, am ajuns la concluzia că fiind sănătos şi în condiţie fizică bună, singura soluţie este munca. Munca pentru a ne câştiga existenţa, şi munca pentru a progresa.

Vara am fost primit împreună cu alţi câţiva tineri de vârsta mea, la Gospodăria de stat, la adunatul borceagului (măzăriche) cosit.

Deşi lucram 10 ore pe zi, câştigam foarte puţin – 5 lei.

Ni se spunea că norma era de un hectar de persoană, iar noi făceam mult mai puţin.

Alimentele erau raţionalizate: pâinea, zahărul, uleiul se dădeau pe cartelă, iar cantităţile erau stabilite în funcţie de "categoria" muncii salariatului.

Produsele de îmbrăcăminte şi încălţăminte se puteau cumpăra pe "puncte", în limita totalului de puncte acordate.

Un litru de lapte (la piaţă) costa un leu, un kilogram de carne 16 lei.

Mama se scula la 4 dimineaţa să stea la coadă la Aprozar, unde se aducea marfă puţină şi de proastă calitate, dar foarte ieftină.

La recoltatul nuielelor

Spre toamnă, am lucrat la adunatul nuielelor de salcie pentru o cooperativă care producea împletituri din nuiele.

Lucram pe malul Mureşului, în colaborare cu o pereche mai vârstnică, foşti comercianţi şi ei cu domiciliu obligatoriu.

Primeam 2 lei pe kilogramul de nuiele cojite şi uscate la soare.

Era o muncă destul de plăcută.

Nuielele se cojeau cu ajutorul unei sârme groase, oţeloase în formă de V, fixată de un ţăruş, care se înfigea în pământ.

Nuiaua era strânsă între ramurile sârmei cu ajutorul mâinii stângi, în timp ce mâna dreaptă trăgea nuiaua cu putere, coaja crăpându-se în tot lungul ei.

Lucram la umbra desişului de lăstari şi din când în când mă bălăceam pentru câteva minute în Mureş.

Câştigam 9-10 lei pe zi, pe perioada lucrului primind şi cartelă pentru pâine.

Muncitor la fabrică

Dupa terminarea sezonului de recoltare a nuielelor, cu ajutorul unei contabile care ne cunoştea, am fost primit ca “muncitor ucenic” la cooperativa “Oţelul”.

Era o fabrică cu 300 muncitori, care producea bricege, cuţite, împletituri din sârmă şi alte produse.

Am fost repartizat la atelierul de întreţinere “să învăţ meserie”.

După o lună am fost invitat la cabinetul tehnicianului, unde se afla şi responsabilul cu cadrele.

Mi s-a explicat, că în conformitate cu codul muncii pot fi angajate numai persoane care au împlinit 16 ani, ori eu aveam numai 14.

Totuşi, luând în considerare că sunt un băiat ascultător şi harnic, având de întreţinut o mamă bolnavă, ei sunt de acord să continui munca, dar oricine mă va întreba ceva să-i spun că sunt la practică.

La început, ca “ucenic” trebuia să fiu primul în atelier, să fac focul, să ung lagărele axelor roţilor curelelor de transmisie, iar la plecare eram ultimul, după ce curăţam şpanul de pe maşinile-unelte şi măturam.

Cu muncitorii am avut relaţii foarte bune, cu toate că fiind cel mai mic, pe mine mă trimiteau să cumpăr ţigări, să aduc apă de băut, să le dau sculele la mână.

Am fost apoi trecut la munca în serie - fabricarea discurilor de aruncat pentru sportivi, introduse recent în producţie.

Dacă la început câştigam 250-300 lei, salariul s-a ridicat treptat la 350-450 lei.

Eram mândru că lucrez cot la cot cu cei mari şi îmi câştig existenţa.

Din anul al doilea am început cursul de calificare la locul de muncă.

Am auzit că la liceu există cursuri fără frecvenţă şi m-am hotarît să încerc să mă înscriu.

Îmi era frică că voi fi din nou refuzat, dar când m-am prezentat la secretariat în salopeta soioasă de muncitor, spunând că lucrez la "Oţelul", am fost înscris imediat, fără să mai fiu întrebat de originea socială şi situaţia părinţilor.

De-a-lungul anilor de liceu, trăiam tot timpul cu îngrijorarea ca voi fi "descoperit" şi drumul mi se va bara din nou.

Deşi lucram intens, nu simţeam prea mult greutatea muncii, cu excepţia schimburilor de noapte, când în zori simţeam că mi se închid ochii şi nu mă mai ţin picioarele.

După terminarea cursului de calificare am fost numit controlor de calitate la linia de fabricare a secerilor, produs nou introdus. Salariul s-a ridicat la 800 lei (salariu considerat frumos în acele timpuri).

Ceea ce m-a frapat, a fost lipsa acelui entuziasm şi a conştiinţei muncitoreşti aşa mult trâmbiţate în presă. Practic, nu se abordau teme politice în timpul orelor de muncă.

E drept că o mare parte a muncitorilor proveneau din mediul rural şi, deşi nu erau împotriva regimului, singurul lucru care îi interesa era să primească ceva mai mulţi bani.

Tehnicianul ne-a explicat că din cauza investiţiilor masive în desvoltarea fabricii, salariile sunt mai mici.

M-a dat de exemplu pe mine, care eram atunci în primul an de muncă, că deşi după munca depusă aş merita un salariu de 500 lei, primesc doar în jur de 300.

Într-adevăr, fabrica era în plină expansiune: se introduceau noi produse în fabricaţie, se construiau hale noi pentru extinderea împletiturilor din sârmă (cea mai rentabilă secţie, care lucra cu deşeuri de sârmă, cumpărate de la uzina “Industria sârmei” din Câmpia Turzii).

Odată pe an eram invitaţi la adunarea generală, unde se făcea darea de seamă, urmată de o masă îndestulată, inclusiv jumătate de litru de vin bun de Aiud.

Se împărţea şi câte un mic benficiu (câteva sute de lei de om).

Uneori, muncitorii - cu acordul conducerii - cumpărau câte un porc de la un particular; porcul era sacrificat şi tranşat de către doi muncitori, în incinta fabricii.

Carnea era vândută cu 14 lei kilogramul, iar proprietarul porcului stătea lângă cântar şi încasa banii.

Moartea lui Stalin

A fost un eveniment memorabil.

Cultul personalităţii lui Stalin marca toate activităţile politice, culturale, sociale.

Dispariţia bruscă a: "strălucitului teoretician", "marelui strateg", "eminentului om de stat", "conducătorului infailibil al Uniunii Sovietice şi al mişcarii comuniste mondiale", "tătucului nostru", care era cântat în ode, numele lui fiind scandat de mii de glasuri la mitinguri şi şedinţe, a creat un vid care nu putea fi umplut în curând.

Unul din membrii Comitetului de partid din fabrică, om simplu, care cu greu era în stare să citească, plângea şi în timp ce lacrimile îi şiroiau pe faţă, se lamenta: "De ce tocmai el, părintele nostru, a trebuit să moară?"

Existau şi alte păreri. Mulţi sperau că după moartea dictatorului să fie schimbări în bine în politica internă şi internaţională, să scadă prigoana, să fie mai multă libertate.

Mama nădăjduia să se anuleze "domiciliul obligatoriu" şi să se mute la sora mea.

Din păcate, numai după încă nouă ani (la împlinirea vârstei de 65 de ani), va fi abolită "legarea ei de glie".

"Distracţii" la fabrică

Noi care lucram “în acord” la produsele de serie, munceam cam fără întrerupere în timpul orelor de lucru, dar cei de la întreţinere, care lucrau “în regie”, se mai ocupau - înafara activităţii de producţie - şi de altele.

• Un coleg, turnător de metale neferoase, a primit un transport de ploşti de apă turtite de la armată, spre a fi retopite. Spre uimirea mea am văzut câteva ploşti cu pereţii îndreptaţi, reveniţi la forma iniţială. Nu mi-a divulgat cum a reuşit să facă.

Într-o zi l-am surprins că toarnă puţină apă într-o ploscă deformată, pune o bucăţică de carbid, înşurubează strâns capacul, pune plosca după o grămadă de cărămizi şi se îndepărtează în grabă.

După un timp oarecare, s-a apropiat cu grijă de ploscă, care era umflată ca un balon şi a deşurubat capacul cu grijă, să elibereze acetilena sub presiune.

Într-o zi s-a auzit o explozie puternică. Tehnicianul îngrozit, venit în fugă a constatat că explodase o ploscă, care se desfăcuse ca o floare şi zburase la vreo 15 metri.

• În curtea fabricii erau şobolani, care uneori intrau şi în ateliere.

Într-o zi, muncitorii au prins un şobolan într-o cuşcă-capcană şi nu ştiau cum să-l ucidă.

Electricianul s-a oferit voluntar să-l electrocuteze.

L-a atins cu o fază desizolată la capăt, dar nu s-a întâmplat nimic.

Atunci a legat o fază de cuşcă şi cu cealaltă a atins şobolanul, care a căzut ca trăsnit.

Leşul l-au aruncat lângă lada de gunoi.

După o jumătate de oră, şobolanul “mort”, s-a ridicat pe picioare şi a fugit.

• Iarna din 1953/54 a fost foarte grea.

Unul din muncitori a inventat un dispozitiv de încălzire mobil: un tub de cupru, care se introducea în sobă, alimentat de la un mic rezervor de motorină.

Tubul făcea în sobă o buclă expusă flăcării, unde se gazeifica motorina.

Pentru a porni aparatul, se făcea preîncălzirea prin aprinderea unei mici cantităţi de cenuşă îmbibată cu motorină, într-o mică tăviţă montată sub tub, apoi gazele ţâşneau cu putere şi întreţineau flacăra.

Debitul motorinei şi, consecutiv, intensitatea flăcării, se putea regla cu un mic robinet.

Inventatorului i-a venit ideea năstruşnică să mai ataşeze încă un tub (legat de un mic rezervor de apă), care se unea cu tubul din sobă.

Dupa teoria lui, apa fiind formată din hidrogen, care arde şi oxigen, care întreţine arderea, trebuie doar o temperatură suficient de înaltă ca să declanşeze reacţia. Se vede că nu cunoştea legile termodinamicii.

Încălzirea cu motorină producea o flacără frumoasă şi puternică, dar când a deschis robinetul de la tubul cu apă, s-a produs o mică explozie, flacăra s-a stins şi capacul sobei a sărit.

Încercări repetate au dat acelaşi rezultat.

Contabila care ne vizitase în atelier, s-a mirat ce căldura plăcută este la noi şi l-a rugat pe inventator să încălzească puţin şi biroul unde lucra.

După ce-i montase instalaţia şi soba se încinse, deşi le atrăsese atenţia să nu umble la robinetul al doilea, una din funcţionare, probabil din greşeală, a deschis apa.

S-a produs o explozie care a dat jos capacul sobei (sobă masivă "canadiană").

În momentul exploziei, unul din contabilii care scria, printr-o mişcare involuntară, a mâzgălit coala, iar contabila care vorbea la telefon a început să bâiguie cu accent ardelenesc: “A explodat, a puşcat, a explodat, a puşcat!”.

S-a lăsat apoi o funingine neagră, forţând funcţionarii să-şi strângă hârţoagele şi să părăsească încăperea.

Un lucrător, care tocmai se afla acolo, a relatat scena, spre marele haz al muncitorilor.

"Mirajul" bicicletei

Nu posedam ceas de mână, aparat de radio sau bicicletă, considerate atunci obiecte de lux.

Toţi banii îi dădeam mamei, în afară de o mică sumă (bani de buzunar).

Timp de doi ani am strâns din această mică sumă, 800 lei, preţul unei biciclete marca MIFA, pe care visam s-o cumpăr.

Mă gândeam ce bine o să fie să rulez acasă, de pe dealul unde era fabrica, fără să pedalez.

Spre ghinionul meu, când realizasem suma necesară, bicicleta mult visată s-a scumpit la 1200 lei.

Totuşi, banii mi-au prins foarte bine putând să scot un concediu fără plată, pentru a-mi pregăti bacalaureatul.

Elev la "fără frecvenţă"

Deşi ajunsesem la o poziţie frumoasă pentru vârsta mea, majoritatea eforturilor mi le-am concetrat în studiu, pentru absolvirea liceului.

Apreciam în mod deosebit că am posibilitatea să urmez liceul. Era marele meu secret.

Dintre materiile de studiu, mă pasionau ştiinţele exacte (matemetica, fizica, chimia, astronomia) şi ştiinţele biologice.

Printre materiile obligatorii erau limba rusă, istoria URSS şi geografia URSS.

Manualele, majoritatea traduse din limba rusă, erau destul de condensate, dar scrise raţional, cu materia prezentată sistematic şi logic.

În faţa mea se deschidea o lume nouă. "Descopeream" legile fizicii, chimiei, biologiei, ceea ce îmi dădea o mare satisfacţie.

Nu învăţam în paralel din mai multe manuale, ci terminam o materie, apoi treceam la alta. Asta asigura continuitate în înţelegerea materialului.

Însuşirea materiilor şcolare mă pasiona şi îmi dădea un oarecare sentiment de superioritate faţă de colegii de muncă.

Aveam doi prieteni care locuiau în vecinătate şi erau în aceeaşi clasă cu mine, însă la liceul cu frecvenţă la zi. Ei mă mai ajutau la înţelegerea materiei, mai ales la matematică.

Ocupaţia principală, în timpul liber, era învăţătura. Nu existau prea multe distracţii care să-mi abată atenţia. Nu aveam radio, citeam ziarul în

mod regulat, cu prietenii ne vizitam reciproc, ne plimbam prin oraş, vizionam câte un film, iarna ieşeam la săniuş sau patinam pe râul îngheţat.

Eram examinaţi de două ori pe an, din jumătatea fiecărei materii, în scris şi la unele şi oral, iar la sfâşitul anului se făcea media celor două semestre.

Se mai întâmpla să mă prezint la examen cu câte o materie secundară incomplet pregătită, dar mă consolam că puteam îmbunătăţi rezultatul învăţând bine jumătatea cealaltă a materiei pentru semestrul următor.

Asfel am reuşit să termin liceul fără nici o corigenţă şi să iau bacalaureatul.

Student la medicină

Iată-mă la răscruce! După patru ani de muncă la fabrică, aveam în faţă posibilitatea de a merge la facultate.

Deşi mă simţeam atras mai mult de ştiinţele exacte şi tehnice, având în vedere originea socială proastă, am ales medicina, gândind că o să întâmpin mai puţine greutăţi în acest domeniu decât la inginerie.

M-am pregătit asiduu pentru examenul de admitere, împreună cu unul dintre prieteni.

Deşi eram conştient că şansele mele erau mici (erau peste 15 candidaţi pentru fiecare loc), în toamna anului 1956 am reuşit la examenul de admitere la Facultatea de medicină din Cluj. Spre surprinderea mea, prietenul meu nu a reuşit.

Bucuria mea era de nedescris. Tot mereu mă cuprindea euforia şi nu-mi venea să cred că sunt student.

Spre norocul nostru, mama îşi recăpătase pensia de urmaş (340 lei pe lună).

Arestarea fiului gazdei

La Cluj am stat în gazdă la o unguroaică, cu un fiu necăsătorit de vreo 28 ani, al cărui vis era să ajungă regizor de film.

Evenimentele din Ungaria, din toamna anului 1956, l-au prins într-o vizită la Budapesta.

Deşi avea convingeri comuniste, s-a întors din Ungaria cu un ziar scos de forţele răsculate şi a făcut imprudenţa să-l arate câtorva prieteni apropiaţi.

Pentru a se pune la adăpost de eventuale neplăceri, a pus ziarul într-un plic şi l-a dat spre păstrare unei bune prietene, zicându-i că sunt scrisori intime, care ar prefera să nu cadă în mâinile mamei.

În timp ce a fost invitat "la o filmare", securitatea a descins la locuinţă.

Am asistat la o percheziţie care a durat câteva ore, în care timp am fost însoţit de unul din agenţi chiar şi la toaletă.

Consecinţa: 5 ani de închisoare pentru el şi 2 ani pentru prietena care a păstrat ziarul.

Viaţa de student

În toamna anului 1957, ruşii au lansat primul satelit artificial al pământului (Sputnic).

Citind regulat revista "Ştiinţă şi tehnică", eram documentat cu principiile sborului spaţial.

Eram entuziasmat. Consideram că este vorba de un mare progres tehnic şi de un eveniment foarte important în istoria omenirii.

Întâietatea sovietică în întrecerea pentru cucerirea spaţiului cosmic, pleda pentru superioritatea sistemului socialist.

Clujul era oraş mare, cu o intensă viaţă culturală.

Am început să frecventez spectacolele de operă şi să vizionez filme.

La facultate a trebuit să mă acomodez cu bogăţia de date ce trebuiau reţinute (mai ales la anatomie).

Aveam inpresia că reţin datele mai greu decât alţii trebuind să repet materia de multe ori.

Vorba profesorului: "Anatomia se învaţă de şapte ori şi se uită de şase ori".

M-am pus cu râvnă pe învăţat, anul întîi terminându-l cu note bune şi foarte bune. Anul doi l-am absolvit cu nota 10 la toate materiile.

La "inelat"

Verile lucram la pepiniera Gospodăriei de stat din Aiud, unde am învăţat inelatul puieţilor şi câştigam 27-28 lei pe zi.

Inelatul este operaţia de tăiere a lăstarilor laterali a puieţilor de 2-3 ani, lasând numai câţiva lăstari terminali pentru formarea coroanei.

Lăstarul se taie cu cosorul bine ascuţit, astfel încât să nu se lezeze trunchiul, dar nici să nu rămână ciot.

Norma era in jur de 300 de puieţi pe zi, rândurile fiind etichetate cu numele celui care le-a lucrat.

Orele de lucru erau dela 7 dimineata până la 7 seara, cu două ore pauză la prânz. Lucram deseori împreună cu prietenii mei din vecini.

Ajunsesem să tai lăstarii repede şi bine, fiind printre primii la terminatul rândurilor. Eram apreciat şi asta îmi dădea satisfacţie.

Era o muncă plăcută, glumeam, sporovăiam, la prânz scoteam din tolbă mâncarea pregătită de mama, apoi ne întindeam la umbră.

La capătul rândurilor lungi, era o tarla de porumb, cu ştiuleţii tocmai buni de copt.

Am învăţat o metodă de coacere rapidă, pentru a nu fi observaţi de supraveghetorul care ne însoţea. După ce desfăceam ştiuletele, înfigeam în baza lui un mic beţişor ascuţit la capete, capătul celălalt înfingându-l în pământ, astfel că ştiuletele stătea vertical. De jur împrejurul ştiuletelui propteam iarbă uscată, apoi îi dădeam foc. Iarba ardea cu repeziciune şi porumbul ieşea mai mult "pârpălit" decât copt, dar era dulce şi gustos, iar coceanul îl aruncam departe în tarla.

Toată operaţia (inclusiv mâncatul) dura câteva minute şi supraveghetorul, care se afla la capătul celălalt al rândurilor, n-a prins niciodată de veste.

Un eveniment unic

În plin război rece, s-a anunţat, la Facultate, conferinţa unui profesor de psihiatrie din SUA.

Cu greu am găsit loc în amfiteatrul arhiplin.

Era pentru prima dată, că am văzut un "american" în carne şi oase.

Profesorul, de origine română, era un bătrânel simpatic şi simplu îmbrăcat, care vorbea destul de bine româneşte, dar cu accent străin şi uneori avea dificultăţi în găsirea expresiilor româneşti.

Tema prelegerii era incidenţa ridicată şi în creştere a tulburărilor psihice în SUA, faţă de morbiditatea relativ redusă în RPR. Cred că această tematică a constituit motivul aprobării conferinţei de către autorităţi.

La început a expus faptele prin fraze simple şi inteligibile, apoi a trecut la analiza factorilor favorizanţi a morbidităţii.

Dupa părerea sa, motivul principal al creşterii incidenţei tulburărilor psihice în SUA, era modul de viaţă american, cu veşnica ei competiţie stresantă.

"La noi – spunea el - sunt bogaţi şi sunt săraci. Bogaţii vor să-şi păstreze bogăţia şi să devină şi mai bogaţi. Săracii vor să supravieţuiască, să progreseze şi dacă se poate să devină şi ei bogaţi. Pe când la voi…toţi sunt săraci", a adăugat el zâmbind.

Reacţia la această ultimă afirmaţie s-a manifestat prin aplauze furtunoase ale auditoriului (ceea ce nu cred că era în intenţia organizatorilor).

Iubirea cea mare

La începutul anului doi, mergând pe stradă, am întâlnit-o pe Luci, iubirea mea din copilărie, cu care din când în când mai corespondam.

Fusese primită la Facultatea de filologie.

Avea 17 ani şi devenise o fată frumoasă, atrăgătoare, cu părul şaten, împletit, ochi căprui, sigură de sine.

Încă dela prima vedere, vechea mea iubire s-a reaprins cu putere.

Am invitat-o la operă şi a acceptat fără reţinere.

La insistenţele mele, am început să frecventăm în mod regulat spectacolele (mai ales opera). Deşi mi-a mărturisit că nu prea agrea opera, mă întovărăşea şi uneori mă învăluia cu priviri calde.

Întâlnirile cu ea mă tulburau. Mergeam pe stradă alături de ea şi numi venea să cred că am alături de mine o fiinţă atât de încântătoare.

Priveam în ochii ei şi simţeam că o iubesc din adâncul sufletului. Adoram tot ce ţinea de ea: ochii, privirea uneori şăgalnică, zâmbetul, graţia mişcărilor, parfumul ei, părul, întreaga ei fiinţă.

Pluteam într-o mare de fericire. Imi făceam planuri de viitor.

Uneori simţeam pentru ea o puternică atracţie fizică, dar mă reţineam. Mă temeam că aş jigni-o şi aş lovi în profunzimea şi puritatea sentimentelor mele.

Nu eram oare nişte studenţi începători fără mijloace de susţinere?

În vacanţa de iarnă am vizitat-o la părinţi, care se pare că nu se opuneau legăturii noastre.

La plecare, m-a condus până la poartă. Am simţit pentru ea o puternică atracţie şi am vrut s-o sărut dar s-a eschivat. Am fost profund dezamăgit.

În semestrul doi simţeam o oarecare răceală în comportamentul ei faţă de mine.

Într-o zi, unul dintre colegi mi-a spus ca într-o doară: "Am auzit că Luci se mărită". Am simţit un junghi în inimă.

Eram derutat, parcă nu-mi venea să cred. Stabilisem cu ea vizionarea unui film.

La întâlnire mi-a spus "Simt că explodez! Vreau să vorbesc cu tine".

Am încurajat-o să spună tot ce are pe suflet, şi atunci a început mărturisirea:

"M-ai dezamăgit de la prima întâlnire, când te-am văzut în lodenul jerpelit şi hainele ponosite şi am stat la îndoială dacă să-ţi accept invitaţia.

Apoi eşti foarte timid. Recunosc că au fost momente în care, dacă aveai iniţiativa, lucrurile ar fi putut lua o altă întorsătură, dar tu ai persistat în timiditatea ta.

Acum doresc să nu ne mai întâlnim!"

Am simţit că se prăbuşeşte cerul! Totul s-a sfârşit! Frumosul vis s-a destrămat.

Simţeam o durere profundă. Mergeam pe stradă ca un lunatic.

Mi-am pierdut pofta de mâncare, am slăbit. Noaptea mă svârcoleam în pat şi mă gândeam intens la cele întâmplate.

Nu puteam înţelege cum îmbrăcămintea unui om (de care deobicei făceam abstracţie) poate fi mai importantă decât rezultatele obtinute în lupta pentru existenţă, statutul social, valoarea intelectuală, puritatea morală, sinceritatea şi profunzimea sentimentelor.

Profunda dezamăgire în dragoste, m-a vindecat într-o oarecare măsura de timiditatea de care eram conştient că sufăr. Am înţeles că legătura sufletească trebuie împletită cu cea fizică, dar era prea târziu!

Încet, încet, mi-am revenit.

În relaţiile viitoare nu am mai suferit de iubiri platonice, am devenit mai agresiv, dar sufletul îmi era ars.

Mi-a încolţit îndoiala în legătură cu sinceritatea relaţiilor de dragoste şi niciodată nu am mai ajuns la intensitatea sentimentelor şi gradul de adorare din această iubire eşuată.

La începutul anului trei, m-am întâlnit pentru ultima dată cu Luci, întâmplător, pe stradă. Mi-a aruncat o privire rece şi m-a întrebat insistent : "Spune-mi, încă eşti student?" "Da", i-am răspuns fără să-mi dau seama despre ce este vorba.

Exmatriculat.

Evenimentele din Ungaria au dus la creşterea "vigilenţei" regimului şi s-au luat măsuri de prevenire a posibilelor tulburări studenţeşti.

La începutul anului trei, în noiembrie 1958, în timpul lucrărilor practice la clinica medicală, unul din colegi mi s-a adresat exprimându-şi regretul că am fost dat afară. Văzându-mi nedumerirea mi-a explicat că numele meu este afişat la decanat.

Întradevăr numele meu figura pe lista a opt studenţi exmatriculaţi din cauza "situaţiei economico - sociale a părinţilor".

A fost o lovitură cumplită. Acum am înţeles întrebarea pe care mi-a adresat-o Luci.

Am încercat totul, pentru a se reveni asupra aceastei măsuri laşe şi arbitrare a autorităţilor, dar toate demersurile, audienţele la decanat, memoriile, au fost în zadar.

Am fost refuzat categoric, convigându-mă că este vorba de o acţiune irevocabilă, probabil dictată de conducerea de partid şi de stat.

Deşi m-a afectat profund, nedreptatea ce mi se făcuse mi-a întărit şi mai mult hotarîrea de a lupta şi răzbate în viaţă.

Prima "reacţie paradoxală de apărare" a constat în vizionarea tuturor spectacolelor de teatru şi film care mă interesau, dar cu toate acestea situaţia mea continua să mă frământe zi şi noapte.

Fochist

Având viza de “Flotant” pe buletin, m-am angajat ca fochist la o mică fabrică de produse făinoase din Cluj.

Majoritatea salariaţilor erau femei.

După un timp am observat că una dintre femei îmi făcea "ochi dulci" şi la un moment dat mi-a declarat că mă place, propunându-mi să ne întâlnim. Fiind măritată, întâlnirea a avut loc la o prietenă de-a ei.

În continuare m-am simţit atras de o femeiuşcă, mică şi ageră. La propunerea mea a acceptat imediat să ne întâlnim.

Îmi petreceam la ea nopţile când soţul lucra în schimbul de noapte.

O frământa ideea ce voi crede despre ea, că a acceptat să se culce cu mine după prima propunere.

Mi-a povestit că se înţelege foarte bine cu soţul şi o satisface sexual. Având un puternic apetit sexual, îşi trezea soţul în fiecare noapte, sărutându-l şi scuzându-se că l-a trezit, dar el făcea faţă cu bine la solicitările ei.

În legătură cu mine, mi-a explicat că ceea ce a determinat-o să-mi accepte propunarea a fost curiozitatea şi dorul de aventură.

Am avut şi o a treia aventură cu o femeie al cărei soţ era închis.

Toate aceste relaţii trecătoare, n-au avut răsunet în sfera sentimentală, dar mi-au zdruncinat şi mai mult încrederea în fidelitatea femeilor.

Dupa 3 luni de muncă, am fost depistat de miliţie, care mi-a anulat viza şi a trebuit să părăsesc Clujul.

Muncitor pe şantier

Întors la Aiud, m-am angajat ca muncitor necalificat la un şantier de construcţii industriale (nu aveau nevoie de lăcătuşi).

Şantierul, foarte bine organizat, era condus de trei fraţi olteni (şeful de şantier, tehnicianul şi supraveghetorul).

Era o grupă de muncitori veniţi din Oltenia, care munceau cu o râvnă demnă de laudă.

La nevoie se turna beton noaptea sau duminica, cu colaborarea perfectă a muncitorilor.

Nu era pauză de masă până la prânz şi pe la ora 10, în timp ce munceam, înfulecam dintr-o franzelă pe care o ţineam în buzunar.

În curând, am aflat cauza acestei hărnicii: plata se făcea diferenţiat, în funcţie de aportul fiecăruia, conform aprecierii supraveghetorului.

Se câştiga bine (nimeni nu divulga cât). Angajaţii ardeleni munceau cu mai puţină râvnă şi se pare că şi câştigul era în consecinţă.

Pentru prima lună de muncă am primit 900 lei şi eram foarte mulţumit.

Munceam la roabă şi la lopată, urcam roaba plină direct în vagon, pe nişte scânduri groase (nu era rampă), după ce-mi luam avânt şi ajutat de încă doi oameni, ce stăteau de o parte şi alta a scândurii.

Aici am executat muncile cele mai neplăcute din viaţă: descărcarea cimentului vrac din vagoane, cu lopata (cu praf dens de ciment, care forma dopuri în nas, deşi purtam mască); căratul în spinare a zeci de tone de scânduri, cam la 100 metri distanţă, 10 ore pe zi.

După o lună am fost numit distribuitor la magazia de scule, dar mi s-a atras atenţia, că în timpii morţi, când nu am solicitări, să ajut la munca cu roaba şi lopata.

Deşi eram mulţumit cu câştigul, doream să execut o muncă mai calificată.

Am încercat să fiu angajat ca laborant la Spitalul Orăşănesc (trecusem examenele de chimie şi biochimie la facultate), dar mi s-a spus că pot fi primit doar ca absolvent al şcolii sanitare.

Elev la şcoala sanitară

În toamna anului 1959, m-am prezentat pentru examenul de admitere la Şcoala sanitară din Arad.

Intenţionam să candidez la secţia farmacie.

După ce am relatat secretarului şcolii, că am fost exmatriculat, mi-a spus că nu am şanse de reuşită şi m-a sfătuit să mă înscriu la admiterea pentru secţia igienă, unde numărul candidaţilor era mai mic decât numărul locurilor şi unde se primesc şi "cetăţeni de categoria a treia".

Cei trei ani petrecuţi la şcoala sanitară, s-au dovedit a fi anii cei mai fericiţi din tinereţe.

În clasă domnea o atmosferă relaxată, colegială, materiile erau uşoare, profesorii blajini.

Primeam indemnizaţie, ce creştea în fiecare an, respectiv de: 300, 400 şi 500 lei pe lună.

Locuiam la o mătuşa, aveam o prietenă şi mult timp liber.

În anul trei aveam o singură zi de teorie pe săptămână şi în rest practică la spital, sanepid şi circumscripţie.

Practica la circumscripţie era formală. Asistentul igienist de acolo nu era interesat să-i tulburăm "ciubucurile", iar medicul îmi semna prezenţa la două săptămâni. De fapt, dacă lipseam de la o zi de teorie, aveam un concediu neîntrerupt de două săptămâni.

Îmi completam veniturile pregătind elevi de şcoala elementară (corigenţi sau care se pregăteau pentru examenul de admitere).

În plus, acceptam orice fel de muncă ocazională care se ivea.

De obicei mă ataşam de câte un şofer de autocamion, să încarc şi descarc marfă (lemne de la "Combustibilul", ţigle, mobile pentru cei ce se mutau, legume şi fructe pentru "Aprozar", etc).

Îmi rămânea suficient timp liber să citesc, să vizionez filme, să merg la ştrand pe malul Mureşului, la baia de aburi, să audiez (pe gratis) repetiţiile generale ale orchestrei simfonice.

La început nu prea mi-a plăcut muzica simfonică şi mergeam de dragul colegilor, dar apoi am început s-o savurez din ce în ce mai mult.

Relaţii de prietenie

M-am imprietenit mai ales cu Cornel, un coleg care avea tatăl vitreg şi era în relaţii destul de reci cu părinţii.

Înainte de admitere, fusese "numărător de bani" la bancă.

La început a avut probleme financiare, încât un alt coleg (care avea grădină), i-a dăruit un sac de cartofi , să aibe ce să mănânce.

Fiind fumător pasionat, a renunţat la ţigările "Carpaţi" şi fuma "Naţionale", cele mai ieftine şi mai proaste. Când a revenit să fumeze ţigările "Carpaţi", acestea îi provocau tuse (se obişnuise cu "Naţionalele", care erau mai tari).

La prânz, mâncam împreună la cantina cooperaţiei, bonul de masă fiind destul de ieftin.

Amândoi aveam o poftă de mâncare teribilă.

Deoarece pâinea era la discreţie, mâncam cantităţi impresionante şi unde ne aşezam, coşurile de pâine se goleau cu repeziciune (până astăzi mănânc multă pâine). Dacă mai apucam, luam încă o farfurie de ciorbă, felul doi fiind mai modest.

În sesiunea de examene, m-a invitat la el acasă, să ne pregătim împreună, părinţii fiind plecaţi în concediu.

Învăţam sistematic, fiecare separat, apoi discutam subiectul învăţat şi făceam o pauză.

În pauză ne delectam cu muzică uşoară (muzica modernă de atunci şi jazz), pe care o recepţionam la postul de radio Viena şi alte posturi occidentale.

Aveau o grădina plină cu salată (lăptuci) crudă şi gustoasă.

În fiecare zi culegeam câte un lighean plin şi o preparam ardeleneşte, cu oţet, zahăr şi sare.

Până la întoarcerea părinţilor, am mâncat toată salata din grădină.

Activităţi culturale şi sportive

Profesorul de sport mi-a propus să mă antrenez la cercul de atletism şi am participat la câteva concursuri (semifond, săritura în lungime).

Nu am obţinut performanţe deosebite, dar eram printre primii din şcoală, iar participarea la antrenamente şi concursuri îmi dădeau o satisfacţie deosebită.

O alta mare satisfacţie am avut-o când m-am oferit să ţin o conferinţă în clasă, despre cucerirea cosmosului.

Am fost entuziasmat de lansarea primului cosmonaut de către sovietici, fiind convins că ştiinţa şi tehnica sovietică e pe cale s-o devanseze pe cea americană. Eram bine documentat (la nivel de ştiinţă popularizată), urmărind problema de ani de zile in revista "Ştiinţă şi Tehnică".

Conferinţa a avut un succes aşa de mare, încât a trebuit s-o ţin în faţa elevilor din toată şcoala (textul, bineînţeles, fiind cenzurat de conducerea şcolii).

Am fost apoi invitat să mai ţin o conferinţă, despre noutăţile ştiiţifico-tehnice din alte domenii.

La şcoală erau mulţi elevi talentaţi.

Fiul directoarei şcolii (dintr-o clasă paralelă), era poet, pictor şi sculptor amator, de un deosebit talent.

Nu a fost primit la Arte Plastice, obţinând note mici la examenul de admitere la materiile aferente, fără legătură cu arta.

Ulterior a decedat la o vârsta relativ tânără, iar majoritatea poeziilor s-au pierdut, fiind confiscate de securitate.

Unul din colegi, absolvent al Şcolii Populare de Artă, a montat un mic spectacol vesel (un fel de cabaret), cu elevii clasei (şi mie mi s-a dat un mic rol).

Spectacolul a avut un succes enorm, încât s-a organizat apoi un turneu la alte câteva şcoli sanitare din ţară. In continuare s-a mai montat un alt spectacol.

Prietena

Prima dată mi-a atras atenţia pe stradă: tânără scundă, îmbrăcată modest dar cu bun gust, şatenă, cu ochii albaştri-verzui.

Ulterior am descoperit că Zoia era muncitoare la filatură şi locuia într-o mică cămăruţă pe acelaş palier cu mine.

Am intrat în vorbă cu ea. M-a invitat în cămăruţa ei modestă şi curată. Nu era frumoasă, dar avea o faţă deschisă şi zâmbitoare.

Era singură în Arad, familia ei locuind în altă localitate.

Ne-am povestit reciproc şi pe scurt viaţa şi problemele. Mi-am dat seama că îi făcea plăcere să stea cu mine.

Dupa câteva întâlniri, s-a produs primul sărut. Mi-a declarat că este virgină. Continuam să ne întâlnim petrecând multe ore împreună. A durat o perioadă destul de lungă până când a acceptat relaţii sexuale complete.

Era o fată simplă, deschisă, dreaptă, liniştită şi foarte plăcută.

Am petrecut împreună multe ore frumoase.

A evitat să facă publică relaţia noastră şi înafara întâlnirilor din cămăruţa ei, nu ieşeam împreună în oraş.

Era o comunistă convinsă, făcuse ceva cursuri de învăţământ politic, şi se pare că avea şi o mică funcţie la locul de muncă.

Cu toate ca era o fată simplă, cu o cultură limitată, ne înţelegeam foarte bine şi am ajuns la concluzia ca am putea întemeia o familie.

Propunerea de căsătorie (pe care am făcut-o nu fără reţinere), a refuzat-o calm şi cu hotărîre, ceea ce nu m-a afectat în mod deosebit.

Desigur, nu eram decât un elev la şcoala sanitară, fără resurse financiare minimale şi mai aveam şi originea nesănătoasă.

Astfel, am continuat relaţia, plăcută pentru amândoi.

Întâmplări hazlii

• Aveam câţiva colegi cu mult simţ al umorului, dar "bufonul" clasei era Florian: deştept, leneş şi hâtru, dormita majoritatea timpului şi se implica în fel de fel de situaţii care stârneau hazul.

Spre sfârşitul primului trimestru, după ce absentase de la toate cursurile, profesorul de igienă a descoperit că era singurul fără notă în catalog. Ne-a cerut să-l invităm ca să-l asculte şi să-i dea şi lui un calificativ.

Întradevăr, ora următoare se prezentase, dar când profesorul a anunţat că dăm extemporal, s-a strecurat afară pe o uşă laterală a clasei.

Profesorul (om blajin), s-a supărat când a aflat cele petrecute, iar noi l-am convins pe Florian să-şi ceară scuze.

Nerecunoscând profesorul de igienă, s-a adresat pe sală, profesorului de epidemiologie (care urma să ne predea anul următor) şi i-a cerut scuze.

Acesta, om inteligent, hotărît şi activ, fiind şi medicul şef al Secţiei Epidemiologie la Sanepid, şi-a dat imediat seama că elevul nu-şi cunoştea profesorul după aproape un trimestru.

I-a atras atenţia că dacă şi cu el se va comporta la fel anul viitor, pur şi simplu o să-l amendeze.

• În iarna anului următor am fost mobilizaţi, la circumscripţii, să ajutăm la campania de vaccinări antipoliomielitice.

Spre ghinionul colegului în cauză, îi apăruse un furuncul pe fesă şi în timp ce cu toţii eram pe teren, el şedea la circumscripţie lângă sobă şi citea un roman poliţist.

Profesorul, venit în control, în calitate de Medic Epidemiolog Şef, l-a întrebat de ce nu se află pe teren? Florian a răspuns: "Păi să vedeţi, mă doare în fund". La care, fără prea multe discuţii, medicul epidemiolog i-a completat formularul de amendă.

Florian a luat formularul, i-a mulţumit pentru amendă, a scos de la medicul de circumscripţie un certificat medical care atestă prezenţa furunculului şi l-a dat în judecată pe Medicul Epidemiolog Şef, pentru că l-a amendat pe nedrept.

Apoi, o lungă perioadă, preocuparea principală a lui Florian a fost frecventarea tribunalului, unde asista la desbateri, fără nici o legătură cu cazul lui.

După spusele lui (cu mintea plină de întâmplările din romanele poliţiste), spera să participe la procese cu crime, violuri, bandiţi, dar dezbaterile s-au dovedit plictisitoare (divorţuri, delapidări, etc).

A fost poftit de câteva ori să părăsească sala de dezbateri: o dată – pentru că citea un roman politist, a doua oară – pentru că mânca şi a treia oară – pentru că adormise.

Ieşind pe sală, a observat un bărbat care cumpărase nişte sendviciuri de la chioşc şi intenţiona să intre în sala de dezbateri. Florian l-a avertizat binevoitor: "Nene, n-ai voie să mănânci înăuntru" . Era procurorul de şedinţă.

Până la urmă, a câştigat procesul, şi conform hotărîrii judecătoreşti, amenda trebuia achitată de către medicul epidemiolog.

Între timp, începusem stagiul la Sanepid, participând la controale în mod independent şi având dreptul să dăm amenzi.

Secretara epidemiologului şef îl tot cicălea pe Florian să plătească amenda.

La un moment dat, i-a prezentat acesteia sentinţa judecătoriei, la care secretara i-a răspuns: "Ştiu, dar vrei să plătească şeful?".

Florian nu i-a răspuns, dar s-a dus la un magazin de pâine, unde era gestionară sora secretarei, şi a amendat-o (întotdeauna se puteau găsi motive pentru amendă).

Gestionara a avut o reacţie isterică, dar colegul i-a spus liniştit, să se adreseze şefei secţiei de Igiena alimentaţiei, care poate s-o ierte de amendă.

Doctoriţa respectivă era ştiută ca foarte conştiincioasa şi severă şi care nu ierta pe nimeni , niciodată de amendă. Gestionara s-a plâns în faţa ei. A fost pusă să scrie o cerere, după care "Şefa" a cercetat cazul şi găsind că motivele amenzii sunt întemeiate, i-a dublat amenda.

• În ultimul trimestru al anului trei, Florian ne-a părăsit, urmând să facă un curs de statistică medicală, la Braşov.

La un moment dat primim un anunţ, că ne-a expediat prin poştă un colet în greutate de 24 kilograme.

Epidemiologul şef, care avea simţul umorului, şi-l iertase pe Florian, ne-a spus: "Luaţi microbusul Sanepidului şi mergeţi la poştă, să vedem ce a trimis idiotul ăla?"

Ajungând la poştă, cu microbusul încărcat cu cinci colegi, am aflat că de fapt coletul cântărea 2,4 kilograme, dar pe anunţ au omis să pună virgula.

Ajungând la Sanepid şi desfăcând coletul, am găsit o sticlă sigilată, care avea în interior un sul de hârtie de calculator, lungă de câţiva metri, scrisă (cu un scris de mână mărunt) pe ambele feţe.

Florian ne relata aventurile lui din Brasov, ne povestea o mulţime de filme, înflorite cu amănunte imaginare hazlii.

Zile în şir, după şedinţa de dimineaţă de la Sanepid, înainte de a pleca pe teren, citeam câte un fragment din scrisoarea care nu se mai termina, deşi deseori ne atenţiona că ar fi scris mult mai mult, dar trebuie să se limiteze din lipsă de spaţiu.

• Odată a ieşit un mare scandal (care până la urmă s-a muşamalizat), când conducerea şcolii a aflat că băieţii de la cămin au introdus o nimfomană şi s-au "distrat" toată noaptea.

După această poveste, se întâmpla uneori ca cineva să se adreseze altui coleg, după numărul de ordine din acea noapte. De exemplu: "Măi, al 14-lea!"

• Într-o seară, am vizionat, împreună cu mai mulţi colegi, o dramă prezentată de Teatrul de Stat din Timişoara, în turneu la Arad.

Nici până astăzi nu-mi dau seama cum s-a întâmplat, dar eroul principal era sâsâit, stârnind hazul publicului.

În momentul punctului culiminant al dramei, dintre culise a apărut pe scenă o pisică, probabil "opera" vreunui hâtru.

Pisica a străbătut scena în fugă, vrând să iasă prin culisele din partea opusă, dar se vede că s-a speriat de cineva şi a luat-o înapoi spre culisele de unde venise, dar n-a reuşit să scape nici pe acolo.

Vacarmul din sală, din cauza publicului care râdea în hohote, a înebunit pisica şi mai mult, încercând să iasă când prin culisele din stânga, când prin cele din dreapta.

La un moment dat, trecând în fugă prin faţa cabinei sufleurului, a apărut o mână, care a înhăţat-o şi a tras-o în cabină.

Eu am continuat să râd minute în şir, gândidu-mă ce face sufleurul cu pisica.

Glumele au continuat şi a doua zi, când cineva povestea despre un coleg, considerat cam prost: "Să-l fi văzut pe Nicolae, după apariţia pisicii, cum mai căuta în lista de interpreţi!"

Repartizarea

S-au terminat cei trei ani la "Şcoala de Împăraţi"- cum a botezat-o un coleg - şi trebuia să ne primim repartizările la locurile de muncă.

Terminând al doilea din clasă (după media generală), aveam dreptul ca, în faţa comisiei de repartizare, să aleg al doilea din locurile disponibile.

Într-adevăr, am fost invitat al doilea în faţa comisiei, dar vrând să aleg un loc la Timişoara, am fost refuzat, pe motivul că "dosarul" meu nu e potrivit pentru locul respectiv.

Încă patru sau cinci încercări de a-mi alege un loc, au fost urmate de refuz. Atunci am cerut să mi să spună ce pot să aleg. Mi s-au dat două alternative: regiunea Iaşi sau regiunea Constanţa.

Am ales regiunea Iaşi.

Ieşind de la comisie, un coleg, care urma să aleagă ultimul, şi-a exprimat părerea de rău că am ales "Iaşul", acolo având el familia.

A fost foarte bucuros când m-am oferit să-i cedez locul, şi aşa am ajuns să fiu repartizat în Dobrogea.

Între timp, mamei i s-a anulat domiciliul obligatoriu, aşa că am lichidat locuinţa de la Aiud, vânzând mobilele şi majoritatea lucrurilor din casă, după care am mutat-o la familia surorii mele, care locuia acum la Târgu-Mureş.

Asistent medical la Aeroportul Kogălniceanu

La comisia de repartizare din Constanţa, alegerea locurilor s-a făcut tot în ordinea mediilor, dar fără prezenţa dosarelor personale, aşa că am ales unul din cele două locuri libere, la Aeroportul internaţional Kogălniceanu, locul celălalt fiind ales de către un coleg din Constanţa.

In gazdă

Deoarece nu aveam unde să locuiesc, am cerut ajutorul colegului să-mi găsesc o gazdă.

El m-a prezentat părinţilor, o familie de greci foarte simpatici şi binevoitori, care mi-au propus imediat să rămân în gazdă la ei.

Uneori mă invitau la masă, femeia îmi spăla cămăşile şi ciorapii (deşi nu intra in atribuţiile ei de gazdă).

Erau de părere că activitatea sexuală este un factor important pentru sănătate, şi aveau grijă ca băiatul să aibe întodeauna o parteneră.

Au aranjat cu o fată, vânzătoare la Aprozar, care înainte fusese prostituată (prostituţia fiind interzisă în R.P.R.), iar acum îşi completa veniturile acordând servicii la domiciliul câtorva clienţi. Desigur, mi s-a prezentat şi mie oferta.

Munca la aeroport

Lucram alternativ câte 24 ore, având un salariu şi jumătate.

Era un serviciu foarte comod.

Aeroportul deservea în special pe turiştii străini, care vizitau litoralul şi traficul nu era prea intens.

Când sosea vreun avion, rareori trebuia să acord un mic prim-ajutor câte unei călătoare cu "rău de aer".

Asistam împreună cu un grănicier şi unul din vameşi la coborârea pasagerilor. Acolo am învăţat primele cuvinte englezeşti: "Good morning, Good evening". Apoi urcam in avion şi dacă credeam că e nevoie, dezinsectizam cu un spray pe bază de piretru.

Din când în când făceam injecţii (prescrise de medic) la câte o funcţionară suferindă de gonoree, cu soţul "vaporean".

În rest, aveam mult timp liber, citeam, jucam table cu vameşii şi grănicerii, care se adunau la mine în cabinet şi aduceau câte ceva de mâncat şi de băut (şuncă de Praga, bere, piersici pentru export).

Examen de admitere la medicină

Spre sfârşitul ultimului an de la şcoala sanitară mă bătea gândul să încerc să fiu reprimit la facultatea de medicină. M-am sfătuit cu directorul şcolii, care mi-a spus categoric că, având în vedere dosarul meu , nu am nici o şansă.

Totuşi, fără prea mari speranţe, într-o zi am călătorit din Constanţa la Bucureşti şi m-am interesat personal la Facultatea de Medicină.

După ce le-am prezentat circumstanţele exmatriculării, mi s-a spus că nu pot să mă reprimească, dar spre uimirea mea, am dreptul să mă prezint la examenul de admitere în primul an.

Am început să mă pregătesc asiduu pentru examen. O parte din manualele după care am dat admitere în urmă cu 6 ani, se schimbaseră, sa introdus şi o materie nouă – zoologia.

Am găsit înţelegere la Secţia sanitară din Constanţa şi mi s-a acordat concediu fără plată pe perioada examenelor.

Şi acum erau peste 10 candidaţi pe loc. Desigur, m-a ajutat şi materia învăţată în perioada când am fost student.

Deşi examenele au decurs destul de bine, având în vedere numărul mare de candidaţi, nu am fost sigur de reuşită, decât după afişarea rezultatelor. Bucuria a fost cu atât mai mare!

Gazdele mele din Constanţa au fost impresionate, mi-au servit o adevarată masă festivă, îndemnându-şi băiatul să-mi urmeze exemplul.

Ulterior, am aflat că 1962 a fost primul an când admiterea s-a efectuat conform rezultatelor examenelor şi fără "dosare".

Într-adevăr, au fost admişi studenţi valoroşi, iar astăzi mulţi din foştii mei colegi (în afara celor care au plecat în străinătate) sunt pofesori universitari, conferenţiari, şefi de secţie.

La examenul de admitere l-am întâlnit pe prietenul meu Vasile, de la şcoala sanitară.

Era ştiut ca un elev mediocru, care nu prea se ocupa de învăţătură şi, în sinea mea, nu-i dădeam prea multe şanse de reuşită.

Mi-a spus că s-a înscris la Facultatea de pediatrie, unde erau ceva mai puţini candidaţi.

Stând de vorbă, m-a uimit nivelul lui de pregătire, cu stăpânirea perfectă a materiei.

Când s-au anunţat rezultatele, uimirea mea a fost şi mai mare – intrase pe primul loc!

În continuare a devenit unul dintre studenţii fruntaşi. I-am şi spus: "Măi Vasile, tu nu ai pigment de uzură în creier, ai venit la facultate cu mintea odihnită".

Din nou student

Venisem la facultate cu 600 lei, având în faţă şase ani de studiu. După ce mi-am cumpărat halat, manuale şi am plătit căminul pe o lună (50 lei), nu mai rămăsesem cu prea mulţi bani în buzunar.

Bursă nu cerusem, temându-mă că o să fiu refuzat, după ce completam rubrica cu fosta situaţie economico-socială a părinţilor.

"La fermă"

Căminul era în Drumul Taberei, la fostele grajduri regale. Ii ziceau "La fermă", fiind cazaţi vreo 25 de studenţi într-o sală mare.

Ca şi alţi studenţi nevoiaşi, am devenit "supist", adică mergeam la cantină la ora închiderii, când personalul ne servea (fără bonuri) din mâncarea care mai rămânea.

Călătoream pe tramvaie şi autobuze fără bilet (fenomen de masă printre studenţi).

Spre norocul meu am pregătit câţiva elevi. de şcoală elementară, aşa că aveam un mic venit.

Desigur, cu însuşirea materiei, pe care o cunoşteam deja în bună parte, nu am avut probleme deosebite.

"Cobai de experienţă"

În sesiunea din iarnă, incluzând şi vacanţa, m-am angajat, împreună cu prietenul meu Vasile, în postură de "cobai de experienţă" la Institutul de Igienă - secţia alimentaţie.

Am fost aleşi dintre mai mulţi candidaţi şi am semnat un contract, prin care ni se asigura: "cazare", "hrană" şi 20 lei pe zi.

Noi ne obligam să stăm în laborator 32 zile şi nopţi, urmând un regim strict: patru zile alimentaţie săracă în proteine alternând cu patru zile cu alimentaţie bogată în proteine.

Aveam zile de repaus şi zile de efort, când pedalam patru ore pe zi pe cicloergometru (un fel de bicicletă fixată pe un postament, cu roata frânată cu ajutorul curentului electric şi care măsura lucrul mecanic depus).

În timpul efortului, expiram - printr-un tub - aerul colectându-se pentru analiză, într-un sac (Douglas).

Jumătatea superioară a trunchiului se îmbrăca într-un sac de plastic transparent pentru a colecta transpiraţia.

Uneori, primeam câte o injecţie intravenoasă cu vitamina C.

Aveam un WC "personal", unde colectam separat, urina şi fecalele pe 24 ore.

Dormeam în două paturi în laborator iar la examene mergeam însoţiţi de un supraveghetor, ca să nu facem abateri de la regim sau de la colectarea dejecţiilor.

Întâmplări hazlii

•Într-o noapte intrând în WC, am observat că borcanul meu de urină era aproape plin, pe când al lui Vasile avea o cantitate mult mai mică.

A reieşit că, buimac de somn, urinase în borcanul meu, deşi era etichetat cu numele. Desigur, am transferat o parte din urină în borcanul lui şi nimeni n-a aflat.

• În zilele "bogate" în proteine eram serviţi la pat, dis de dimineaţă, cu friptură adusă de o duduie drăguţă. Desigur, aveam voie să ne atingem doar de friptură.

În zilele "sărace", primeam la dejun o bucată mare de unt cu o feliuţă de pâine, ceea ce mi s-a părut cam greţos.

Un întreg laborator se ocupa de noi.

Conferenţiara conducea direct exerciţiul pe cicloergometru, ne controla pulsul, tensiunea, ajuta la recoltarea transpiraţiei.

Unii ne calculau şi ne pregăteau hrana, alţii analizau gazele expirate, urina, fecalele, transpiraţia.

Încercam să colaboram cât mai bine cu cercetătorii, executând tot ceea ce ei ne solicitau.

Aveam impresia că am fost preferaţi, la primire, fiindcă eram mai simpatici. Ulterior am aflat criteriul: fiind cam la fel de înalţi, nu trebuia potrivită înălţimea şeii cicloergometrului pentru fiecare în parte.

• Vasile avea un magnetofon cehoslovac (aparat scump pe vremea aceea), aşa că pedalam în acordurile muzicii moderne de atunci, spre nenorocul conferenţiarei, care nu savura muzica modernă şi chiar o buimăcea.

Era o femeie între două vârste, foarte corectă, conştiicioasă, tipicară şi suspicioasă, care suporta muzica în mod stoic, numai experienţa să iasă bine.

Vasile scrisese acasă în Ardeal că s-a angajat împreună cu mine şi trebuie să pedalăm pe bicicletă patru ore pe zi.

Într-o zi apare un cetăţean aducând dela părinţii lui Vasile un jerseu, indispensabili groşi, un salam şi un litru de pălincă.

Neavând voie să mâncăm, am atârnat salamul pe partea exterioară a geamului (să stea la frig), iar pălinca am păstrat-o să serbăm încheierea experimentului.

A doua zi, văzând salamul, conferenţiara a fost foarte afectată şi suspicioasă, că poate am mai primit şi alte alimente, pe care le-am consumat.

În continuare, în fiecare dimineaţă, când intra, se uita întâi la salam şi văzându-l întreg ne spunea: "Bună dimineaţa!"

Într-o zi am auzit un mic zgomot la geam şi privind într-acolo, am constatat că salamul dispăruse. Se rupsese sfoara şi căzuse de la etaj în curtea interioară a institutului.

Vasile s-a repezit ca fulgerul să-l recupereze, în timp ce eu mă uitam pe geam, să văd cine ajunge primul la salam: Vasile sau câinii dela Fiziologie, care erau găzduiţi în apropiere.

Ca să prevenim orice suspiciuni, a doua zi am prezentat conferenţiarei salamul, care se zdrobise la un capăt.

• Vasile era talentat la desen (făcuse ceva cursuri) şi, în timpul "captivităţii" noastre, a creat câteva desene (cu creioane colorate) în stil modernist, care au stârnit în parte interesul personalului.

Semnificaţiile tablourilor erau destul de clare, dar nu înţelegeam ce a vrut "să spună" cu o linie frântă roşie, care străbătea un tablou în diagonală. Întrebându-l, mi-a răspuns: "Nu ştiu nici eu, dar simt că trebuie să fie acolo!".

Terminând experimentul cu succes şi cinstind personalul cu câte un păhărel de pălincă şi felii de salam, am părăsit voioşi laboratorul: aveam în buzunar câte 640 lei!

Am umblat mult până când cu banii primiţi, am cumpărat pe Lipscani, un costum ieftin (sacoul vechi era deja tocit la coate).

Calorii ieftine

În anul nostru învăţau şi studenţi străini care au fost mutaţi, în semestrul doi, în căminul nou construit pe cheiul Dâmboviţei (lângă stăvilarul Ciurel).

Studenţii străini erau obligaţi să-şi aleagă câte un coleg de cameră român (ca să exerseze limba).

Fiind ales de către un student est-german, m-am mutat în noul cămin, care oferea condiţii foarte bune, locuind câte doi în cameră.

Singura problemă era că la cantina de acolo nu se acceptau "supişti".

Problema am rezolvat-o, continuând să fiu "supist" la vechea cantină unde ajungeam cu tramvaiul, desigur, fără să cumpăr bilet.

Cu banii mă descurcam, dar pierdeam mult timp cu mesele.

În sesiunea de vară, vrând să mă pregătesc temeinic pentru examene, am renunţat la "expediţiile" zilnice în Drumul Taberei şi m-am hotarît să mănânc acasă.

Studiind valoarea calorică a alimentelor, am descoperit că cele mai ieftine alimente (cele mai multe calorii la leu), sunt pâinea şi untdelemnul.

Timp de trei săptămâni am consumat aceste două produse cu mare poftă şi fără să slăbesc.

Reţete (sare după gust):

1. Pâine muiată în untdelemn.
2. Pâine cu ceapă mărunţită şi untdelemn
3. Pâine cu ceapă prăjită în untdelemn.
4. Pâine muiată în apă şi prăjită în untdelemn.
5. Pâine cu dude (direct din pom).

Asistent medical la Băla

Dupa absolvirea primului an, în a doua jumătate a lunii iunie am fost duşi la muncă "voluntară" la o ferma de stat, unde tocmai începuse seceratul păioaselor.

Fiind obişnuit cu munca, nu a fost greu să mă evidenţiez şi, drept recompensă, am primit un bilet de odihnă de 12 zile în munţi.

Pentru următoarele trei luni (cu excepţia perioadei de odihnă), am găsit de lucru ca asistent medical, în satul Băla, la vreo 30 km. de oraşul Reghin.

Autobuzul m-a lăsat pe un drum de ţară, de unde trebuia să merg pe jos câţiva kilometri până în sat.

Cu mine au coborît încă doi cetăţeni, m-au întrebat cine sunt şi ce caut la Băla.

Când le-am spus că sunt asistent medical, unul mi-a zis: "Aha, sunteţi doctor!" şi s-au prezentat: unul era miliţian (în haine civile), iar celălalt perceptor.

După ce am mers cam un kilometru, unul a propus: "Hai să intrăm la Ion", indicând o casă singuratică. Ne-am aşezat la masă şi unul din însoţitori a dat comanda: " Adă, măi Ioane, un chil de vin!". Era un vin slab, dar foarte gustos, obţinut dintr-un soi ordinar de struguri: producător direct.

La a treia sticlă, deja ştiam că doctoriţa din sat a plecat şi rareori vine la consultaţii o doctoriţă din altă comună.

Am aflat toate bârfele, inclusiv aventurile amoroase a unor femei de vază din sat.

Am fost găzduit la moaşă, femeie văduvă cu fată mare, care locuia lângă casa de naşteri.

M-a primit foarte frumos şi a doua zi mi-am început activitatea.

Deşi nu eram medic şi le-am atras atenţia de câteva ori, din "D-l doctor" nu mă scoteau.

Într-una din primele zile a apărut un tractorist care mergea încovoiat din cauza durerii de spate, ce l-a "pocnit" dintr-o dată.

După ce l-am examinat, am efectuat o infiltraţie cu lidocaină a musculaturii paravertebrale dureroase.

A doua zi a revenit foarte bucuros, căci durerea aproape că l-a lasat şi m-a rugat să-i mai fac o infiltraţie.

În zilele următoare am fost inundat de o mulţime de suferinzi de dureri de spate (desigur nu i-am putut ajuta pe toţi).

Erau oameni simpli, blajini, cu mult bun simţ.

Am petrecut o vară foarte plăcută, având relaţii interumane de ajutor şi respect reciproc, aer curat, linişte, alimentaţie proaspătă şi bogată.

Singurul lucru care mă deranja erau purecii, care mişunau noaptea în pat. Am învăţat să-i vânez în mod eficient, luminându-i cu o lanternă de buzunar sub pătură.

Am avut o activitate bogată: vaccinări, conferinţă despre bolile de piele la casa culturală, consultaţii, mai ajutam şi gazda prin grădină.

Într-o noapte bate la geam un bărbat: "D-le doctor, veniţi repede că nu poate să fete scroafa!".

I-am explicat că nu sunt veterinar şi că nu mă pricep la animale, dar omul a insistat că o să-i moară scroafa, şi în afară de mine n-are cui să-i ceară ajutor.

Cu oarecare reţinere, am plecat la casa omului şi am injectat scrofei două fiole de extract de retrohipofiză (Glanduitrin), care se administra femeilor la naştere dacă uterul nu se contracta suficient şi am plecat acasă.

Dupa şase săptămâni, omul a reapărut, aducându-mi cadou un purceluş.

În altă noapte am fost trezit de către o femeie: "D-le doctor, veniţi repede că omul meu are încurcătură de maţe!". Pe drum am aflat că a mai suferit de ileus recurent, fiind operat de două ori, iar acum au reapărut simptomele cu dureri mari de burtă şi oprirea tranzitului intestinal. Examinarea a confirmat diagnosticul şi am hotărît să-l trimit de urgenţă la Reghin, cu Salvarea.

Pentru încurajarea omului şi susţinerea moralului, i-am administrat o injecţie subcutanată cu cafeină, care nu avea nici o indicaţie, dar nici contraindicaţie.

Am plecat cu soţia lui, cale de câţiva kilometri, până la Consiliul popular, unde se afla singurul telefon din sat. De la Staţia de salvare Reghin mi-au comunicat că ambulanţa va veni, dar numai dimineaţa.

După ce mă luase din nou somnul, la 6 dimineaţa am fost trezit de ciocăniturile în geam ale femeii.

M-am cam speriat că omul a păţit ceva, dar femeia mi-a spus: "D-le doctor, să nu mai vină salvarea! I-a trecut. Bună a mai fost injecţia care i-aţi făcut-o! E adevărat că a avut efect cam târziu, dar l-a scăpat de operaţie".

Din explicaţiile pe care mi le-a dat, am înţeles că atunci când cobora din pat să se îmbrace, pregătindu-se pentru a fi luat cu salvarea, tranzitul s-a declanşat brusc şi omul s-a uşurat. Probabil a fost vorba de răsucirea intestinului (volvulus), care s-a desfăcut în timpul mişcărilor de coborîre din pat.

Mijlocul de transmitere a infomaţiilor locale era duba (toba).

Când "bătea duba", cetăţenii se adunau în jurul toboşarului, care anunţa: "Tăt omu să ştie! Cine vrea să cumpere porodici (roşii), să vină la sediu!".

Sătenii puteau să cumpere medicamente de la punctul sanitar, gestionat de moaşă, care se aproviziona cu medicamentele ce aveau căutare.

Într-o zi au apărut doi copii. Cel mic, de vreo şase ani, vizibil emoţionat, a început să zică: "M-a trimis mama după… M-a trimis mama după…", "După Picilină, măi prostule!", a completat cu superioritate, cel mai mare, de vreo zece ani.

M-am mirat că se vând antibiotice fără reţetă medicală. Moaşa mi-a explicat că sătenii tratează cu penicilină, în mod empiric, animalele bolnave.

Încă erau multe cazuri de sifilis vechi, care erau tratate conform schemelor de tratament oficiale.

În sat trăia o văduvă vârstnică, care primise deja vreo 6-7 serii de injecţii cu penicilină şi bismut. Femeia se ruga de noi în fel şi chip, s-o iertăm de ultimele două serii: "Sunt bătrână, nu mai mă culc cu nimeni,

mă simt bine, dar nu mai suport injecţiile. Dacă mă iertaţi vă dau cadou un curcan frumos".

După ce am chibzuit împreună cu moaşa, "am iertat-o", femeia a semnat de efectuarea injecţiilor, iar noi am primit curcanul şi am rămas cu penicilina.

Moaşa a fost internată, timp de o săptămână, la spitalul din Reghin, cu suspiciune de hemoragie digestivă, în acest timp eu fiind singur cu fata.

Când s-a întors, era "înnebunită" dacă nu cumva am profitat de ea.

Deşi fuseserăm cuminţi, fata şi cu mine ne-am coalizat, dând răspunsuri în doi peri, sau chiar lăudându-ne, ca să o ţinem pe mamă în dubiu: "Am făcut-o? Da, am făcut-o!; Ne-a căzut bine? Ne-a căzut bine!".

Când am plecat, a refuzat să primească bani pentru găzduire, aşa că m-am întors la Bucureşti cu salariul pe trei luni, plus "ciubucurile" pe care le primisem.

De sărbătorile de iarnă, moaşa mi-a trimis un pachet cu nuci şi prune uscate.

Situaţia a început să se schimbe în bine. Pentru obţinerea bursei nu mai figura întrebarea cu situaţia economico-socială din trecut, aşa că din anul doi am obţinut bursă.

Viaţa mi s-a părut mult mai uşoară. Aveam asigurată casa şi masa, şi chiar am depus o mică sumă la CEC, din banii pe care-i câştigam muncind.

Asistent igienist la Sanepid

În următoarele vacanţe de vară am fost angajat, ca asistent medical igienist, la Sanepidul din Arad, înlocuind pe cei plecaţi în concediu.

Desigur, am reluat legătura cu Zoia.

Locuiam la mătuşa mea şi lucram la secţia de Igienă comunală.

Dimineaţa la ora 7 începea activitatea printr-o mică şedinţă de lucru comună a tuturor secţiilor, în care se discutau problemele ivite cu o zi înainte şi planul de activitate pe ziua curentă.

Am primit un plan pe o perioadă destul de lungă, defalcat pe zile, cu obiectivele care trebuiau controlate.

După şedinţă, toţi asistenţii igienişti, înarmaţi cu serviete încăpătoare, se împrăştiau "pe teren".

Eu controlam hoteluri, frizerii, cinematografe, baia de aburi, etc.

În multe locuri eram "cinstit" cu câte ceva sau mi se făceau favoruri. La cinematograf, după întocmirea procesului verbal, vizionam matineul; la baia de aburi - mă îmbăiam.

Planul îl realizam, deobicei, mult înaintea prânzului, pe care îl serveam printre primii, la cantina cooperaţiei.

După masă, "dădeam o fugă" acasă, mă întindeam pe canapea, citeam literatură beletristică, ascultam muzică.

La ora 14.30, ne întâlneam cu toţii la Sanepid, pentru şedinţa de încheiere a zilei de muncă.

Toţi asistenţii igienişti, unii cu servietele umflate (mai ales cei de la igiena alimentaţiei), se plângeau ce mult au muncit şi ce greu a fost pe "căldura asta".

Asociaţia "Ţâţa vacii"

La facultate şi cămin activităţile decurgeau lin, fără probleme speciale.

Deoarece micul dejun era destul de modest şi pierdeam multă vreme cu mersul la cantină, împreună cu un coleg am întemeiat asociaţia băutorilor de lapte: "Ţâţa vacii".

Statutul (scris de colegul, absolvent al Facultăţii de Drept) prevedea că fiecare membru avea dreptul să fie servit dimineaţa la pat, cu o jumătate de litru de lapte şi un sfert de pâine intermediară, ambele proaspete. Numărul membrilor era limitat la 14 (nu încăpeau mai mult de 7 sticle de lapte în sacoşă).

Acţiunea a avut mare succes!

"Lăptarul" de serviciu, pleca dis-de-dimineaţă cu sticlele goale şi se întorcea cu ele pline şi cu 14 sferturi de pâine intermediară proaspată. Vânzătoarea de la pâine ne cunoştea, şi de cum ne vedea, începea să taie pâinea în sferturi.

Pe vremea aceea, se găsea lapte şi pâine, din abundenţă şi fără cozi.

"Lăptarul" trebuia să servească pe toţi membrii până la ora 7.

Uşile camerelor unde locuiau membrii aveau aplicată emblema asociaţiei: un cap de vacă. Dacă în cameră locuiau doi membri, se aplicau două embleme..

Lăptarul trebuia să intre, descuind uşa cu cheia "descuietoare universală" (şperaclu), să toarne laptele în vasul dinainte pregătit şi să-l lase împreună cu pâinea, pe noptieră.

Acţiunea trebuia să decurgă într-o linişte perfectă. Dacă zgomotul care-l făcea deranja pe cel servit, acesta avea voie să-l înjure de "laptele mă-sii!".

Dimpotrivă, dacă lăptarul nu găsea un vas sau sticlă goală unde să servească laptele, avea dreptul să-l toarne în chiuvetă.

În continuare, trebuia să spele sticlele şi să le lase, împreună cu sacoşele, la lăptarul de serviciu din ziua următoare.

Fiecăruia ne venea rândul de "lăptar de serviciu", o dată la două săptămâni.

În schimb, în celalte dimineţi, era o plăcere când te trezeai, întindeai mâna şi găseai pe noptieră laptele proaspăt şi pâinea caldă.

De remarcat că asociaţia, având statut bătut la maşină, ştampilă, secretar şi casier, a fost "luată foarte în serios" de către toţi membri.

Un student din Sudan, care a fost primit ca membru, după un timp a cerut să fie eliberat, căci atunci când era de serviciu, nu putea dormi toată noaptea, de frică că nu se va trezi la timp.

Timp de aproape doi ani, cât a funcţionat asociaţia, nu s-a înregistrat nici o abatere.

Deoarece vestea asociaţiei se răspândise şi la alte facultăţi, îmi închipui că securitatea a verificat intenţiile ei.

Ani după aceea, mulţi colegi regretau zilele frumoase, când erau membri la "Ţâţa Vacii".

O nouă dragoste

Legătura cu Zoia slăbise, deşi m-a mai vizitat de vreo două ori în Bucureşti.

În anul trei de facultate, printre colegele de an am remarcat o fată înaltă, serioasă, mai retrasă, nefăcând parte din grupa de fete mai "zvăpăiate".

Deşi avea trăsături frumoase şi plăcute, nu am observat să fie curtată de către băieţi.

Întrând în vorbă cu ea, am observat că şi ei aceasta îi face plăcere. Am invitat-o la plimbare, spectacole şi, încet, încet, iar s-a aprins acea flacăra lăuntrică care leagă un bărbat de o femeie.

Înafară de atracţia fizică, era vorba de calităţile intelectuale, morale şi acea rezonanţă sufletească care uneşte un cuplu.

Viaţa a devenit mai bogată şi mai frumoasă.

Am devenit prieteni.

Am vizitat părinţii ei, învăţători, într-un sat de lângă Piteşti, oameni simpatici, harnici şi plăcuţi, gospodari cu grădină, vie şi animale de curte.

Într-o zi a căzut "bomba": Zoia mi-a scris că în urma ultimei vizite care mi-a făcut-o, este însărcinată în fază avansată.

Cu ajutorul unui coleg din anul patru, am luat legătura cu un ginecolog şi am aranjat o întrerupere de sarcină.

Desigur, am mers cu "cărţile pe faţă", explicând situaţia nou creată, ambelor fete, care apoi s-au întâlnit.

Zoia, deşi a durut-o foarte mult, a dat dovadă de multă înţelegere şi astfel ne-am despărţit în termeni buni.

Viaţa de familie, internatul şi specializarea

În anul cinci ne-am hotărît să ne căsătorim.

Viitorul socru m-a întrebat cu ce o să-mi ţin soţia.

I-am răspuns că, atâta timp cât suntem studenţi, îl rog să continue să trimită soţiei aceeaşi sumă de bani pe care i-o trimitea până atunci. A fost de acord şi înţelegerea s-a respectat întocmai.

În vara anului 1967 ne-am căsătorit şi la cămin am primit o cameră pentru două persoane.

Peste un an ni s-a născut primul băiat de care eram foarte mândru.

Postura de tată proaspăt îmi dădea un sentiment înălţător.

În august a avut loc examenul pentru internat ceea ce, în caz de reuşită, permitea să mai rămânem doi ani în Bucureşti în loc să fim repartizaţi la ţară.

Fiind imediat după naştere şi neavând timp de pregătire, soţia s-a prezentat la examen mai mult îmboldită de mine.

Spre surprinderea noastră, am reuşit amândoi. Eram mândri şi fericiţi.

În cadrul internatului, trebuia să efectuăm stagii de câte şase luni în diferite spitale, unde primeam cazare, hrană şi un salariu de 600 lei.

Primul stagiu l-am făcut la spitalul Colentina, unde locuiam la secţia de Neurologie, la ultimul etaj, într-o cămăruţă atât de mică, încât nu încăpea decât un singur pat de spital (unde dormeam amândoi) şi pătuţul copilului.

Dimineaţa, după ce soţia temina cu hrănitul şi schimbarea scutecelor sugarului, plecam amândoi la serviciu, iar copilul rămânea singur în pătuţ.

La ora 10, aveam "pauză de alăptare", scoteam biberonul dintre geamul dublu ("frigiderul"), hrăneam copilul, schimbam scutecele şi mă întorceam la serviciu.

La ora 12 sosea soţia (cu program redus) şi îngrijea copilul.

Într-o zi a bătut la uşă o doamnă în vârstă, care ne-a explicat că lucrează în mod voluntar la arhiva Neurologiei şi că auzise plânsete de copil din camera noastră.

Explicându-i situaţia, s-a oferit imediat să mai intre la copil în decursul dimineţii, când lucrează la arhivă.

I-am făcut, bucuroşi, rost de o cheie şi de atunci ne raporta, în mod regulat, cum a trecut perioada cât noi lipseam, legându-se foarte mult de copil.

La vârsta de şapte luni, bunicii au preluat îngrijirea copilului, în sat.

Îi vizitam aproape la fiecare sfârşit de săptămână, ne bucuram că copilului îi mergea bine şi ne întorceam încărcaţi cu produse de la ţară.

Încet, încet ne desăvârşeam practica spitalicească.

Făceam gărzi, participam la operaţii şi trebuia să studiem materiile de specialitate ale secţiilor unde lucram.

Răspundeam de un număr de pacienţi şi am început să gustăm din frumuseţile meseriei: menirea medicului de a vindeca, uşura suferinţa şi consola, acea legătură tainică în timpul convorbirii cu pacientul, care ne expune toate secretele lui medicale, cu ochii plini de speranţă în "arta" noastră de a vindeca, zbaterea de a dezlega complicatele "ecuaţii" ale diagnosticului şi tratamentului, satisfacţia rezolvării problemei şi a reuşitei tratamentului, privirea plină de recunoştinţă a celui căruia am reuşit să-i ameliorăm suferinţa.

Viaţa a început să fie mai plină, mai bogată şi mai uşoară.

Situaţia noastră materială era în curs de îmbunătăţire.

Pentru prima dată în viaţă, am cumpărat un aparat de radio.

La sfârşitul perioadei de internat, ni s-a mărit salariul la 1800 lei şi eram foarte mulţumiţi.

Nu prea aveam timp de distracţii, fiind ocupaţi cu meseria şi viaţa de familie, dar viaţa avea conţinut, progresam şi eram fericiţi.

Socrii ne-au dăruit un autoturism Dacia 1100, având acum mai multă mobilitate.

Dupa terminarea internatului, am continuat încă trei ani specializarea la diferite spitale din Bucureşti (soţia - ginecologie-obstetrică, eu -medicină internă), locuind la diverse gazde.

În total, în decurs de şase ani (de când ne-am căsătorit), am schimbat 11 adrese!

În 1972 am avut o altă mare bucurie, s-a născut al doilea băiat. Mai ales soţia era foarte mândră că avem doi băieţi.

Până la vârsta de un an şi jumătate, l-am îngrijit noi, ajutaţi de o mătuşă a soţiei, care locuia în apropiere.

Apoi a trecut şi el în grija bunicilor, la ţară.

Spre sfârşitul specializării, m-am prezentat la un concurs de asistent stagiar la una din clinicile bucureştene, unde lucrasem majoritatea timpului în cursul specializării.

Nu aveam speranţe prea mari de reuşită.

Erau opt candidaţi, cu toţii foarte bine pregătiţi, nu eram membru de partid, nu aveam buletin de Bucureşti, nu aveam "relaţii".

Spre marea mea uimire, am reuşit!

Simţeam că am atins culmea statutului social şi profesional la care puteam să visez în situaţia mea.

Din păcate, soţia a trebuit să plece la Panciu, unde avea post, luând mai târziu şi copiii cu dânsa.

Am primit buletin de Bucureşti şi mi s-a repartizat un apartament de 3 camere (confort 2), în cartierul Pantelimon.

Aspecte economico-sociale negative şi schimbarea orientării mele politice

Nefiind membru al organizaţiilor de masă, eram mai puţin implicat în activităţile politice.

Deşi observam multe aspecte economice negative, nedreptăţi, prigoana, impunerea ideologiei şi deformarea istoriei şi culturii, faptul că industria continua să se dezvolte într-un ritm foarte înalt, că mi se asigura dreptul să învăţ şi să-mi câştig existenţa muncind, toate acestea mi-au dat speranţa că economia va birui greutăţile şi viitorul va fi mai bun.

Am început apoi să simţim politica de "liberalizare" a lui Gheorghiu-Dej, ceea ce ne-a dat noi speranţe.

Examenul de admitere la facultate fără "dosare", ştergerea din cererea de bursă a rubricii cu situaţia economico-socială, din trecut, a părinţilor, plecarea trupelor de ocupaţie sovietice, afirmarea "căii independente de construire a comunismului", opoziţia la propunerile lui Hruşciov în C.A.E.R., deschidere mai mare spre occident, etc, au fost măsuri primite cu satisfacţie, nu numai de mine dar, după părerea mea, de către o mare parte a populaţiei.

Banc:

In timpul vizitei lui Hruşciov în România, după ce văzuse o fermă zootehnică, la "un pahar", Gheorghe-Dej pariază că un taur de rasă, din fermă, este mai puternic decât un tanc sovietic. La înfruntare,

Gheorghe-Dej spune ceva la urechea taurului, la care acesta se repede cu furie asupra tancului şi-l răstoarnă.

- Formidabil!, zice Hruşciov, dar ce i-ai spus la ureche?
- Ca voi i-aţi luat vacile în '45

Impunerea ideologiei comuniste

Priveam cu dispreţ şi ironie obligativitatea învăţării ideologiei, participarea obligatorie la "muncă voluntară", la demonstraţii regizate, amestecul regimului în literatură şi artă, cenzura mijloacelor de informaţie, etc, dar le acceptam formal, ca majoritatea populaţiei.

Banc:

Slogane comuniste:

- "Capitalismul se află pe marginea prăpastiei, în care o să cadă"!

"Luptăm să ajungem din urmă şi să depăşim ţările capitaliste avansate"!

De-a-lungul anilor şi deceniilor, multe din aspectele negative ale regimului s-au intensificat.

Fenomenele ce subminau economia şi alterau relaţiile dintre oameni, mă dureau şi mă revoltau.

Prezint mai jos o serie de cazuri publicate în presa vremii, sau auzite de la persoane implicate direct în ele.

Promovarea după criterii politice

A avut loc mai ales la începutul perioadei, după "lichidarea" vechii intelectualităţi.

Cum îmi spunea unul din foştii mei profesori: "Promovarea prostiei"!

S-a referit la unul dintre cei mai slabi elevi ai lui, care după ce a fost activist de partid, a devenit nu numai profesor, ci şi director de şcoală.

Promovările politice au avut loc în toate domeniile de activitate, inclusiv la guvernarea ţării.

Desigur, erau oameni de valoare şi din noua generaţie, dar de multe ori erau neutralizaţi de cei mai puţin bine pregătiţi, dar cu "spate" politic.

Conducătorii intreprinderilor, mulţi fără cunoştinţe elementare de economie şi constrânşi de "planificarea" impusă de la Bucureşti, au săvârşit greşeli mari.

Producţie de marfă necerută pe piaţă

S-a publicat situaţia unei intreprinderi care fabrica tocuri pentru uşi şi ferestre, dar cererea era mai mică decât oferta.

Concluzia: Au cerut fonduri să mai construiască două magazii pentru depozitarea mărfii finite!

Investiţie grandioasă fără studiu aprofundat preliminar

Un exemplu strigător la cer a fost complexul de prelucrare a stufului, construit în colaborare cu câteva ţări membre în C.A.E.R.

S-a pornit de la ideea că stuful, care creşte în fiecare an, în deltă, pe suprafeţe enorme, poate fi folosit la fabricarea celulozei ieftine, economisind lemn preţios.

Greşeala a fost că toţi s-au concentrat asupra problemelor tehnice, dar nu s-a studiat biologia stufului.

Când enormul complex a fost terminat, s-a constatat, cu uimire, că recoltarea stufului în cantităţile cerute era o problemă dificilă.

După ce s-au împotmolit în deltă tractoare şi alte utilaje, iar recoltarea cu bărcile era ineficientă, s-a invetat o combină pentru recoltarea stufului, care reteza tulpinile sub apă.

La început rezultatele păreau cele scontate, dar apoi s-a constatat că pe unde a trecut combina, anul viitor n-a mai crescut stuful.

Practic, cantitatea de stuf recoltată, nu a depăşit niciodată mai mult de 25% din capacitatea complexului, care lucra în pierdere.

Cerere nejustificată de fonduri, din cauza nerespectării temenelor planificate

O ferma de stat a cumpărat o clocitoare scumpă, pe valută, din Germania Federală.

După ce au întârziat cu punerea în funcţie vreo doi ani, au cerut fonduri suplimentare să mai cumpere o clocitoare (înainte de a fi pusă prima în funcţie), ca să-şi îndeplinească planul de livrare a puilor!

Marfă de calitate îndoelnică, exportată în pierdere, pe preţuri de nimic

O fabrică exporta sticlă plană, pe un preţ foarte mic. Când au încetat să mai ambaleze sticla între scânduri de brad, trecând la un ambalaj mai ieftin, comenzile au fost suspendate!

Bancuri:

• La o şedinţă C.A.E.R., reprezentatul sovietic intră primul în sală şi pune câte o pioneză pe scaunele delegaţilor.

Delegatul est german vede pioneza, se aşează pe ea şi zâmbeşte.

Delegatul ungur vede pioneza, o îndepărtează cu repeziciune, se aşează şi zâmbeşte.

Delegatul român, vede pioneza, o schimbă cu o pioneză românească, se aşează pe ea şi zâmbeşte.

• Cele trei minuni ale lumii moderne:
1. Nemţii fac comerţ.
2. Evreii fac război.
3. Românii fac planificarea ştiinţifică a producţiei.

Ecomomia monopolistă de stat, frână a progresului

Când am ajuns pentru prima dată în occident, am rămas uimit cu câtă uşurinţă se umfla pneul bicicletei.

Am constatat că ventilul avea o mică biluţă, pe când în România era un simplu tubuleţ de cauciuc, ce opunea o rezistenţă mult mai mare la compresiunea pompei.

M-am întrebat de ce nu se poate fabrica şi în România un asemenea ventil?

Gândidu-mă, am ajuns la următoarele concluzii:

Să presupunem că un "inovator" vine cu propunerea să se treacă la fabricarea ventilului cu biluţă.

S-ar putea ca dosarul cu inovaţia să fie acceptat, să se permită chiar confecţionarea câtorva modele, inovatorul lăudat ,sau chiar premiat, dar inovaţia nu se va introduce niciodată în producţia de masă.

Motivele:

1. Transformarea liniei de producţie necesită bătaie de cap şi investiţie.

2. Fiind marfă destinată consumului intern şi fabrica deţinând monopolul fabricării, neavând concurenţă, nu are nici un interes să îmbunătăţească calitatea produsului.

Productivitatea scăzută a muncii

În multe sectoare unde nu se lucra în acord, chiulul nu numai că nu era considerat ca ceva ruşinos , ci lăudabil: "Ei se fac că ne plătesc, noi ne facem că muncim".

Munca "patriotică"

La ţară au rămas din ce în ce mai mulţi bătrâni şi femei, iar mulţi membri ai gospodăriilor colective lucrau formal, ca să-şi păstreze loturile individuale.

În sezonul campaniilor agricole se simţea o lipsă acută de braţe de muncă.

Lipsa era acoperită de către soldaţi, studenţi, elevi, care nu erau interesaţi (unii nici nu erau în stare) să facă muncă de calitate, ceea ce ducea la pierderi.

Banc:

Cercetătorii agricoli români au selecţionat un soi de porumb cu tuleul înalt numai de un metru, dar ştiuletele la fel da mare ca la porumbul obişnuit.

Dar care e motivaţia?

Să-l poată culege şi copiii de la grădiniţă.

Corupţia, şpaga, hoţia.

Aceste racile luaseră amploare şi se extinseseră peste tot.

Tehnicianul dentar de la Policlinica pentru studenţi nu a vrut să-mi facă o mică lucrare, fără să-i dau ciubuc. Neavând bani, am renunţat.

Exista o adevărată economie subterană, iar plata nelegală pentru servicii era larg acceptată de către populaţie.

Trebuie să recunosc că şi eu am primit plată nelegală pentru serviciile pe care le acordam, dar nu condiţionam prestarea serviciului de luarea banilor.

Niciodată nu primeam banii înainte, iar la urmă, lăsam la latitudinea omului, dacă vrea să dea şi cât.

După moartea lui Gheorghiu-Dej (regretată de mulţi), s-a părut că Ceauşescu îi va continua politica, dar după câţiva ani, centralismul conducerii economice s-a accentuat, a început cultul personalităţii, aspectele negative ale regimului s-au accentuat.

După o perioadă de dubiu, am ajuns la concluzia că sistemul existent este ineficient, nedrept, tiranic, şi am devenit anticomunist convins (cu toate că personal o duceam bine).

Nu am intreprins nimic activ împotriva regimului, dar discutam cu soţia (care de la început era potrivnică regimului), mă destăinuiam unor prieteni, transmiteam bancuri politice.

Eram convins că blocul sovietic va continua să dăinuiască, aveam familie şi situaţie socială, eram în ascensiune, câştigam bine, aşa că ne-am resemnat să îndurăm neplăcerile regimului.

Omul cu trei feţe (Concluzie tristă vehiculată în timpurile acelea):

Sub regimul comunist omul are trei feţe: Una, la şedinţele politice la locul de muncă; A doua, acasa faţă de copii (nu se putea critica orice); A treia pentru sine (poate şi pentru prietenii apropiaţi)

Comentarii.

Evenimente istorice şi politice

Din punct de vedere istoric şi politic, această etapă se poate împărţi în trei:

a. *Dominaţia sovietică*
b. *"Liberalizarea" lui Gheorghiu-Dej*
c. *Prima parte a guvernării lui Ceauşescu*

Dominaţia sovietică

Se caracterizează prin: continuarea ocupaţiei militare sovietice şi a plăţii despăgubirilor de război, învăţământul obligatoriu al limbii ruse în şcoală, preamărirea ştiinţei, tehnicii şi culturii sovietice şi ruse, continuarea prigoanei - conform teoriei staliniste a "ascuţirii continue a luptei de clasă", industrializare forţată, cu preponderenţa industriei grele.

În această perioadă se proclamă primul plan cincinal (1951-55), se începe proiectul canalului Dunăre-Marea Neagră, se continuă colectivizarea agriculturii (la început forţată apoi mai lentă). Colectivizarea va fi decretată încheiată abia în 1962.

În 1952 sunt excluşi din guvern Ana Pauker, Vasile Luca şi Teohari Georgescu, (aparţinând "aripii moscovite").

Se promulgă o nouă constituţie de tip sovietic, iar Gheorghe Gheorghiu-Dej îşi consolidează poziţia de conducător.

"Liberalizarea" lui Gheorghiu-Dej

În anii de după moartea lui Stalin (1953), Gheorghiu-Dej încetineşte ritmul industrializării, creşte producţia de bunuri de larg consum şi desfiinţează raţionalizarea produselor din comerţ, creşte salariile, abandonează proiectul canalului Dunăre-Marea Neagră, desfiinţează cele mai importante lagăre de muncă.

România şi Uniunea Sovietică desfiinţează sovromurile.

România proclamă un curs de dezvoltare "independent", în cadrul blocului răsăritean, cooperarea cu toate statele pe baza recunoaşterii egalităţii şi neamestecului în treburile interne. Se strâng legăturile cu China.

În 1955, România aderă la Pactul de la Varşovia, cu toate că, mai târziu, se va opune să se efectueze manevre pe teritoriul românesc.

După revolta din Ungaria (1956), prezenţa militară sovietică este suplimentată, mai ales la graniţa cu Ungaria.

Deşi "tulburările" din România au fost anemice şi controlabile, se creşte "vigilenţa" şi se iau măsuri represive, mai ales împotriva studenţilor şi muncitorilor suspectaţi, care ar putea incita la tulburări.

În 1957, sunt epuraţi Miron Constantinescu (cu legături la Moscova) şi Iosif Chişinevschi, membri ai Biroului Politic. Aceştia, în 1956, l-au criticat pe Gheorghiu-Dej şi au recomandat o liberalizare în stilul lui Hruşciov.

Ei sunt înfieraţi ca stalinişti şi învinuiţi de complicitate cu Ana Pauker.

Nicolae Ceauşescu este numit Şeful Cadrelor din PMR, în locul lui Miron Constantinescu.

Sfidarea lui Hruşciov

În 1958, Gheorghiu-Dej reuşeşte să-l convingă pe Hruşciov să-şi retragă trupele din România.

Gheorghiu-Dej, adept convins al industrializării, se opune planului lui Hruşciov, ca România să devină furnizoarea de produse agricole şi materii prime ale statelor "industriale" membre în C.A.E.R.

Comerţul cu Uniunea Sovietică scade, în timp ce România începe să primească credite şi tehnologie occidentală.

În ceea ce priveşte ruptura chino-sovietică (1960), România se situează pe o poziţie neutră, continuând relaţiile cu ambele ţări.

Deasemenea are loc o apropiere de Yugoslavia, lansându-se proiectul hidrocentralei de la Porţile de Fier.

În "Declaraţia din aprilie 1964" a P.M.R., se respinge hegemonia sovietică în cadrul blocului comunist, reafirmând autonomia României.

Pe plan intern, sunt amnistiaţi "duşmanii de clasă" de dinainte şi "şoviniştii", se începe "derusificarea" şi promovarea culturii naţionale.

Minoritatea maghiară se plânge de discriminare, prin abolirea unor concesii politice şi culturale, în urma politicii de "românizare".

Prima parte a guvernării lui Ceauşescu

După moartea lui Gheorghiu-Dej, Nicolae Ceauşescu este numit prim secretar al P.M.R. (transformat în 1965 în P.C.R.), cumulează diferite funcţii de partid şi de stat (printre care Preşedinte al Consiliului de Stat şi Comandatul Suprem al Armatei) se înconjoară de subordonaţi loiali, stăpânind Comitetul Central.

Continuă politica de românizare şi deviaţia de la politica sovietică.

România recunoaşte Republica Federală Germană şi continuă relaţiile diplomatice cu Israelul, după războiul din iunie 1967.

În 1968, condamnând invazia Cehoslovaciei iniţiată de Uniunea Sovietică, Ceauşescu primeşte aprobarea lipsită de precedent, a majorităţii populaţiei şi aprecierea puterilor occidentale.

În primii ani ai guvernării permite eliberarea unor victime a prigoanei, se înmulţesc contactele cu vestul şi se acordă unele libertăţi pe tărâm literar, artistic şi de învăţământ.

După ce îşi consolidează puterea şi apare cultul personalităţii (care în continuare va atinge culmi tragi-comice), se va cere reîntoarcerea scriitorilor şi artiştilor la realismul socialist şi se accentuează reprimarea disidenţilor.

În 1971, după reîntoarcerea din vizita în China, proclamă o versiune proprie de Revoluţie Culturală.

Ion Gheorghe-Maurer şi mii de directori şi oficiali, care au propus sau implementat reformele precedente, sunt demişi şi înlocuiţi.

În 1972, se adoptă rotaţia cadrelor (pentru a lipsi, pe un potenţial oponent, de acumularea puterii), cu efecte negative asupra conducerii economiei.

În 1973 Elena Ceauşescu devine membră a Biroului Politic, iar în 1974 Ceauşescu este ales Preşedinte al Republicii.

Inflorirea economică forţată (falsă)

Durează aproximativ două decenii şi jumătate şi este posibilă datorită resurselor, care se investesc în industrializare şi infrastructură.

Are loc o mai bună aprovizionare a populaţiei, şi creşterea nivelului de trai.Din păcate, este vorba de o înflorire falsă, forţată:

a. Resursele financiare investite nu provin din rentabilitatea economică, ci în ordine istorică, predominant din: trecerea bogăţiilor ţării în mâna statului (vezi capitolul "Jaful"), credite externe şi forţarea exportului (ceea ce va produce mari suferinţe poporului).

La acestea se adaugă acumulările de capital intern, prin menţinerea nivelului de trai scăzut (puterea de cumpărare a salariatului fiind printre cele mai mici dintre ţările comuniste europene).

b. În noile intreprinderi, de la început se seamănă "sămânţa pieirii", prin mecanisme monopoliste ineficiente, incompetenţă, hoţie, etc, care vor duce în final la falimentul sistemului.

Criza generală a economiei socialiste

Constă în pierderea competiţiei economice cu ţările apusene dezvoltate, fiind cauza principală a prăbuşirii tuturor regimurilor comuniste din Europa.

Rădăcinile crizei există deja de la înfiinţarea acestor regimuri, prin crearea unor sisteme economice centralizate, monopoliste ineficiente.

În condiţiile în care statul este unicul deţinător al bogăţiilor ţării, având în mână cârma economiei, evoluţia fenomenelor economice este un proces istoric îndelungat, care trece prin mai multe etape, până la prăbuşirea inevitabilă.

Excepţii:

1. *Cuba şi Coreea de Nord, unde sistemul economic falimentar este menţinut prin: dictatură, îndoctrinare şi izolare.*
2. *China, unde sub egida Partidului Comunist s-a trecut la o economie de piaţă, predominent capitalistă, (cu toate că statul deţine o parte din puterea de decizie pe tărâm economic), evitând astfel evoluţia nefastă a crizei.*

Vorba lui Deng Xiao Ping: "Nu este important ce culoare are blana pisicii, câtă vreme prinde şoareci".

Factori agravanţi ai crizei din România

Situaţia economică a unor state comuniste este "îndulcită" de existenţa unei tradiţii industriale, o descentralizare limitată, cu prezenţa unui mic dar important sector particular, care permite o oarecare economie de piaţă.

Deşi economiile acestor state rămân tot mai mult în urma economiilor statelor capitaliste dezvoltate, totuşi se obţin rezultate net superioare României, mai ales în ceea ce priveşte aprovizionarea populaţiei şi nivelul de trai.

În România, situaţia este agravată de politica economică cu centralizare excesivă şi marile greşeli pe tărâm economic ale guvernării ceuşiste. Dezvoltarea economică forţată a dus la epuizarea acumulărilor de capital provenit din perioada de "Jaf", iar acumulările de capital intern prin menţinerea nivelului de trai scăzut, nu ajung pentru "dezvoltarea economică planificată".

Politica relativ independentă (în cadrul blocului sovietic) a lui Gheorghiu-Dej este apreciată în occident şi răsplătită, printre altele, prin credite şi livrarea de echipament industrial modern, care sunt pompate în "dezvoltarea" în continuare a economiei ineficiente.

După o timidă încercare de reforme economice în 1969, Ceauşescu se opune descentralizării şi reînnoieşte eforturile pentru dezvoltarea industriei grele, exploatarea extensivă a resurselor naturale, recrutarea din sate a forţei de muncă industrială, obţinerea concesiunilor şi creditelor occidentale.

Se construiesc uzine metalurgice şi petrochimice gigantice, a căror capacitate depăşeşte net posibilităţile de aprovizionare cu materii prime şi energie autohtone.

Se încep investiţii publice masive (ineficiente economic) ca: reluarea lucrărilor la canalul Dunăre-Marea Neagră, planul de sistematizare a capitalei, canalul Bucureşti-Dunăre, planul de sistematizare a satelor, etc.

Dificultatea administrării unei economii în creştere, complexă şi diversificată este şi mai mult accentuată de "rotaţia" conducerii de partid şi de stat, impusă de către Ceauşescu (pentru a preveni ca un potenţial rival să acumuleze prea multă putere).

Deşi are loc o "creştere economică" impresionantă, continuarea primirii de credite masive din occident (cu dobânzi mari) şi imposibilitatea de a echilibra balanţa comercială externă prin export intensiv de produse agricole şi marfă (de multe ori de calitate îndoielnică şi la preţuri uneori derizorii), a dus la înglodarea ţării în datorii.

4. Decăderea

(Mijlocul anilor '70 - începutul anilor '80)

Asistent universitar

Iată-mă asistent universitar la clinica medicală, o poziţie la care nici nu visam.

Secţia o cunoşteam, efectuând o mare parte din specializare în cadrul ei.

Profesorul era un om deosebit: clinician excelent, foarte bun conferenţiar, cunoştinţe teoretice vaste, cultură generală enciclopedică, foarte corect (chiar prea corect pentru acele vremuri), pretenţios cu studenţii, dar omenos şi binevoitor cu personalul. Era iubit, apreciat şi stimat.

Printre colegi erau mai mulţi medici mai în vârstă, foarte bine pregătiţi, cu experienţă clinică îndelungată, culţi şi manieraţi.

Am învăţat mult de la ei.

De multe ori le ceream sfatul în legătură cu cazurile clinice pe care le aveam.

Printre cei mai tineri erau, deasemenea, oameni valoroşi, foarte bine pregătiţi.

Am primit în grijă un număr de saloane şi o grupă de studenţi.

Am depus un efort maximal ca vizitele clinice zilnice să fie reuşite, să stabilesc diagnosticele corecte, să cer investigaţiile şi să dau tratamentele adecvate (cu resursele limitate care ne stăteau la dispoziţie).

Am încercat să fac totul spre binele bolnavului, să transmit cât mai multe cunoştinţe medicale studenţilor, să mă încadrez în orarul planificat al vizitei şi să cultiv relaţiile de colaborare şi respect reciproc cu personalul în subordine.

Profesorul mi-a relatat că, atunci când se repartizau medicilor serii noi de studenţi, cei repartizaţi mie îşi exprimau bucuria. Aceasta însemna că seria precedentă fusese mulţumită de mine, transmiţând această părere , următorilor.

La şedinţele profesionale, prezidate de profesor, când îmi venea rândul prezentam cazuri clinice şi articole din literatura medicală internaţională.

Făceam destul de multe gărzi, iar cu timpul am avut şi un număr de pacienţi particulari, pe care-i vizitam la domiciliu.

La început, am simţit că este degradant ca la externare pacientul să-mi ofere bani.

Am avut un oarecare proces de conştiinţă.

Era ilegal, nedrept şi întina relaţia medic-pacient.

Pe de altă parte, circulaţia subterană a banilor era un fenomen generalizat. Pentru a obţine ceva trebuia să "dai" (la vânzător, meseriaş, dentist, doctor, ş.a.m.d.).

Apoi, banii îţi asigurau o viaţă mai îndestulată.

Trăiam în cadrul sistemului şi încercam să mă autojustific.

Am hotărît să aplic nişte reguli "mai umane" pentru acceptarea "ofertelor".

Nu condiţionam tratamentul de primirea banilor (refuzam oferta la internare), în timpul internării nu făceam aluzii cu privire la recompensă, nu acceptam bani de la cei pe care îi consideram că au stare materială proastă, sau dela bolnavii terminali, spunându-le: "Dumneata ai mai multă nevoie de banii aceştia decât mine".

Totuşi, marea majoritate a pacienţilor au fost "recunoscători".

Este interesant că aveam impresia că unii pacienţi de la care refuzam să primesc bani, credeau ca nu vreau să mă ocup de ei în viitor, sau le voi acorda mai puţină atenţie.

Mulţi ani mai târziu, când am lucrat ca medic în străinătate - unde această practică nu era încetăţenită - am refuzat categoric să primesc bani de la pacienţii, rarisimi, care încercau acest lucru (desigur aveam un salariu mult mai mare decât în România).

Legătura medic-pacient mi s-a părut mult mai deschisă şi sinceră, fără să fie umbrită de relaţia materială.

Relaţiile cu colegii erau foarte plăcute, bazate pe respect reciproc. Discutam nu numai teme profesionale, ci şi din alte sfere (viaţa cotidiană, artă, bancuri, etc). Simpatia era reciprocă.

Unul dintre medici, profilat mai mult pe cardiologie, m-a învăţat să interpretez electrocardiogramele, lăsându-mă apoi să scriu rezultatele independent, după care controla corectitudinea interpretării. Cu timpul, m-am perfecţionat într-atât că doar rareori mai trebuia să mă corecteze.

Când aveam puţin timp liber, învăţam să citesc, la microscop, lamele de hematologie şi citologie, cu ajutorul laborantei şi a şefei laboratorului, o doamnă distinsă şi o doctoriţă foarte bine pregătită.

Cu conferenţiarul de parazitologie am colaborat deosebit de fructuos, publicând împreună o lucrare referitoare la cazul interesant al unui pacient internat în secţia mea.

Unul dintre colegii mai tineri, pasionat de cercetare, neavând antiseruri pentru antigenele pe care le cerceta, depunea o muncă de Sisif, producându-le prin injectarea unor iepuri (în occident, cercetătorii aveau la dispoziţie serurile produse de firme specializate).

Nu toţi medicii aveau un nivel profesional atât de ridicat.

Aveam un coleg, membru de partid, cu relaţii în elita conducătoare, cu nivel profesional destul de limitat. Fiind băutor înveterat, i se aducea băutură şi la camera de gardă, uneori făcându-i-se rău. Odată, profesorul m-a rugat să-l dublez la o gardă. Altfel era un băiat liniştit, jovial, plăcut, bun coleg.

Având relaţii bune cu el, mi-a propus chiar să intru în Partid, propunere pe care nu am încercat s-o materializez.

Personal, m-a ajutat mult, aranjând o întâlnire cu unul din oamenii din conducerea de partid din Focşani.

La această întâlnire (la care a participat şi el), cu masă abundentă udată cu băutură, am obţinut detaşarea soţiei la Bucureşti, după ce lucrase doi ani la Panciu.

În secţia unde lucram, am organizat o serie de audiţii de muzică clasică (aduceam de acasă aparatul stereo), cu participarea câtorva medici melomani.

Am rugat pe unul dintre colegi, care avea o cultură muzicală mai serioasă, să ţină înainte de audiţii câte o mică prelegere despre compozitorii şi lucrările ce urmau a fi audiate.

Activitatea politică era formală. Toţi participau la şedinţele "deschise", la citirea ziarului, dar chiar dacă luau cuvântul, se simţea apatia majorităţii.

Situaţia economică era în curs de înrăutăţire, aveam probleme cu aprovizionarea cu medicamente, filme radiologice şi alte materiale necesare spitalului.

La un moment dat, profesorul mi-a dat în grijă un mic stoc de diuretic (furosemid) injectabil, cu precizarea să-l distribui numai cazurilor "grave şi strict necesare".

Aprovizionarea populaţiei s-a înrăutăţit treptat. A dispărut urda, smântâna, iar unt se găsea intermitent; uneori nu era zahăr; când "venea marfă" erau cozi la cartofi, pepeni, bere şi alte produse.

Carnea dispăruse, iar pentru a o procura - la suprapreţ - trebuiau relaţii.

La carmangerii se găseu oase de porc afumate, slănină şi "şuncă de Praga" cu un gust ciudat, neplăcut, pe care lumea nu o prea cumpăra.

Socrul meu (învăţător pensionar) suferea de o afecţiune cronică, cu spitalizări repetate.

În anul 1979, fiind internat la secţia gastroenterologie a spitalului Fundeni, într-un memoriu către conducerea spitalului se plânge de înrăutăţirea condiţiilor de spitalizare: "Lenjeria este uzată, la duşuri lipsesc robinetele şi apa caldă, WC-urile sunt neîngrijite, mâncarea este puţină şi de proastă calitate"

În timp ce populaţia suferea din cauza aprovizionării şi a serviciilor deficitare, membrii protipendadei de partid şi de stat aveau centre de

aprovizionare speciale, cu un larg sortiment de produse, inclusiv marfă occidentală.

La fel aveau şi o reţea de servicii, inclusiv spital, dotat cu aparatură modernă, medicamente străine şi cele mai bune cadre specializate.

Vizitele de lucru ale "Tovarăşului Ceauşescu" s-au transformat în spectacole regizate.

În preajma vizitei, pieţele erau aprovizionate din abundenţă, pentru ca, imediat după terminarea vizitei, marfa să dispară.

Foarte repede mi-am dat seama că majoritatea medicilor, mai ales cei vârstnici, nutreau sentimente anticomuniste.

Unii tăceau, alţii făceau iluzii ironice, iar cu câţiva am ajuns să ne spunem bancuri politice.

Unul din ei, cu un fin simţ al ironiei, mi-a spus că dintre ziare preferă să citească "Sportul popular". "Este cel mai obiectiv ziar. Dacă scrie că una din echipe a câştigat cu 2:0, este o ştire obiectivă"

Avea o cunoştinţă vorbitoare de română în Australia. I-a expediat, neînsoţit de comentarii, câteva exemplare din ziarul "Scânteia", pline de cuvântări ale lui Ceauşescu şi articole despre el. "Foarte interesant" i-a răspuns colegul.

În decursul activităţii mele la spital, au părăsit ţara în mod ilegal trei medici de la Clinica Medicală, printre care "cardiologul" şi "cercetătorul".

Bancurile politice

Deşi interzise, exista o abundenţă de bancuri politice şi tot timpul apăreau altele noi. Le împărtăşeam numai prietenilor şi colegilor în care aveam încredere.

Pentru noi, aceste bancuri, care ironizau şi îşi băteau joc de absurdităţile regimului, erau ca oxigenul pentru astmatic.

După ce auzeam un banc nou, râdeam cu poftă, ne descreţeam frunţile, uitam de greutăţile vieţii zilnice, iar plăcerea şi mai mare era să-l transmitem şi altora.

Faptul că erau interzise le măreau farmecul, dându-ne senzaţia solidarităţii cu cei cu care le împărtăşeam.

După o "şedinţă" de bancuri, aveam "tonusul sufletesc" mai ridicat, petrecându-ne apoi toată ziua parcă mai bine dispuşi.

Cred, că regimul ar fi trebuit să fie foarte mulţumit de existenţa acestor bancuri, care distrăgeau atenţia de la opoziţia făţisă.

Starea de spirit a oamenilor de pe stradă

Pe stradă întâlneai mulţi oameni cu feţele întunecate, privind în gol sau nervoşi.

La magazine era aglomeraţie, uneori cozi, vânzătoarele nepoliticoase, parcă îţi făceau un mare bine că îţi vindeau marfa de proastă calitate. De multe ori trebuia să dai un "ciubuc", ca să obţii marfa dorită.

Exista şi marfă occidentală de import, pe valută, la magazine speciale, sau puteai să le cumperi de la cei care primeau pachete din străinătate.

Eu am plătit unui turist, cu o rată de schimb foarte avantajoasă pentru el, să-mi cumpere două casete pentru casetofon.

Miloacele de transport erau supraaglomerate, mai ales la orele de vârf, iar oamenii nervoşi, se luau uneori la harţă, pentru nimicuri.

În timp ce nivelul de trai era în scădere, se investeau sume uriaşe în proiecte grandioase, ca "sistematizarea capitalei".

S-a trecut la distrugerea unei mari părţi a capitalei, care conţinea clădiri de valoare istorică, biserici, etc. Pe buna dreptate, populaţia denumea în derâdere grandiosul bulevard construit din ordinul lui Ceausescu: "Victoria socialismului asupra capitalei".

"Povestea cartofului"

În anul 1986, fiind într-o vizită de lucru la mai multe spitale din Marea Britanie, am fost întrebat de către unul dintre medici: "Cum se poate ca într-o ţară atât de bogată ca România situaţia economică să fie atât de rea?"

Ca să ilustrez situaţia, i-am propus să-i expun un scenariu posibil, bazat pe amintirile mele, ce se întâmpla cu cartoful din momentul recoltării şi până când ajungea la consumator.

Toamna, recolta de cartofi trebuie scoasă din pământ, dar la ţară nu se găseşte destulă forţă de muncă disponibilă pentru recoltat.

Asta nu este o problemă de nerezolvat, sunt scoşi la "muncă patriotică" elevii, studenţii şi chiar soldaţii.

Aceştia nu sunt interesaţi să facă muncă de calitate. Cartofii sunt scoşi la suprafaţă cu ajutorul plugului, dar se recoltează numai aceia care "se văd bine" şi nu şi cei acoperiţi de un subţire strat de pământ. Consecinţa: o parte a recoltei rămâne în pământ!

Cartofii se adună pe câmp în grămezi mari, dar se iveşte o altă problemă: nu există mijloace de transport! Două camioane sunt defecte de multă vreme, neputând fi reparate din cauza lipsei pieselor de schimb, un camion este plecat la o nuntă cu "tovaraşul Secretar", iar restul -ocupate cu alte munci.

Între timp, accesul camioanelor este îngreunat de ploile de toamnă. Cartofii rămân pe câmp două-trei săptămâni. O parte se fură! O parte putrezesc!

În sfârşit, cartofii sunt transportaţi, selecţionaţi pentru export(!), iar cei neadecvaţi exportului sunt depozitaţi în vederea consumului intern.

Rezultatul: criză în aprovizionarea cu cartofi!

Eu, cetăţean de rând, vrând să cumpăr cartofi, trebuie să stau la coadă la "Legume şi Fructe". Când îmi vine rândul, cer cinci kilograme de cartofi. Mi se spune că "se dau " numai trei kilograme.

Neavând de ales, accept fără discuţii, la care vânzătorul mă "serveşte", luând cartofii cu făraşul, împreună cu ceva pământ şi câţiva cartofi stricaţi, cântăreşte "trei kilograme" (care de fapt sunt numai 2,950), "greşeşte" la calculul totalului cu un leu (în favoarea lui) şi "nu are destul mărunţiş" ca să-mi dea restul.

Eu cunosc toate aceste tertipuri şi ştiu că m-a "înşelat", dar suport stoic "operaţia" spunându-mi: "Lasă, să trăiască şi el!"

Ajungând acasă, aleg cartofii de pământ, arunc doi trei cartofi stricaţi şi sunt fericit că "am găsit" cartofi (puteam să nu găsesc deloc).

Concluzia: Nimic nu funcţionează: nici agricultura, nici transportul, nici comerţul!

Englezul s-a arătat mulţumit de "scenariu", declarându-mi că acum înţelege mai bine situaţia.

Bancuri:

• Previziunile economice pentru anul viitor:

"Va fi un an economic mediu: ceva mai rău decât anul precedent, dar mult mai bun decât anul următor".

• Care este diferenţa între o carmangerie dinainte de război şi una de astăzi?

1. Inainte, pe firmă scria "La Ghiţă măcelarul", iar înauntru era carne.
2. Acum, pe firmă scrie "Carne", iar înautru este… Ghiţă măcelarul.

• Un cetăţean intră la magazin şi întreabă:

- Aveţi lapte?
- Nu
- Lasă, că ştiu eu cine e de vină! Şi înjură. A

doua zi:

- Aveţi unt?
- Nu
- Lasă, că ştiu eu cine e de vină! Şi înjură. A

treia zi:

- Aveţi smântână?
- Nu
- Lasă, că ştiu eu cine e de vină! Şi înjură.

Apare securistul de după tejghea, îl invită la biroul lui, îl pofteşte să ia loc şi-l întreabă:

- Acum spune-mi dumneata, să ştiu şi eu, cine e de vină?
- Cine e de vină? Americanii sunt de vină!
- Aaa! Bine, poţi să pleci.

In timp ce se îndrepta spre uşă, cetăţeanul se întoarce brusc spre securist şi-l întreabă:

- Dar, de fapt, voi ,cine credeaţi că e de vină?

"Geniul din Carpaţi"

Profesorul meu a fost ales să fie unul dintre medicii personali ai lui Ceauşescu.

Am aflat (indirect) că, în timp ce perechea "conducătoare" mânca şi bea cu ocazia unei serbări, profesorul care-i însoţea îi aştepta afară în maşină, fără să fie servit.

A fost o ilustrare a lipsei de bun simţ şi a desconsiderării intelectualităţii de către "Conducător" şi anturajul său.

Cultul personalităţii cu preamărirea nemărginită era în contrast izbitor cu lipsa sa de cultură generală şi greşelile de "esprimare" din cursul discursurilor.

Deşi era periculos, circulau pe seama lui multe bancuri:

• Un sfat preţios al "Tovarăşului" (Ceauşescu), valorează… cât o bombă atomică!

• Limbile străine vorbite de tovaraşul Nicolae Ceauşescu: bâlbâita, daco-gestica, şi Elena.

• Ai auzit că se desfiinţează litera x din alfabetul român?

- Dece?
- Findcă nu "ezistă!"

La culesul strugurilor

Într-un an, am participat cu studenţii la culesul strugurilor în Odobeşti.

A fost o muncă plăcută, deşi unii studenţi, neobişnuiţi cu munca, aveau probleme cu orele prelungite de lucru.

Oficialităţile de partid veneau în vie "ca la ei acasă", încărcau maşinile cu lădiţele de struguri şi plecau.

La sfârşit, s-a făcut o mare serbare cu masă şi vin din abundenţă. După ce am degustat mai multe vinuri, unul din pivniceri (cam cherchelit), s-a exprimat "Şi acum să vă aduc ceva special: Beaujolais!". Întradevăr, acest vin roşu n-a fost rău.

Ulterior, fiind în Franţa, am aflat că acolo este un vin destul de comun.

Primii doi ani, cât soţia locuia cu copiii la Panciu, îi vizitam la 1-2 săptămâni.

Oficialităţile aveau "acces liber" la depozitul de vinuri din Panciu.

Soţia, fiind specialistă în boli de femei, a fost şi ea invitată, făcându-i-se cadou două canistre de câte 20 litri, pline cu vin. I s-a spus să revină de câte ori va avea nevoie.

Viaţa de familie

Eu locuiam în Bucureşti, în apartamentul aproape nemobilat.

Cu reîntoarcerea soţiei, am aranjat apartamentul frumos, şi familia s-a reunit.

Câştigam bine, dar mă feream să părem cheltuitori.

Începuseră cercetările cu veniturile ilicite.

Apartamentul era frumos mobilat.

Alimente aveam din abundenţă, obţinute prin relaţii sau primite cadou.

Deseori, la sfârşitul săptămânii mergeam la socri. Uneori îi mai ajutam în gospodărie, şi ne întorceam încărcaţi cu produse de la ţară.

Copiii urmau şcoala din cartier, învăţau bine şi nu le lipsea nimic.

Încercam să-i atrag spre ştiinţele exacte, dându-le probleme distractive.

Ne străduiam să le spunem numai adevărul, dar ne feream să criticăm făţis regimul sau să spunem în faţa lor bancuri anticomuniste.

Cu soţia ne plimbam, ieşeam la spectacole, ne întâlneam cu prietenii şi rudele, uneori plecam în excursie.

Duceam o existenţă modestă, dar îndestulată, cu o viaţă de familie armonioasă.

Ceea ce mă deranja era că nu mai credeam în comunism, simţeam că totul în jurul nostru se deteriorează, suferam de metehnele regimului şi mai ales de "făţărnicia" pe care trebuia s-o practic la toate nivelele.

Pe de altă parte, am reuşit să ne construim insula noastră de fericire şi profesional eram în ascensiune.

Respingerea dosarului pentru examen

În anul 1978, în timp ce eram în vizită la socri, am fost anunţat de către un coleg, să mă întorc de urgenţă pentru a-mi depune dosarul pentru examenul de avansare.

Eram mulţumit şi simţeam că am intrat pe făgaşul cel bun.

Spre stupefacţia mea, dosarul a fost returnat cu specificaţia: "Nu are avizul Comitetului de Partid al Capitalei".

Am fost profund afectat. Am simţit ca şi cum arătătoarele istoriei s-au întors cu vreo douăzeci de ani.

Profesorul, contrariat, s-a deplasat personal să vadă care e motivul respingerii.

I s-a spus că problema este originea economico-socială nesănătoasă, inclusiv fostul domiciliu obligatoriu.

Consideram că nu este numai o mare nedreptate pentru mine, ci o pierdere şi pentru stat şi societate, să demiţi un clinician şi cadru didactic cu o experienţă de cinci ani.

Împreună cu soţia, am hotărît să cerem părăsirea ţării cu toată familia.

Dacă toată viaţa mea de până acum am încercat să mă integrez în orânduirea socială existentă, chiar cu preţul "făţărniciei" impuse majorităţii cetăţenilor, pentru prima dată în viaţă, luând o atitudine făţişă împotriva politicii oficiale am avut o senzaţie de uşurare şi eliberare.

Mi-am lepădat masca de om cu "trei feţe" şi puteam să mă exprim mult mai liber.

Am rămas uimit de numărul mare de oameni din jurul meu care mi-au acordat sprijin moral, exprimat în mod variat prin: înţelegere tacită, simpatie, aprobare, sau chiar solidaritate. Nu era vorba numai de oameni în situaţia mea, ci despre mulţi alţii, despre care nici nu bănuiam că vor avea o asemenea reacţie.

Am simţit o mare linişte sufletească şi forţe nebănuite de luptă, pentru atingerea ţelului propus.

Primele rezultate au fost că soţiei i s-a anulat detaşarea, iar mie nu mi s-a plătit salariul, cerându-mi-se să-mi caut alt loc de muncă.

Am scris imediat un memoriu la secţia Paşapoarte, cerând urgentarea părăsirii ţării, familia rămânând fără mijloace de susţinere.

Nu ştiu ce s-a întâmplat, dar foarte curând, casiera de la Rectorat mi-a telefonat, întrebându-mă dacă prefer să-mi facă stat de plată

separat, sau să aştept să mi se achite datoria la salariul următor.

Am refuzat să-mi caut alt serviciu, aşa că după un timp am primit o înştiinţare că sunt detaşat "în interes de serviciu" la Policlinica pentru Sportivi.

La Policlinica pentru sportivi

Pentru mine era un fel de staţiune de odihnă.

Activitatea medicală (pentru un clinician cu experienţă de spital) era aproape nulă.

Activitatea ştiinţifică şi pedagogică erau inexistente.

Salariul era ceva mai mare ca la spital, în schimb nu se mai primeau surplusurile anterioare.

În timpul serviciului, aveam multe ore libere (din lipsă de pacienţi), când citeam, învăţam limbi străine, discutam cu colegii.

Se pare că era o instituţie unde se puneau pe linie moartă, o serie de "indezirabili".

În afară de mine, mai fusese transferată, deoarece făcuse şi ea cerere de părăsire a ţării, o specialistă în recuperare - din alt spital.

Mai era un medic mai în vârstă, foarte simpatic, anticomunist convins, fiu de fost ofiţer superior din armata regală.

Venea deseori în cabinetul meu şi discutam îndelung.

Fusese în vizită în R.D.G. şi a ajuns la concluzia, că este vorba de acelaş "tembelism comunist" ca la noi.

Odată, întrebându-l ce părere are despre o problemă, mi-a răspuns ironic: "Eu nu gândesc, Partidul gândeşte pentru mine!".

Priveam pe geam spre curtea policlinicii, unde se făceau renovări, şi în timp ce doi muncitori lucrau cu încetinitorul, fără tragere de inimă, iar alţi trei îi priveau, colegul a remarcat cu sarcasm: "Păi de aia este frumos socialismul!".

Banc:

La o casă de nebuni, pacienţii sunt rugaţi să ajute la descărcarea cărămizilor aflate într-un camion. Imediat se împart în două echipe: una care descarcă camionul şi cealaltă care încarcă cărămizile în camion.

- Opriţi! Munca voastră nu are nici o eficienţă! spune supraveghetorul.

- Ce contează? Treaba să meargă! îi răspunde unul din pacienţi.

Îmi completam veniturile, însoţind diferite echipe sportive (gimnastică, box) la antrenamente sau competiţii, mai aveam câţiva pacienţi particulari şi am început să fac gărzi de noapte pe "Salvare".

Munca pe " Salvare "

"Salvarea" era un mijloc de transport al bolnavilor spre camera de gardă şi nici măcar cel mai rapid.

La orele de vârf, putea să treacă vreme îndelungată până la sosirea "salvării", mai ales că o serie de cetăţeni transmiteau "simptome" false, pentru a accelera venirea ei.

Marea majoritate a ambulanţelor nu erau echipate cu utilaj modern pentru tratamente de urgenţă, şi de fapt "Salvarea" devenise un mijloc "legal" de acordarea asistenţei medicale la domciliu.

De la primele gărzi efectuate, mi-am dat seama că cetăţenii erau foarte mulţumiţi dacă îi examinam, le explicam despre ce este vorba, uneori le administram un mic tratament pe loc, scriam o reţetă şi o mică scrisoare către medicul de familie.

Aproape în toate cazurile, primeam "răsplata", însoţită de mulţumiri.

Desigur, şi şoferul care aştepta răbdător, îşi primea partea.

Gărzile pe Salvare s-au dovedit mult mai "rentabile" decât gărzile la camera de gardă a spitalului.

În decurs de doi ani şi trei luni, cât am mai rămas în ţară după depunerea cererii de emigrare, am primit cinci răspunsuri negative la memoriile pe care le-am depus.

La ultima audienţa, mi s-a spus clar: "Nu vei primi aprobare pentru părăsirea ţării, nici acum şi nici peste cinci ani!"

Am aflat că autorităţile române, au transmis unui avocat american, care se ocupa, în mod voluntar, de cazuri ca ale mele, că de fapt "n-am înaintat cerere de plecare".

După ce am reuşit să transmit (printr-un turist) hârtiile cu cele cinci răspunsuri negative, la scurt timp am fost invitaţi să ne ridicăm paşapoartele.

Astfel, în anul 1980, a luat sfârşit perioada trăită in România Socialistă.

În schimb, lămurirea cauzelor, a mecanismelor şi consecinţelor dezastrului economico-social a ţării natale, au continuat şi continuă să mă frământe până astăzi.

Comentarii

Evenimente istorice şi politice

România condamnă invazia sovietică din Afganistan din 1979.

Probleme economice

Producţia industrială a României a crescut de 100 de ori din 1950 până la mijlocul anilor şaptezeci, când economia începe să capoteze.

Neputându-se trece de la o producţie extensivă la una intensivă, pentru prima dată în economie apare lipsa forţei de muncă.

Din cauza productivităţii reduse, "desvoltarea industriei" necesită creşterea numărului muncitorilor industriali, în medie, cu 5% pe an.

Noii angajaţi provin, în majoritate, din rezerva de forţă de muncă de la sate, care de-a-lungul anilor a scăzut drastic, la munca agricolă rămânând în special femeile şi bătrânii.

Cam 30% din muncitorii industriali sunt navetişti de la ţară, bucurându-se şi de deţinerea lotului individual de către familie.

Mulţi au un nivel de educaţie scăzut, absenteismul şi alcoolismul fiind fenomene frecvente, ce influenţează negativ productivitatea.

La aceasta se adaugă natalitatea scăzută, îmbătrânirea populaţiei, emigrarea unor specialişti, risipirea forţei de muncă printr-o proastă planificare şi conducere.

Producţia autohtonă nu mai poate acoperi cu materii prime necesarul uriaşelor uzine, construite la comanda gigantomanilor de la conducere.

Se importa petrol, gaze naturale, cocs, minereu de fier, curent electric, etc.

Preţul petrolului creşte pe piaţa internaţională, în schimb scad preţurile oţelului şi produselor petrochimice.

Cutremurul din 1977, anii secetoşi, producţia redusă din agricultură, neglijată timp de decenii (productivitatea la hectar fiind pe locul 20 în Europa), sunt factori suplimentari la generarea crizei.

5. Falimentul
(Începutul anilor '80 - 1989)

Eu, nemaifiind în România, am scris acest capitol după mărturiile D-lui Ştefan, tehnician constructor, din cartierul Pantelimon.

Pe şantierele capitalei

În toată această perioadă am efectuat numeroase lucrări edilitare în capitală.

• Când s-a construit pasajul din piaţa Universităţii, s-a săpat o groapă uriaşă.

Sub asfalt, s-a găsit pavaj de granit, sub acesta un pavaj şi mai vechi din grinzi de stejar tratate termic, foarte bine conservate, iar şi mai adânc - nisip.

Tot acest material trebuia transportat la groapa de gunoi, în schimb se aducea nisip cumpărat, după cum era prevăzut în devize.

Şoferii basculantelor comercializau materialele excavate, şi "aranjau" confirmarea efectuării cursei la groapa de gunoi.

Şefii de echipe "se trezeau cu bani în buzunar" de la şoferii basculantelor entuziasmaţi de chilipir.

Deasemenea aveau cont deschis la restaurantul Intercontinental.

Eu am refuzat banii şi nici la restaurant nu m-am dus. Unul din şoferi m-a apostrofat: "În viaţa mea n-am văzut un şef mai prost!" 108

Într-o zi, una din basculante a fost depistată de către un miliţian în timpul descărcării materialului.

Ancheta a dus la identificarea întregii reţele şi condamnarea la închisoare a participanţilor (şoferii 6 luni, şefii de echipe 1,5 ani).

Eu, nefiind implicat, nu am fost suspicionat.

• Şantierele erau despărţite de stradă cu panouri metalice, care trebuiau întreţinute, vopsite, spălate. Se demontau ori de câte ori trecea "conducătorul", apoi se remontau. Această operaţie era deosebit de supărătoare, pierzând ore preţioase, când lucram pe traseul pe unde"Tovarăşul" trecea des.

• La un moment dat am primit ordin să construim un pasaj subteran pentru trecători pe calea Victoriei , lângă numărul 174.

Am săpat, cu pereţi mulaţi, cam jumătate din traseul planificat, când ni s-a ordonat să astupăm săpătura şi să abandonăm lucrarea.

• Concomitent efectuam lucrări de consolidare la hotelul Lido.

Aici am fost puşi să zidim 7 ferestre, care erau îndreptate spre biroul numărul 1 (al Tovarăşului).

De două ori pe zi circulaţia era oprită, iar noi trebuia să ne retragem în interiorul clădirii şi să aşteptăm 30-45 minute, până trecea convoiul lui Ceauşescu de la reşedinţă la Comitetul Central şi invers. În continuare trebuia să mai aşteptăm încă vreo 20-30 minute până trecea convoiul Tovarăşei.

Atunci am făcut imprudenţa de a comenta, că eu cu soţia ieşim împreună şi nu înţeleg de ce Tovarăşii merg separat.

Urmarea a fost, că am fost invitat, cam de vreo 12 ori, de către doi securişti, în biroul şantierului şi pus să copiez pasaje din "Amintirile din copilărie" de I. Creangă, cu litere cursive apoi cu litere de tipar. Fiecare şedinţă dura 3-4 ore, în care timp bineînţeles se resimţea lipsa mea pe şantier.

Aceste "extemporale" se desfăşurau fără comentarii sau întrebări, din partea lor sau a mea.

Erau şi securişti cumsecade şi poate chiar ostili regimului. Unul m-a sfătuit să fim atenţi ce vorbim şi dacă intră unul să ne uităm dacă are mâinile bătătorite de muncă.

• La începutul anului 1986, începusem construirea unui pod peste calea ferată dublă spre Constanţa, la vre-un kilometru de gara Herăstrău.

Lângă şantier, s-a construit exclusiv pentru Ceauşescu, un pasaj denivelat cu barieră, care era încuiată cu lacăt.

Dispoziţia era, că trebuia să vină un echipaj şi să ceară gării Băneasa oprirea circulaţiei feroviare până la trecerea covoiului prezidenţial.

Tot drumul era supraveheat de securişti înarmaţi, iar noi trebuia să "îngheţăm", nemişcaţi, până trecea convoiul.

Într-o zi, convoiul prezidenţial a sosit precipitat, unul din gardă a apostrofat angajatul CFR-ului că nu apucase să oprească circulaţia.

După trecerea unei garnituri cu cisterne dinspre Băneasa, împotriva recomandării ceferistului, pe care l-a înjurat, unul din însoţitori a smuls bariera şi s-au angajat să treacă pasajul.

În timp ce maşina prezidenţială traversa pasajul, se apropia cu viteză, acceleratul din direcţia Constanţa, care nu putea fi văzut din cauza curbei.

Mecanicul locomotivei a observat pericolul şi fluiera disperat.

Ceauşescu împingea în bordul maşinii, ca să "treacă mai repede", iar maşina a reuşit să evite coliziunea "la mustaţă" (cum se zice în popor).

Restul convoiului se oprise la timp, dar toată lumea era palidă.

Dupa circa 7 minute s-a întors şi partea convoiului care reuşise să treacă, s-a oprit circulaţia feroviară, iar Ceauşescu a traversat pasajul pe jos.

Da atunci n-a mai trecut pe acolo, decât peste pod, după ce a fost terminat.

• În ultima perioadă, efectuam lucrări edilitare şi pavaje la "Casa poporului".

Construiam canale, casete pentru reţeau de apă, cabluri, etc.

"Tovarăşul" vizita şantierele centrului civic în fiecare sâmbătă, uneori şi în alte zile ale săptămânii.

Planurile se modificau de multe ori, fiind nevoiţi să astupăm săpăturile, să refacem pavajul unor lucrări în curs şi să începem o altă variantă.

La sfârşitul lui octombrie 1989, am primit dispoziţie ca barăcile şantierului să se retragă câteva sute de metri.

Lucrările s-au sistat.

Ne prezentam la lucru, discutam în barăci, unii beau câte o ţuică.

Eram plătiţi cu 60% din salariu.

Am făcut liste pentru a trimite în concediu cât mai mulţi, dar oamenii vroiau concediu de sărbători.

Atunci am avut o propunere periculoasă. Adresându-mă şefului de şantier i-am spus: "Fac pariu cu matale pe o sticlă se whisky, că "Ăsta" nu apucă anul nou".

Erau prezenţi vreo 7-8 oameni şi m-am gândit apoi, că dacă unul din ei mă toarnă, sunt un om terminat. Dar nu s-a întâmplat nimic.

Lipsa de activitate a durat până la răsturnarea regimului. Nici azi nu înţeleg care a fost cauza întreruperii lucrărilor.

Pe data de 21 decembrie, după terminarea mitingului din Piaţa Palatului, în timp ce mergeam, s-a oprit lângă mine o maşină cu şeful şantierului care mi-a strigat: "Nea Fănică, s-a terminat! S-a dus dracului!"

" Taci D-le, aici e plin de securişti! Ai răbdare, să vedem", i-am răspuns.

În întuneric şi în frig

Curentul se întrerupea intermitent, ceea ce îmi crea o stare de nervozitate. Lumânări nu se găseau, baterii erau insuficiente.

Erau locuri, la ţară, unde curentul se livra doar 2 ore din 24.

Caloriferele erau aproape reci.

Stăteam în casă îmbrăcaţi cu haine groase.

În iarna anului 1984/85, se depusese un strat de gheaţă, de un deget grosime, pe partea interioară a geamului din dormitor. Am acoperit geamul cu o pătură.

Existau apartamente unde temperatura în dormitor era de 5-6 grade.

În blocurile din provincie, unii locuitori îşi instalau în apartamente sobe cu lemne, iar burlanele le scoteau prin perete sau geam.

Alţii instalau sobe cu motorină şi scoteau burlanul prin gura de aerisire din baie.

Gazul nu avea presiune. Am scos regulatorul şi i-am înlocuit membranele cu un dop de şampanie din plastic în care am făcut o gaură de 4-5 mm. Duzele aragazului le-am lărgit la diametrul de 2 mm. Cuptorul nu se putea folosi deloc.

Noaptea, când creştea presiunea, regulatorul începea să vâjâie, şi închideam parţial robinetele, ca să nu se întâmple vre-un accident.

La intrarea conductei în bloc era o supapă care avea o piesă de bronz, ce închidea gazele când presiunea era mică.

Contra cost (se adunau bani dela locatari), se putea aranja neoficial cu meseriaşii de la gaze să înlocuiască piesa de bronz cu una de aluminiu care, fiind mai uşoară, permitea livrarea gazelor la bloc chiar dacă presiunea era mai joasă.

Televiziunea transmitea două ore pe zi, jumătatea programului fiind ocupat cu sau despre "Tovarăşul".

Probleme de aprovizionare

Magazinele de alimente aveau rafturile goale. Cozile erau un fenomen generalizat.

La carmangerii stăteau în permanenţă cam 40-60 de persoane. Pensionarii şedeau pe scăunele.

Deobicei, carnea care se aducea nu era suficientă pentru numărul de persoane care stăteau înşiraţi la coadă.

Unii pensionari deveniseră profesionişti în a sta la coadă pentru a câştiga bani. Cumpărau carnea cu 37.5 lei kilogramul şi o vindeau cu circa 100 lei kilogramul.

Se vindeau pachete din plastic cu mazăre, fasole, morcovi, ardei şi o bucată de os cu carne (cam 200 grame). Cumpăram câteva pachete pentru a găti o supă de carne.

De sărbători se aduceau portocale şi banane. Se formau cozi de 100-200 persoane. Se vindeau doar 4-5 portocale şi un mănunchi de banane.

Lactatele se furnizau în cantităţi mici, insuficiente.

Zahărul era maroniu.

Pe fundul sticlei cu ulei se aduna un strat tulbure de două degete.

Pâinea era semicartelată. Se dădea o pâine de persoană, dacă ajungeai devreme.

La ţară se vindea 1/2 kilogram zahăr şi 1/2 kilogram ulei de persoană, pe lună. Pâine nu se dădea deloc. Soluţia muncitorului agricol era furtul.

Lucrând şi soţia, rar apucam să cumpărăm ceva. Luam la suprapreţ de la pensionari.

Uneori reuşeam să iau pâine şi câteva kilograme de zahăr la suprapreţ dela vânzători (prin legături).

Mai puteam obţine câteva ouă şi carne de la ţară, făcând troc contra pâine, zahăr şi ulei.

Fiind în vizită la Gura Humorului, zonă necolectivizată, am reuşit să fac rost de 7-8 kg. carne de viţel.

Un miliţian binevoitor m-a sfătuit să tranşez carnea în bucăţele şi să o prăjesc, fiindcă pe drum sunt controale, putându-te deferi justiţiei şi condamna la 1,5 ani închisoare pentru speculă.

I-am urmat sfatul. Vorba aceea: "Legea este o barieră peste care sar leii, pe sub care trec căţeii şi la care se opresc boii".

Dacă omul avea nevoie de un pumn de ciment sau ipsos, negăsindu-le în magazin trebuia să la obţină "la negru". Astfel se încuraja furtul.

Problemele circulaţiei şi criza de benzină

Pe timpul iernii se punea interdicţie de circulaţie asupra autovehicolelor proprietate personală.

Autovehicolele de stat puteau circula numai cu autorizaţie (de exemplu: 50% din parc). Excepţie făceau miliţia, pompierii, salvarea, oficialităţile.

În Bucureşti se circula alternativ: o zi autovehicolele ce aveau numere cu soţ, o zi cele cu numere fără soţ.

Socrii, bătrâni şi bolnavi, locuiau în judeţul Călăraşi.

Nefiind în stare să mai muncească, deseori le aduceam alimente şi mâncare gătită.

Când îi vizitam, trebuia să opresc maşina la limita municipiului Bucureşti şi continuam drumul câţiva kilometri, pe jos.

Miliţia făcea controale la intrarea în sat.

Aveau patru găini, pe care le ţineau închise şi se chinuiau să le hrănească, de multe ori seara la lumina lămpii.

Ne-am hotărît să le tăiem.

În timp ce călătoream spre Bucureşti cu o găină tăiată în portbagaj, am fost oprit de un miliţian. "Măi, cei cu sburătoarea asta", m-a apostrofat la controlul portabagajului. Atunci m-am înfuriat şi l-am pus la punct cum trebuie să se adreseze unui cetăţean, şi i-am explicat situaţia. Până la urmă mi-a permis să plec.

Procurarea benzinei era o altă problemă dificilă.

În Bucureşti "se dădea" un rezervor de benzină pe lună (de 50 lei, ceea ce erau aproximativ 55 litri). Se pare că în anumite zone din provincie se primea mult mai puţin (5 litri pe lună).

"Coada" la benzinărie era de "o lungime" de trei zile şi două nopţi sau două zile şi trei nopţi.

Problema o rezolvam trimiţând 2 şoferi de basculante de pe şantierul unde lucram, să stea "la coadă" cu 3-4 autoturisme ale personalului şantierului.

Desigur, şoferii se pontau, ca fiind la lucru, iar acţiunea era ştiută de toţi de pe şantier.

Se mai procura benzină de la conducătorii auto care utilizau maşina puţin. În schimbul statului "la coadă", se putea cumpăra (la suprapreţ) jumătate din cantitatea de benzină primită.

Erau probleme şi cu aprovizionarea cu motorină a utilajelori de pe şantier.

Se alocau cantităţi de motorină mult sub nivelul cerinţelor, iar motorina era de calitate proastă, conţinea apă şi iarna se congela.

De multe ori ,din patru utilaje muncea unul. Practic, ne prefăceam că muncim.

Bancuri:

• Jurământul şoimilor patriei:

Eu şoim al patriei, jur!, Să
cresc mare şi voinic, În
întuneric şi în frig, Şi să
nu mănânc nimic.

• Reţetă de supă de pui.
Apă pui, sare pui, pui nu pui!

• Invăţătoarea întreabă pe Bulă:
- De ce ai venit la şcoală cu pantalonii necălcaţi?
- Păi, să vedeţi, mi-a fost frică.
- De ce ţi-a fost frică?
- Păi am pus radioul în priză, şi l-am auzit vorbind pe tovarăşul Ceauşescu. Am pus televizorul în priză şi l-am văzut pe tovarăşul Ceauşescu ţinând o cuvântare. Apoi, mi-a fost frică să pun fierul de călcat în priză!

• Un prieten, care a participat la construcţia metroului din Bucureşti în calitate de inginer (acum în străinătate), a făcut o comparaţie plastică între cele două sisteme economice:
- Sistemul ecomomic capitalist - un camion încărcat, care merge pe o şosea asfaltată, fără greutăţi deosebite.
- Sistemul ecomomic socialist - o căruţă supraîncărcată, trasă de două mârţoage, pe un drum desfundat de ţară şi nişte nenorociţi care biciuesc caii şi se opintesc să urnească căruţa din loc.

După răsturnarea regimului

După căderea regimului, un prieten din occident mi-a zis:

"România are totuşi un avantaj, nu are datorii externe!", la care eu i-am răspuns:

"Este ca şi cum ai fi achitat toate împrumuturile pentru casa pe care ai cumpărat-o, însă…casa a ars!"

Bancul cu: "Nicolae Ceauşescu, Conte de Scorniceşti, Duce…ţara de râpă", s-a adeverit!

Întradevăr, ţara era distrusă: gigantica "industrie socialistă" lucra în pierdere şi era necompetitivă, agricultura ineficientă, resursele naturale

stoarse, mediul poluat, transporturile şi comerţul erau primitive şi necivilizate, visteria goala, mentalitatea oamenilor schimbată mult în rău.

La început, lichidarea vechilor structuri duce la o înrăutăţire a situaţiei economice şi sociale.

Vechiul sistem este în curs de prăbuşire, iar cel nou încă nu i-a preluat toate funcţiile.

Apare "criza trecerii de la sistemul socialist la sistemul capitalist".

"Ce este mai rău decât comunismul? Ce vine după el!"

Deşi "criza" poate dura mulţi ani, situaţia se va ameliora pe măsură ce se dezvoltă noul sistem.

Această criză a fost deosebit de acută în România, unde economia de piaţă, "germenele" sistemului capitalist, era practic inexistentă.

Închiderea coloşilor industriali a dus la şomaj şi importuri de mărfuri occidentale scumpe.

Desfiinţarea gospodăriilor colective din agricultură a reintrodus fărămiţarea pământului, la nişte proprietari care au pierdut deprinderea lucrării acestuia, care nu aveau utilaje agricole moderne, loc de depozitare a produselor, mijloc de comercializare.

Magazinele s-au umplut de produse străine scumpe, în contrast cu continuarea scăderii nivelului de trai.

Desfiinţarea unor măsuri sociale de pe vremea vechiului regim au accentuat sărăcia.

A apărut polarizarea socială, cu o pătura avută şi o majoritate săracă.

În acest mediu a înflorit, în continuare, corupţia, şpaga, hoţia.

Din fericire, după căderea regimului singura alternativă a României este calea de desvoltare capitalistă şi apropierea de ţările occidentale.

Desigur, greşelile guvernanţilor pot să întârzie dezvoltarea, însă direcţia acesteia mi se pare bună.

Trecerea la un nou sistem ecomomico-social este dureroasă şi îndelungată.

Pentru a schimba mentalitatea oamenilor şi a ajunge la un grad de dezvoltare acceptabil este nevoie de o perioadă istorică de o durată apreciabilă.

Exemplul cel mai bun este R.D.G., care a plecat de la un nivel de dezvoltare economic superior României şi care, prin unirea cu R.F.G., a primit alocaţii şi investiţii de sute de miliarde de dolari.

Cu toate acestea, până astăzi, pe teritoriul fostei republici comuniste, nivelul de trai este mai mic, şomajul mult mai mare, populaţia mai nemulţumită.

Dimpotrivă, mulţi germani din vest, afirmă că ar prefera să se construiască din nou zidul Berlinului, pentru a nu subsidia pe "leneşii" din est.

Comentarii

Etapa falimentului se caracterizează prin proasta funcţionare şi prăbuşirea tuturor structurilor: criză financiară, industrie deficitară pe pragul prăbuşirii, epuizarea resurselor naturale, agricultură ramasă în urmă şi dezorganizată, planificare şi conducere ineficiente, cultul personalităţii, nepotism, parazitismul elitei conducătoare, atitudine antiintelectuală şi antitehnică, regresia tehnicii, ştiinţei, artei şi culturii, ideologie stalinistă rigidă şi anacronică, respingerea reformelor, continuarea reprimării populaţiei, politică externă nerealistă.

Falimentul sistemului, provoacă suferinţe grele populaţiei, datorită lipsurilor în aprovizionarea cu alimente, căldură, apă caldă, gaze, curent electric, problemele transportului, nerespectarea drepturilor omului, etc.

Criza financiară.

În 1981, România nu este în stare să plătească nici măcar dobânzile pentru datoria externă - de peste 10 miliarde USD

Ulterior, reuşeşte să treacă la o balanţă comercială excedentară, prin forţarea exportului, cu preţul "licitării"bunurilor ţării,

distrugerea accelerată a economiei, provocarea de mari suferinţe populaţiei.

Comerţul extern

Masivul deficit comercial extern cu ţările apusene şi împrumuturile din băncile străine, din anii 70, duc la îndatorarea ţării.

Comerţul cu ţările în curs de dezvoltare scade, mai ales din cauza războiului dintre Irak şi Iran, oprind aprovizionarea cu petrol iranian.

România lărgeşte comerţul cu Uniunea Sovietică, comerţul cu ţările socialiste reprezentând mai mult de jumătate din valoarea totală a comerţului exterior.

Vestul acuză România de practici comerciale inacceptabile, opunerea la reforme economice, şi încălcări grave ale drepturilor omului.

În 1988, Statele Unite suspendă statutul naţiunii celei mai favorizate, iar în 1989 Comunitatea Economică Europeană refuză să semneze un nou acord comercial cu România.

Producţia industrială

Industria grea şi constructoare de maşini continuă să fie partea preponderentă. Produsele industriei uşoare constituie numai un sfert din valoarea producţiei industriale totale.

Creşterea producţiei industriale, sub regimul comunist, este impresionantă.

România este printre primele 10 ţări din lume în ceea ce priveşte producţia de oţel pe cap de locuitor.

Este o mare exportatoare de maşini unelte, locomotive şi material rulant, utilaj petrolier, produse petrochimice, etc.

S-au făcut paşi importanţi în desvoltarea industriei aeronautice, construcţiilor navale, automatizare şi calculatoare.

Din păcate, această uriaşă industrie, în amsamblul ei, este deficitară.

Chiar înainte de a se construi, multe intreprinderi industriale sunt planificate fără o bază informaţională solidă.

În multe cazuri nu se prospectează în mod realist sursa de aprovizionare cu materii prime, costul utilajului industrial, cererea pe piaţă a produsului finit.

La aceasta se adaugă tendinţa gigantomană şi alte "sfaturi preţioase" şi incompetente ale "Tovarăşului" şi a "altor tovarăşi" din conducere, care modifică în mod abuziv planurile, contrar părerii specialiştilor.

O importantă parte a forţei de muncă nu are o calificare corespunzătoare, provenind de la ţară, mulţi fiind navetişti.

Motivaţia de a munci este redusă.

Productivitatea muncii este pe ultimul loc în Europa.

În ultimul deceniu al regimului, se resimte lipsa forţei de muncă.

În afara proastei conduceri a unor intreprinderi, trebuie să adăugăm conducerea centralizată, dezastruoasă, a unei economii complexe şi diversificate, de către nişte birocraţi în veşnică rotaţie, în parte incapabili.

Rezultatul: dificultăţi de aprovizionare cu materii prime, la care ulterior se adaugă criza de energie, preţuri de cost ridicate ale producţiei, dificultăţi de a găsi pieţe de desfacere, unele produse fiind de calitate inferioară, iar altele trebuind valorificate pe pieţe deja "saturate".

Multe produse se vând pe pieţele externe, în pierdere, de dragul dolarilor, statele apusene învinuind România de "dumping".

Utilajele industriale, chiar dacă sunt importate din occident, cu restricţiile de import ulterioare şi întreţinerea proastă, de-a-lungul anilor, devin desuete.

După căderea regimului, mulţi "mamuţi idustriali" falimentari işi închid porţile, devenind "monumente" ruginite ale gigantomaniei şi incapabilităţii conducerii comuniste.

Resursele naturale şi poluarea mediului

Exploatarea nemiloasă a resurselor naturale şi folosirea lor în economia falimentară, duc la spolierea fără rost a bogăţiilor naturale ale ţării şi poluarea mediului.

Se apreciază că mai mult de un sfert din pământul arabil suferă de eroziune. iar folosirea chimicalelor a crescut aciditatea solului în multe locuri.

Industrializarea intensă şi irigarea terenurilor agricole cresc consumul de apă, ajungând la limita rezervelor şi creind lipsuri în aprovizionarea cu apă.

Din cauza epuizării rapide a combustibililor fosili, se trece la import masiv de gaz metan, petrol, cărbune cocsificabil.

Se importă 80% din minereul de fier şi, contrar prevederilor privind suficienţa rezervelor interne, se continuă importul suplimentar de metale neferoase: cupru, zinc, plumb.

În urma activităţilor industriale, de exploatare a resurselor minerale şi folosirea substanţelor chimice în agricultură, pe zone întinse se constată poluarea mediului înconjurător: aerul, apa, solul.

Agricultura

Sectorul agricol este mult slăbit, cu ţărani fără motivaţia de a munci.

Irigaţia este îngrădita din cauza lipsei de curent electric şi apă.

Criza economică, care a împiedicat investiţiile pentru modernizarea agriculturii şi creşterea centralizării administrative, sunt motive în plus pentru stagnarea sectorului agricol, producţia la hectar fiind pe locul 20 în Europa.

La mijlocul anilor '80, Ceauşescu recunoaşte, că loturile individuale ale membrilor CAP plus ţăranii particulari, deşi deţin numai 12% din suprafaţa arabilă, contribuie cu 40-50% din producţia naţională de carne, lapte, legume şi fructe.

"Concluzia" este îngrădirea acestui tip de producţie şi canalizarea forţei de muncă agricolă spre "producţia socialistă"!

Introducerea cotelor obligatorii către stat, care se plătesc cu o treime din preţul pieţei, scade şi mai mult motivaţia.

Realizarea planului de sistematizare a satelor ar fi erodat mai mult baza de producţie agricolă, prin îndepărtarea oricărui stimulent de a produce şi înstrăinând şi mai mult ţărănimea.

Sistematizarea satelor

Pe motivul recuperării terenului agricol, Ceauşescu lansează această acţiune, care urma să distrugă satele "neviabile", reprezentând cam jumătate din cele 13.000 de localităţi rurale.

Era vorba de construcţia unor blocuri mici, fără canalizare, ţăranii fiind deposedaţi de loturile individuale, întrerupând viaţa tradiţională de la ţară.

Pe lângă grava disrupţie socială şi culturală pe care l-ar fi produs, planul necesita o investiţie financiară exorbitantă.

Deasemenea, ar fi afectat multe aşezări străvechi maghiare şi germane, ceea ce declanşează protestul acestor minorităţi, cu ecouri în străinătate.

Din fericire, "sistematizarea satelor" a putut fi realizată doar în mică măsură, din lipsă de fonduri.

Programul de austeritate

Obsedat de achitarea datoriilor, Ceauşescu impune un program de reducere drastică a importurilor şi creşterea maximală a exporturilor, în dauna aprovizionării interne .

Restricţiile de import lezează şi intrepriderile cu utilaj tehnic modern prin lipsă de piese de schimb, frânarea ţinerii pasului cu noutăţile tehnice.

"Raţionalizarea" alimentelor, combustibilului, electricităţii şi a altor produse, produc lipsuri şi grele suferinţe populaţiei.

În faţa magazinelor, prost aprovizionate, se constituie lungi cozi.

În sectorul energetic se introduce disciplina militară, încălzirea şi apa caldă sunt oprite majoritatea timpului, furnizarea curentului

electric se face cu întreruperi.

Circulaţia autovehicolelor este mult restrânsă (mai ales iarna).

România ajunsese ţara cu cel mai scăzut nivel de trai din Europa.

Politica demografică

Deşi s-au făcut numeroase înlesniri mamelor şi familiilor cu copii, natalitatea este în scădere.

Toate măsurile draconice ca: interzicerea avorturilor, a folosirii contraceptivelor, controlul ginecologic al femeilor în întreprinderi, taxele de celibatar, îngreunarea divorţurilor, coborârea vârstei de măritiş la 15 ani, etc., duc doar la o creştere temporară a natalităţii, scăzând apoi mult sub cifrele planificate.

În schimb, creşte mortalitatea infantilă şi maternă.

Condiţiile de viaţă austere descurajează cuplurile, care fac tot posibilul să scape de sarcina nedorită.

Avorturile ating cifre foarte ridicate, dintre care un număr important se efectuează cu mijloace empirice, ducând la complicaţii, cu pierderea vieţii multor femei tinere.

Sănătatea poporului

Este afectată, din cauza: declinului asistenţei medicale, malnutriţiei, poluării, fumatului excesiv şi alcoolismului.

Învăţământul

Suferă din cauza lipsei de entuziasm a unei importante părţi a personalului, greutăţi în obţinerea revistelor de specialitate străine, lipsa de material didactic, îndoctrinare.

Numărul studenţilor scade, din lipsă de fonduri.

Elita conducătoare

În anii '80, din cei peste trei milioane si jumătate de membri ai PCR, 80% sunt de origine muncitorească sau ţărănească.

Ceauşescu duce o viaţă de rege neîncoronat, având numeroase palate şi castele, când călătoreşte se iau măsuri de securitate speciale, iar traficul rutier se opreşte până când trece convoiul maşinilor de lux.

Aproximativ 10.000 de persoane constituie elita politică (nomencalatura centrală).

Ceauşescu se înconjoară de oameni care îl preamăresc, instalează membrii propriei sale familii în cele mai importante funcţii de partid şi de stat.

De remarcat că membrii elitei conducătoare locuiesc în locuinţe somptuoase, au maşini de lux, paznici, se aprovizionează cu alimente şi obiecte de lux din magazine exclusive, au un spital şi alte servicii speciale.

Aceşti birocraţi, unii needucaţi, antiintelectuali, antitehnocraţi, adversari ai schimbării, sunt direct implicaţi în scăderea drastică a condiţiilor de trai şi represiunea culturală.

Cultul personalităţii şi nepotismul

Cultul personalităţii atinge culmi de necrezut.

"Geniul din Carpaţi", care se naşte odată la câteva secole, este asemuit lui Ştefan cel Mare, preamărit de poeţi, personajul omniprezent al mijloacelor de informaţie.

Fuziunea organelor de partid şi de stat permite lui Ceauşescu să controleze, direct, multe din prerogativele Marii Adunări Naţionale, a Consiliului de Stat, a Consiliului de Miniştri, a Comitetului de Stat al Planificării şi alte organe guvernamentale.

Numirea membrilor de familie, în importante poziţii de partid şi guvernamentale, atinge asemenea proporţii, încât observatorii occidentali utilizează termenul de "socialism dinastic".

În 1989, cel puţin 27 rude de al lui Ceauşescu, deţin funcţii importante în aparatul de partid şi de stat.

Elena Ceauşescu este numită în Comitetul Central, Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie şi alte funcţii.

Fratele lui Ceauşescu, Ilie, este şeful Consiliului Politic Superior al Armatei, băiatul, Nicu, secretarul Uniunii Tineretului Comunist, ş.a.m.d.

Atitudinea antiintelectuală şi antitehnică

Campania antiintelectuală, începută încă din anii '70, se manifestă prin criticarea intelectualilor pentru atitudinea lor burgheză şi intelectualistă.

Procentul intelectualilor din PCR scade simţitor.

Mii de intelectuali ocupaţi în cercetare sau administraţie sunt trecuţi la munca "productivă".

Scriitorii şi artiştii sunt acuzaţi că nu proclamă ţelurile şi marile înfăptuiri ale socialismului şi nu ajută la crearea omului socialist de tip nou.

Uniunea scriitorilor epurează membri care nu sunt dedicaţi ideologiei şi patriotismului.

Sistemul politic are monopolul informaţiei.

Mijolacele de informaţie în masă sunt puse sub un control strict, vizitele jurnaliştilor în străinătate mult restrânse, iar jurnaliştilor străini deseori li se refuză viza de intrare în ţară.

Restricţia importării documentaţiei ştiinţifice şi tehnice, reducerea drastică a legăturilor cultural-ştiinţifice cu străinătatea, opunerea la introducerea largă a calculatoarelor, sunt numai câteva exemple, care contribuie la rămânerea în urmă şi izolarea României.

Politica externă

România continuă să-şi reafirme politica de independenţă şi neamestec în treburile interne, respingând "Doctrina Brejnev".

Ignorează boicotul sovietic al Jocurilor Olimpice din Los Angeles din 1984.

Deşi adversar declarat al reformelor lui Gorbaciov, Ceauşescu este nevoit, până la urmă, să apeleze la Uniunea Sovietică - care redevine unul din partenerii comerciali importanţi ai României.

Securitatatea

Serviciile secrete, generos retribuite, nemiloase şi eficiente, raportate la numărul populaţiei sunt cele mai mari dintre statele comuniste.

Cu violarea drepturilor constituţionale, cetăţenii pot fi urmăriţi, convorbirile telefonice interceptate, agenţii de securitate pot pătrunde în locuinţe sau birouri şi să aresteze pe cei suspectaţi de necredinţă faţă de regim.

În plus, Ceauşescu controlează direct trupe de securitate speciale, un fel de "gardă de palat", cu un efectiv de 20.000 ostaşi.

Fiind comandantul suprem al armatei, propovăduie participarea în masă la "războiul întregului popor", ceea ce duce la deprofesionalizarea armatei regulate.

Politica de emigrare

La mijlocul anilor '70, Statele Unite, Germania de Vest şi Israelul protestează în legătură cu politica de îngrădire progresivă a emigrării.

Regimul încearcă să oprească emigrarea cetăţenilor productivi prin mijloace variate de intimidare.

Cei ce depuseseră cerere de plecare sunt şicanaţi, trecuţi la munca de jos sau demişi, alţii - interogaţi şi urmăriţi de securitate.

Fiind îngrijorat de soarta cetăţenilor români de origine germană, cancelarul Helmuth Schmidt vine la Bucureşti şi negociază un plan de cumpărare a aprobărilor de emigrare.

Între 1978-1988, emigrează în Germania peste 10.000 persoane anual, contra unei plăţi de câteva mii de USD de persoană.

Politica etnică

Se duce o campania de asimilare a minorităţilor.

Schimbarea denumirilor maghiare şi germane cu denumiri româneşti, revizuirea cărţilor de istorie cu ignorarea eroilor minorităţilor, restrângerea publicaţiilor şi suspendarea programelor

de televiziune în limbile respective, duc la tensionarea relaţiilor cu Budapesta.

Un mare număr de maghiari părăsec ţara, declanşând mari demonstraţii împotriva lui Ceauşescu la Budapesta.

În 1989, Ungaria depune o plângere oficială la Comisia pentru Drepturile Omului de la Organizaţia Naţiunilor Unite din Geneva, acuzând România de violarea grosolană a drepturilor fundamentale ale omului.

Rezoluţia Comisiei cheamă la investigarea învinuirilor aduse României.

Nemulţumirea muncitorilor

Salariile mici, penalizarea muncitorului pentru neîndeplinirea planului fabricii (ce nu depindea de el), condiţiile de lucru neprielnice, lipsa de bunuri de larg consum, au drept rezultat demoralizarea salariaţilor şi o productivitate redusă.

Muncitorii mai vechi încep să-şi exprime nemulţumirea cu salariile, cerând o legătură mai strânsă cu productivitatea individuală.

Se înmulţesc exprimările cu privire la împărţirea inechitabilă a resurselor, vizând condiţiile speciale ale elitei conducătoare.

În 1977, minerii de pe Valea Jiului declară grevă - din cauza lipsei de aprovizionare cu alimente şi pensionare forţată cu alocaţie redusă.

În 1987, la Braşov au loc demonstraţii şi tulburări, însoţite de arderea portretelor lui Ceauşescu, provocarea de pagube la consiliul popular şi sediile partidului, jefuirea alimentelor din magazinele rezervate forurilor conducătoare.

Căderea regimului

În noiembrie 1989, la al 14-lea Congres al PCR, Ceauşescu este reales în "unanimitate" ca prim secretar al partidului.

Pare că regimul este stabil şi că România va rămâne ultima ţară comunistă din Europa, dar sub aspectul aparent liniştit, majoritatea populaţiei este potrivnică regimului.

Evenimentele din Timişoara vor fi scânteia declanşării revoluţiei.

Răsturnarea regimului, în decembrie 1989, devenise posibilă datorită profundei nemulţumiri a poporului (pe plan intern) şi prăbuşirii blocului comunist (pe plan extern).

Din păcate, eşecul modelului ceauşescian al "societăţii socialiste multilateral desvoltate", a produs mari suferinţe poporului şi va afecta multe generaţii în viitor.

Încheiere

Deşi mulţi regretă "vremurile bune", când sistemul comunist era în perioada de înflorire, mijloacele de existenţă ale individului fiind asigurate de la naştere până la moarte, de fapt este vorba de un proces istoric, ce s-a întins pe aproape o jumătate de secol şi a cărui mecanisme au dus, în mod inexorabil, la faliment.

Criza generală a economiei socialiste, care a dus până la urmă la prăbuşirea sistemului în ţările blocului sovietic, a fost mult amplificată -în România - de centralizarea excesivă (cu toate consecinţele negative) şi de marile greşeli din perioada conducerii lui Ceauşescu.

În momentul prăbuşirii regimului, dezastrul a fost complet: economia distrusă, visteria goală, resursele naturale în curs de epuizare, mediul poluat şi poate lucrul cel mai grav - schimbarea mentalităţii oamenilor.

Generaţiile crescute sub regimul comunist au pierdut spiritul iniţiativei individuale, în schimb mulţi s-au obişnuit cu asigurarea mijloacelor de existenţă de către stat, "munca" formală, corupţia şi hoţia.

După cum reiese din fragmentele autobiografice ale acestei scrieri, deşi defavorizat ca "origine socială", au fost mulţi ani când n-am dus-o deloc rău în România Socialistă şi mi-au trebuit decenii până când am început să înţeleg amploarea dezastrului. economic şi social.

Astăzi, când România are unul din nivelele de desvoltare economico-sociale dintre cele mai joase din Europa, mă consider un optimist moderat.

Calea spinoasă a trecerii de la o economie distrusă, la o alta, de tip nou, este dureroasă şi lungă (o epocă istorică), presupunând şi solicitând multe jertfe.

Deşi se fac şi acum greşeli, direcţia generală de dezvoltare mi se pare bună.

Sper ca generaţiile tinere să-şi schimbe mentalitatea spre una pozitivă, să se extindă masa celor cu iniţiativă individuală, străduinţa de perfecţionare şi progres, ca hărnicia şi talentul lor să fie valorificate.

Notă bibliografică:

Majoritatea datelor istorice s-au extras prin internet din - Ronald D. Bachman. A Country Study: Romania. Federal Research Division, Library of Congress, 1989.

Note de lectura
Revista presei aradene

In anul ce a trecut (atat de repede !) a aparut la Editura aradeana Mirador un volumas, AMINTIRI DIN ROMANIA SOCIALISTA semnata Gheorghe Rafael Stefanescu. Lectura lui m-a facut sa retraiesc perioada descrisa in carte.

Motto-ul:
”*Pentru a privi spre viitor, trebuie sa cunostem trecutul”,* mi-a amintit gandul ce ma framanta de ani, de a pune pe hartie observatiile, zbuciumul, experienta de o viata, act ce trebuie sa-l indeplineasca toti cei ce au reusit sa traiasca constient, oameni care si-au pus mereu intrebari si au incercat sa ramana oameni adevarati in lumea schimonosita de atatea rele prin care au trecut.

Cartea d-lui Gh. R. Stefanescu se citeste lejer, datorita capacitatiit ei de a captiva prin sinceritate, a claritatii expunerii si a documentarii care completeaza fluxul amintirilor proprii, apropiind-o de ceeace numim istorie.
Pigmentarea cu bancurile vremii aduce un plus de atractie si plasticitate.

Pentru mine lectura a avut si *"sonor"*.
Cand am citit despre intamplarile din vremea razboiului, am reauzit explozii de bombe si zuruitul avioanelor, bubuitul antiaerienelor, pe care nu le-am uitat.

Cand a fost vorba de deportari mi-am amintit de cunostintele si rudele duse in Rusia la munca fortata, unde unii si-au lasat oasele.

"Muncile agricole" mi-au amintit prima deplasare la cules de porumb de la Baciu-Cluj, cand tehnicianul mi-a soptit: Daca nu-l culegeti d-voastra, aici va putrezi (era in 1962, anul incheierii colectivizarii) si al multelor iesiri la camp de mai tarziu cu elevii.

Apoi, am revazut lungul sir de lipsuri, nesfarsitele cozi, am retrait teama de a vorbi, chiar de a concepe scrisori, etc.

Asadar, eu am citit cartea pe nerasuflate.
Ma intreb insa cum reactioneaza cei mai tineri.

Pot ei intelege grozavia regimului comunist, ce se lauda ca este in serviciul tarii si poporului?

.....

Indiscutabil, asemenea carti sunt necesare.

Hugo Hauptmann - Virtual Arad

Cuprins

Majoritatea profesorilor erau excepţionali. Severi dar drepţi, cu simţ pedagogic, pasionaţi de materiile pe care le predau, aveau chemare pentru meseria de profesor.

Săraca, (mama) le-a spus că dacă ar fi avut aur, l-ar fi dat şi ar fi fost eliberată, aşa că, singura ei vină este că a respectat legile statului şi nu deţine aur.

Aveam 14 ani şi simţeam că toate drumurile îmi sunt barate. Situaţia părea fără speranţă, dar…am ajuns la concluzia că…singura soluţie este munca.

Ceea ce mă deranja era că nu mai credeam în comunism, simţeam că totul în jurul nostru se deteriorează, sufeream de metehnele regimului şi mai ales de făţărnicia pe care trebuia s-o practic la toate nivelele.

ISBN: 973-8484-41-3